

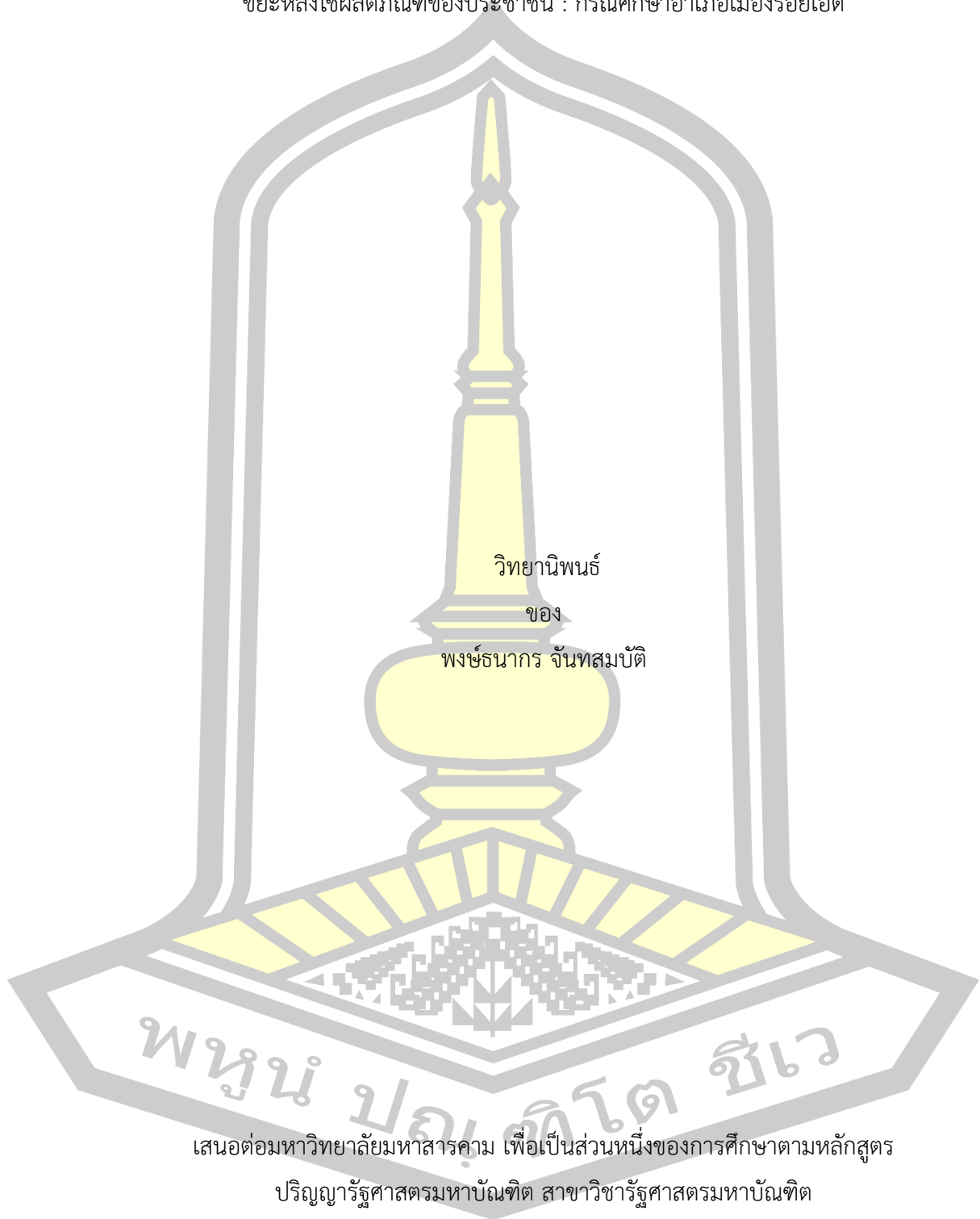
เรื่อง การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการ
ขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน : กรณีศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด

วิทยานิพนธ์
ของ
พงษ์นกร จันทร์สมบัติ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
เมษายน 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เรื่อง การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการ
ขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน : กรณีศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด

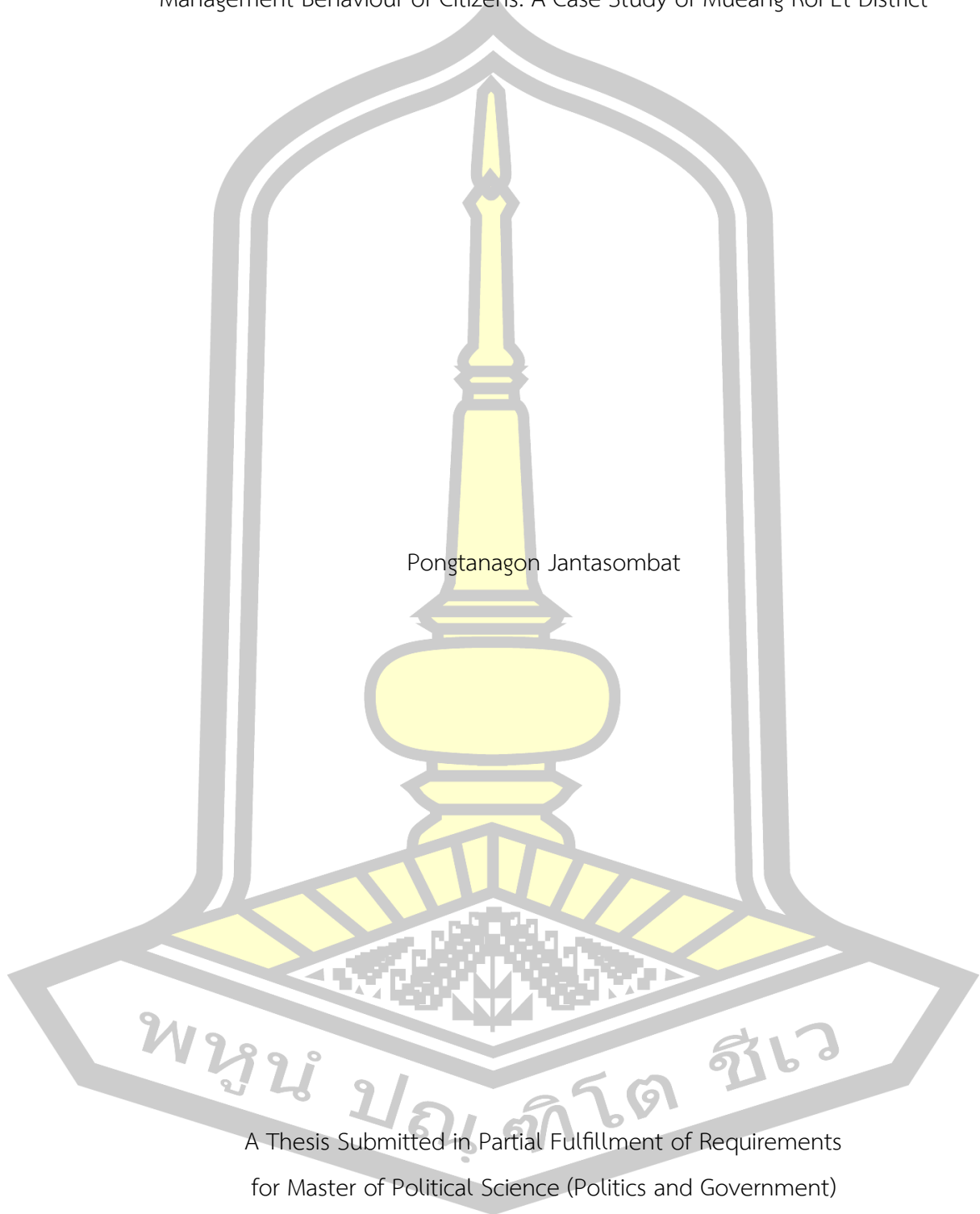
วิทยานิพนธ์
ของ
พงษ์ธนากร จันทสมบัติ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

เมษายน 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Perception of the Circular Economy Concept Affecting Buying and Waste Management Behaviour of Citizens: A Case Study of Mueang Roi Et District

Pongtanagon Jantasombat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Political Science (Politics and Government)

April 2025

Copyright of Maharakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายพงษ์ธนากร จันทสม
บัติ แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. วนิตา พรหมล้ำ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ดร. ชินวัตร เชื้อสระคู)

กรรมการ

(ผศ. ดร. ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ)

กรรมการ

(ผศ. ดร. จิตรลดา ไชยะ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

(ผศ. เจริญชัย จงสมชัย)

คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

(ศ. ดร. อนงค์ฤทธิ์ แข็งแรง)

ผู้รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

พหุ วิทยาลัย
บัณฑิต วิทยาลัย

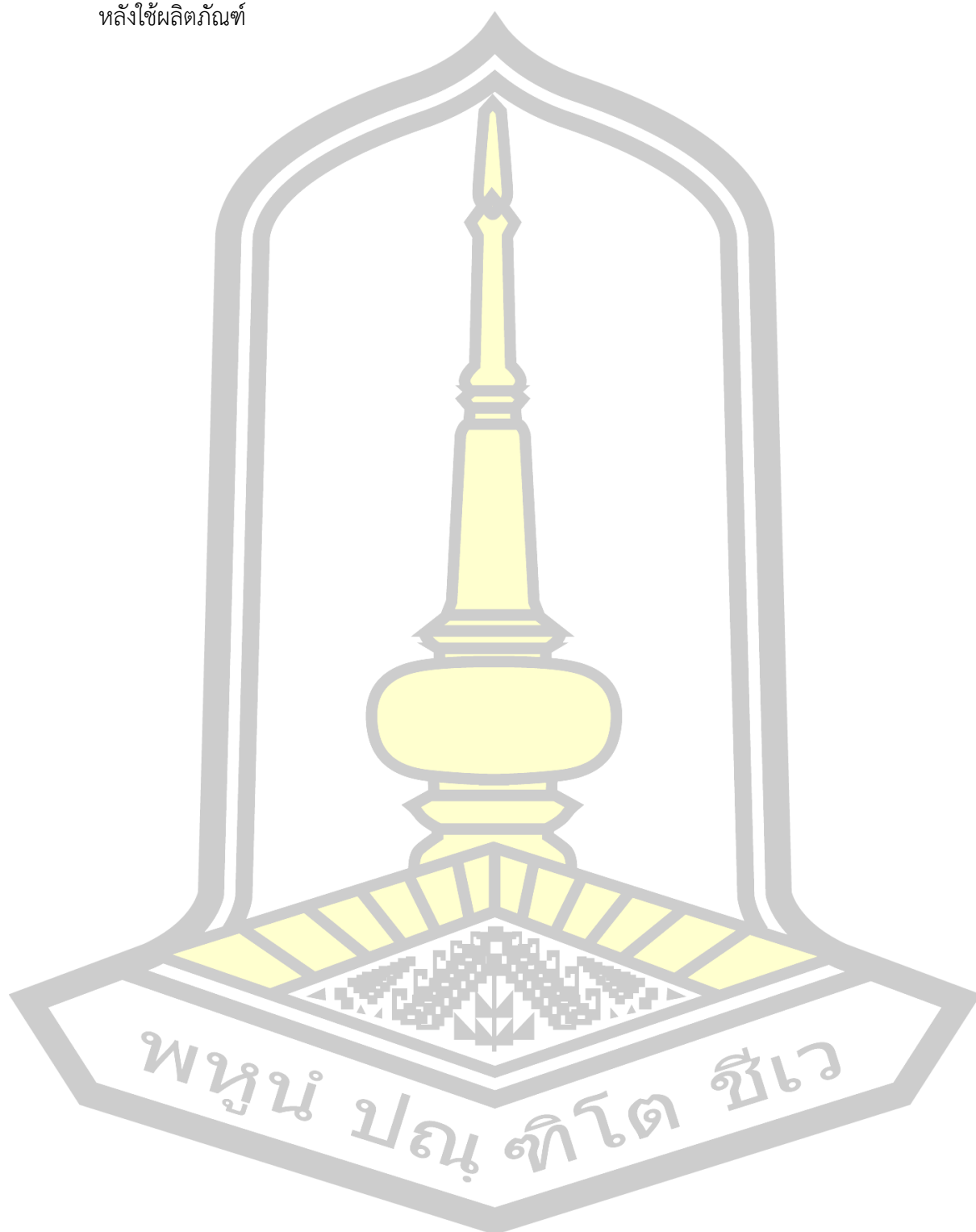
ชื่อเรื่อง	เรื่อง การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน : กรณีศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด		
ผู้วิจัย	พงษ์ธนากร จันทสมบัติ		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร. ชินวัตร เชื้อสระคู		
ปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2568

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน : กรณีศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาระดับการรับรู้นโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียน ระดับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน และระดับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน 2.สำรวจแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชนและการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน 3. สำรวจพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ดจำนวนทั้งหมด 115,079 คน และทำการสุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ จำนวน 400 ราย ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลิตภัณฑ์ ระดับความคิดเห็นการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับความคิดเห็นการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การรับรู้นโยบายแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งผลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ โดยตัวแปรต้นที่มีอำนาจการทำนายการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ที่ดีที่สุดคือปัจจัยด้านด้านการนำกลับมาใช้ พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

คำสำคัญ : แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน การรับรู้ พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ การจัดการขยะ
หลังใช้ผลิตภัณฑ์

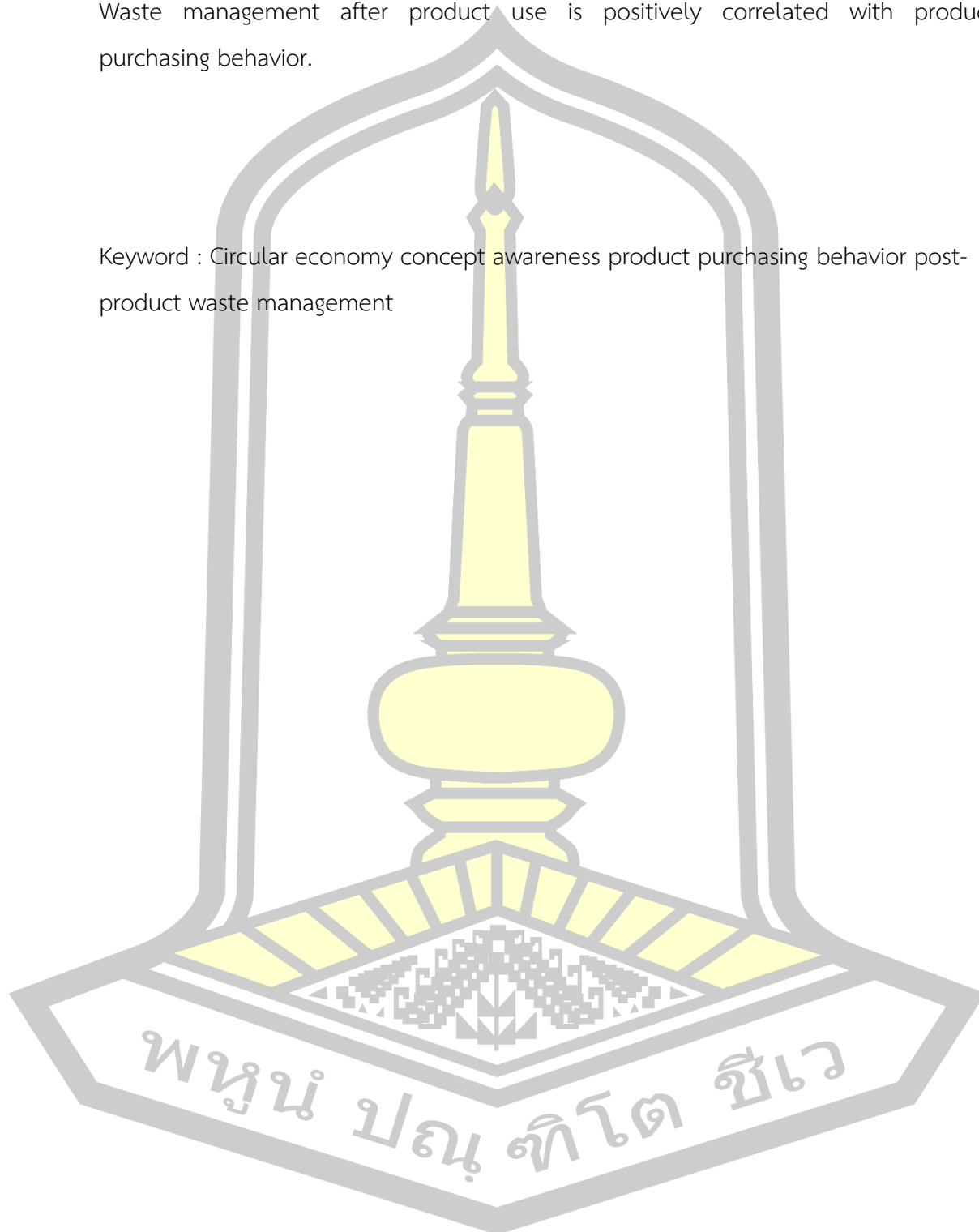
TITLE	Perception of the Circular Economy Concept Affecting Buying and Waste Management Behaviour of Citizens: A Case Study of Mueang Roi Et District		
AUTHOR	Pongtanagon Jantasombat		
ADVISORS	Chinnawat Chueasraku , Ph.D.		
DEGREE	Master of Political Science	MAJOR	Politics and Government
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2025

ABSTRACT

Research objectives of the study are to 1) Examine the public's awareness of circular economy policies, consumer purchasing behavior, and post-consumption waste management. This is the first goal of a case study of Mueang Roi Et District that focuses on how consumers perceive circular economy concepts and how they impact post-consumption waste management. 2) Examine the circular economy policies that affect waste management following product use and the policies that affect customer purchasing behavior. 3) Examine how product purchases and post-use waste management are positively correlated. The sample group for this quantitative study is made up of 115,079 people who live in the Mueang Roi Et district. 400 people responded to the sample, which was determined using Taro Yamane's formula. A questionnaire was employed as the instrument. While, frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient and Multiple regression analysis were utilized to examine the data. According to the report, there is the highest level of general awareness regarding the circular economy policy. There is a high general degree of opinion on the purchase of products. Opinion on trash management following product usage is at its greatest level overall. Purchasing decisions are influenced by knowledge of the circular economy policy. Waste management following product use is impacted by awareness of the circular economy policy. The factor of reuse is the independent variable that has the best

predictive potential for both product purchasing and post-use waste management. Waste management after product use is positively correlated with product purchasing behavior.

Keyword : Circular economy concept awareness product purchasing behavior post-product waste management

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วนิดา พรหมหล้า ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ ดร. ชินวัตร เชื้อสระคู อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา ข้อชี้แนะ และความช่วยเหลือ ในหลายสิ่งหลายอย่างจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตรลดา ไชยะ และ ดร. ทชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ กรรมการวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำตลอดจน แก้ไขข้อบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัยที่ได้กรุณาสนับสนุนทุนอุดหนุนในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์ จักเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจศึกษาต่อไป

พงษ์ธนากร จันทร์สมบัติ

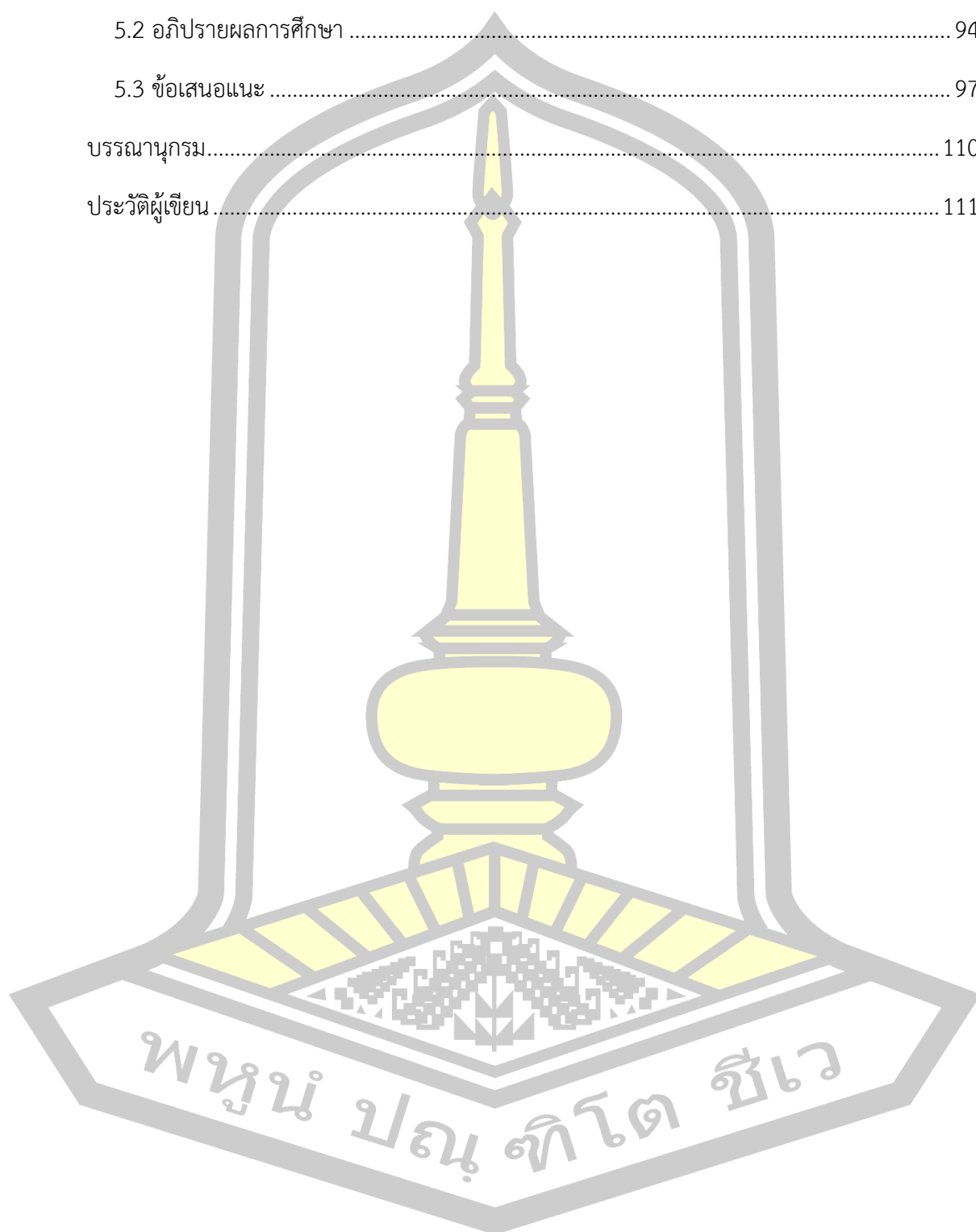

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ฅ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 สมมติฐาน	5
1.4 คำถามการวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2	7
แนวคิดทฤษฎี.....	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียน Circular Economy.....	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้.....	21
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะและการรีไซเคิล.....	27
2.4 บริบทพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด	33

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
2.6 กรอบแนวคิด	54
บทที่ 3	55
วิธีดำเนินการวิจัย	55
3.1 การออกแบบการวิจัย.....	55
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	58
3.4 การสร้างเครื่องมือการวิจัย.....	61
3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	63
3.6 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	64
บทที่ 4	66
ผลการศึกษา	66
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป	67
4.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมทางเลือกใช้ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมและการจัดการผลิตภัณฑ์หลังการใช้.....	69
4.3 การวิเคราะห์ระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน	72
4.4 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์	74
4.5 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์	77
4.6 การวิเคราะห์การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ส่งผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์	81
4.7 การวิเคราะห์การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ส่งผลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์. 83	
4.8 ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ของการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์	86
บทที่ 5	90
สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	90

5.1. สรุปผลการศึกษา	91
5.2. อภิปรายผลการศึกษา	94
5.3 ข้อเสนอแนะ	97
บรรณานุกรม.....	110
ประวัติผู้เขียน	111

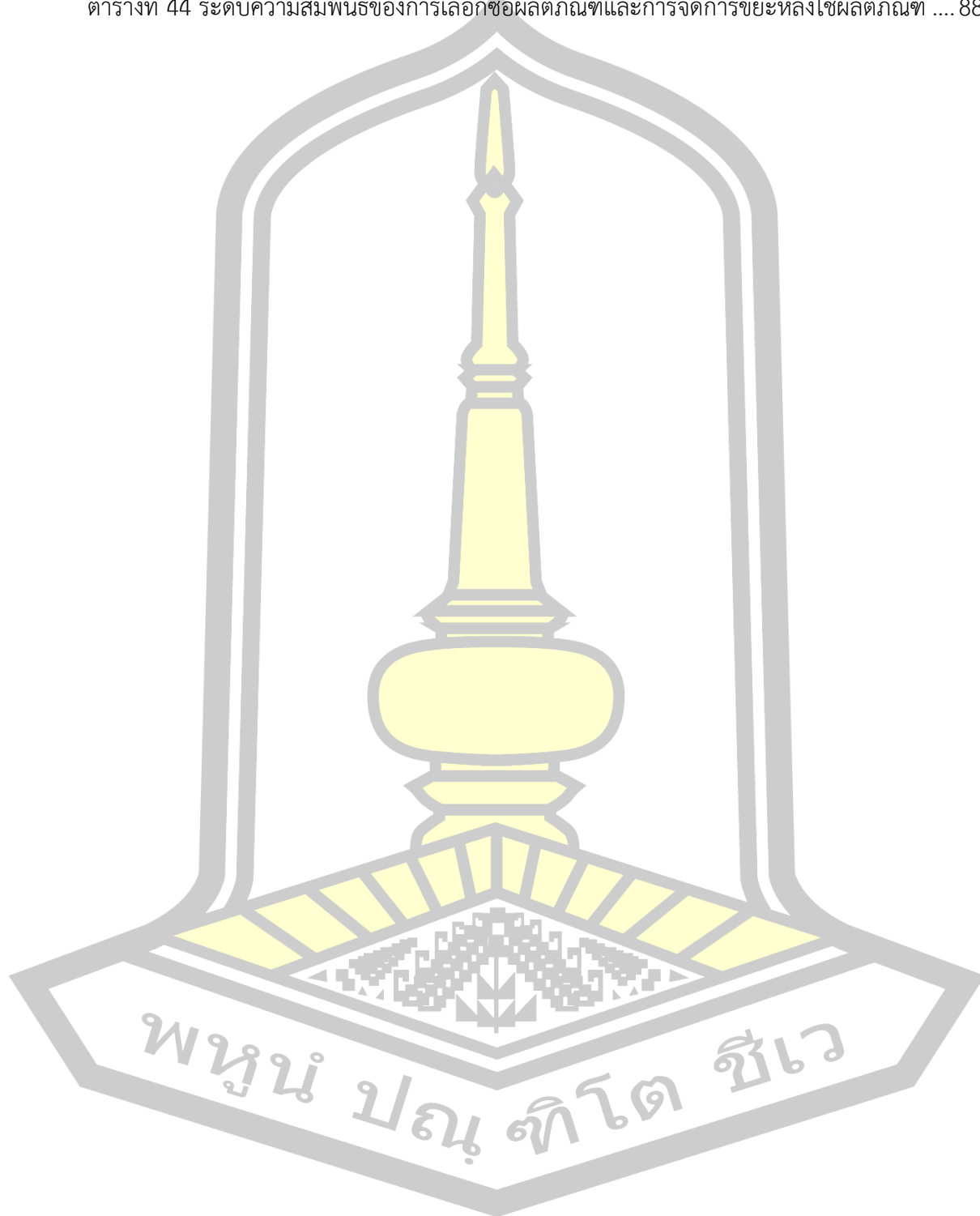
สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนนโยบายในสหภาพยุโรป.....	11
ตารางที่ 2 สรุปแนวคิดการรับรู้.....	27
ตารางที่ 3 ข้อมูลพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด.....	34
ตารางที่ 4 ประชากรจังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกเป็นอำเภอ	35
ตารางที่ 5 การพัฒนาสมมติฐานและงานวิจัย H1.....	43
ตารางที่ 6 การพัฒนาสมมติฐานและงานวิจัย H2.....	48
ตารางที่ 7 การพัฒนาสมมติฐานและงานวิจัย H3.....	53
ตารางที่ 8 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่อำเภอเมืองร้อยเอ็ด 15 ตำบล.....	57
ตารางที่ 9 แสดงค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม.....	63
ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ	67
ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบสอบถามจำแนกตามข้อมูลอายุ	67
ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบสอบถามจำแนกตามข้อมูลการศึกษา	68
ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบสอบถามจำแนกตามข้อมูลรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	68
ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบคำถามส่วนมากท่านทำพฤติกรรมใดเมื่อมีการซื้อเครื่องดื่ม	69
ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบคำถามภายหลังการใช้แก้วพลาสติกท่านทำพฤติกรรมใด. 69	
ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบคำถามท่านเลือกใช้หลอดเมื่อดื่มเครื่องดื่มหรือไม่	69
ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบคำถามเมื่อท่านซื้ออาหารกลับบ้าน ท่านเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ แบบใด	70
ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบคำถามท่านมักจะทำอย่างไรกับถุงใส่ของเมื่อไปซื้อของที่ ร้านอาหาร	70
ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบคำถามท่านใช้ถุงชนิดใดในการใส่ของ.....	70

ตารางที่ 20	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบคำถามที่ท่านมักจะซื้อสินค้าในรูปแบบใด	71
ตารางที่ 21	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบคำถามท่านทิ้งกระดาษที่ใช้แล้วอย่างไร	71
ตารางที่ 22	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบคำถามท่านมักจะทำอย่างไรกับขวดหรือกระป๋องที่ดื่ม หมดแล้ว.....	71
ตารางที่ 23	การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน	72
ตารางที่ 24	การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านการออกแบบ	72
ตารางที่ 25	การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านการเลือกใช้วัสดุ.....	73
ตารางที่ 26	การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านการนำกลับมาใช้.....	74
ตารางที่ 27	ระดับความคิดเห็นการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์	74
ตารางที่ 28	การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ด้านการตัดสินใจซื้อ	75
ตารางที่ 29	การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ด้านการใช้.....	76
ตารางที่ 30	การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ด้านการประเมินหลังการบริโภค.....	76
ตารางที่ 31	ระดับความคิดเห็นการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์.....	77
ตารางที่ 32	การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ	78
ตารางที่ 33	การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ด้านด้านปฏิบัติในการคัดแยกขยะ	78
ตารางที่ 34	การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ด้านปฏิบัติในการคัดแยกขยะ.....	79
ตารางที่ 35	การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ด้านด้านการร่วมปฏิบัติ.....	80
ตารางที่ 36	การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ด้านการร่วมลดปริมาณขยะ	80
ตารางที่ 37	สถิติ F-test ของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม.....	82
ตารางที่ 38	การแปรผันของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ด้วยสัมประสิทธิ์พหุคูณ	82
ตารางที่ 39	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม	83
ตารางที่ 40	สถิติ F-test ของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม.....	84
ตารางที่ 41	การแปรผันของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ด้วยสัมประสิทธิ์พหุคูณ	85
ตารางที่ 42	การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ส่งผลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์.....	85

ตารางที่ 43 ระดับความสัมพันธ์ของการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ 87

ตารางที่ 44 ระดับความสัมพันธ์ของการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ 88

สารบัญรูปร่าง

	หน้า
ภาพที่ 1 สถิติขยะร้อยละเปรียบเทียบกับจังหวัดใกล้เคียง.....	3
ภาพที่ 2 การจัดการขยะรูปแบบใหม่ (The Waste Management Hierarchy).....	31

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และการเติบโตของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีความต้องการในการใช้ทรัพยากรเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่ทรัพยากรที่มีอยู่กำลังจะหมดไป แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ได้เกิดขึ้นมาเพื่อเป็นอีกหนึ่งทางเลือกใหม่ที่จะทำให้เศรษฐกิจในประเทศพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน(ดาห์ริ กำป่น วงษ์,2561) เศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นแนวคิดหนึ่งในการบริหารจัดการภายใต้หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการจัดการของเสียจากการผลิตและบริโภค ด้วยการนำวัตถุดิบที่ผ่านการผลิตและบริโภคแล้วเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่หรือนำมาใช้ซ้ำ และรักษาสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (รติมา คชนันท์, 2562)

เศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นกรอบแนวทางการแก้ปัญหาเชิงระบบที่เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนกระบวนการที่ที่ยั่งยืนจากระบบแบบเส้นตรง ไปเป็นระบบวงกลม เศรษฐกิจหมุนเวียนสามารถบรรลุได้ด้วยการออกแบบ การบำรุงรักษา การซ่อมแซม การใช้ซ้ำ การผลิตซ้ำ การปรับปรุงใหม่ และการรีไซเคิลในระยะยาว (UNDP.org) หลักการ 3 Rs เป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรและช่วยลดปริมาณขยะ โดยมีหลักการด้วยกัน 3 อย่าง ใช้น้อย(Reduce) ลดปริมาณการใช้ทรัพยากรที่ไม่จำเป็น ลดปริมาณขยะให้มากที่สุดที่ไม่ใช้ทรัพยากรอย่างสูญเปล่า ใช้ซ้ำ(Reuse) เป็นการนำของกลับมาใช้ใหม่หลายๆครั้งจนกว่าจะหมดสภาพการใช้งาน นำกลับมาใช้ใหม่(Recycle) เป็นการนำเศษวัสดุของเหลือใช้มาแปรรูปใหม่เพื่อนำกลับมาใช้งานอีกครั้ง โดยนำไปผ่านกระบวนการแปรสภาพและนำกลับมาใช้ใหม่ (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2561)

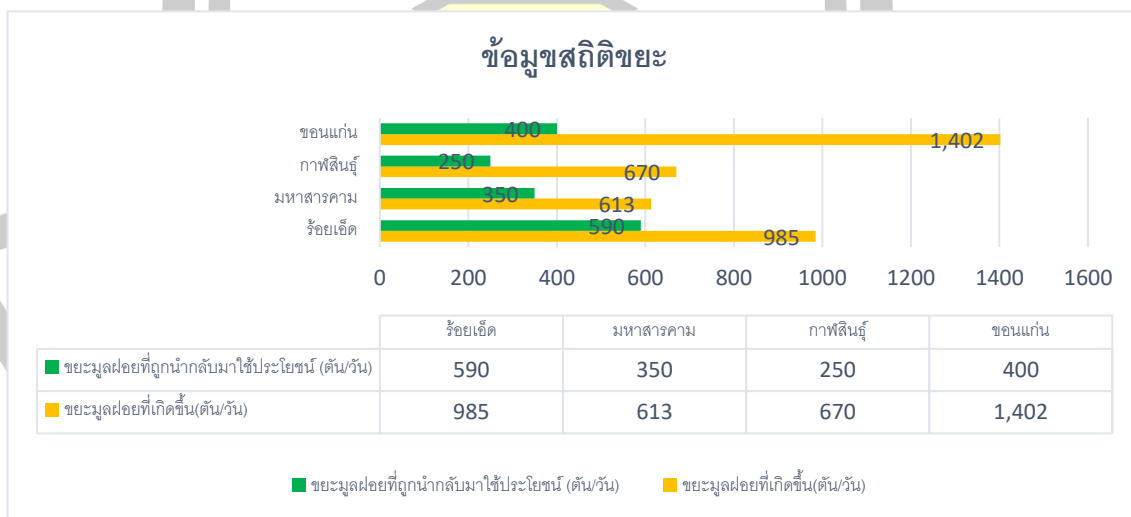
หลายประเทศทั่วโลกกำลังปรับตัวสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อรับมือกับวิกฤตทรัพยากร ในช่วงปี ค.ศ 2015 คณะกรรมาธิการยุโรป (European Commission) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการแก้ไขปัญหาการบริโภคและการใช้ทรัพยากรเกินความจำเป็น ผ่านการเสนอแนวคิด Industry 2020 in the Circular Economy ครอบคลุมมิติด้านการผลิตของอุตสาหกรรมรูปแบบใหม่ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคและการจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น(สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562)

แนวคิด Industry 2020 in the Circular Economy ต้องการให้อุตสาหกรรมในภาคการผลิตต้องออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ง่ายต่อการแปรรูปและนำกลับมาใช้ใหม่ เพิ่มอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมให้ผู้บริโภคได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้มากขึ้น และมียุทธศาสตร์ด้านการจัดการขยะที่มีเป้าหมายในการลดพื้นที่กักเก็บขยะและการเผาทำลายขยะที่ส่งผลต่อมลภาวะทางอากาศผ่านนโยบายที่จะปรับปรุงกระบวนการจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงขยะให้กลายเป็นวัตถุดิบในการผลิต การแปรรูปวัตถุดิบที่ถูกใช้แล้วมาอย่างต่อเนื่องและการจัดตั้งตลาดในการซื้อขายวัตถุดิบที่มาจากคาร์บอนไดออกไซด์ของประชากรในแต่ละครัวเรือน และส่งเสริมแนวทางการจัดการขยะจำแนกตามประเภท ผ่านการจัดทำแนวทางการแปรรูปและนำกลับมาใช้ใหม่ของขยะและวัตถุดิบประเภทต่าง ๆ (รติมา คชนันท์, 2562)

ในประเทศไทยได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการขยะตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนซึ่งบรรจุเป็นวาระแห่งชาติ โดยปรากฏชัดเจนในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ด้วยเป้าหมาย 3R (Reduce, Reuse, Recycle) นอกจากนี้ ยังมีกลไกควบคุมการจัดการขยะและมลพิษทั่วประเทศอย่างเป็นระบบ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ได้กำหนดให้ประเทศไทยมุ่งสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ โดยวางเป้าหมายเพิ่มการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ รวมถึงแผนขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG ที่มุ่งรักษาคุณค่าทรัพยากร ลดการใช้ หมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ลดปัญหามลพิษ และสร้างเศรษฐกิจแนวใหม่ ตลอดจนแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 ขับเคลื่อนการแก้ไขภาวะมลพิษจากขยะที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ความเดือดร้อนและสุขอนามัยของประชาชน โดยใช้หลักการจัดการสมัยใหม่ตามหลักสากล เช่น หลักการ 3R (Reduce, Reuse, Recycle) หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principles: PPP) การมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการขยะ (Public Private Partnership) หลักการขยายขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) และหลักการขยายขอบเขตความรับผิดชอบของผู้บริโภค (Extended Consumer Responsibility: ECR) ฯลฯ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญในการนำแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมาใช้ในการบริหารจัดการขยะตั้งแต่ระดับนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม(คณาธิป ไกยชน, 2567)

ในปัจจุบันขณะนั้นเป็นปัญหาระดับโลกที่สำคัญมีผลกระทบในทุกมิติ ในปี 2566 มีการสร้างขยะทั่วโลกมากกว่า 2.3 พันล้านตัน และภายในปี 2593 ปริมาณขยะอาจจะเพิ่มขึ้นประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ เป็น 3.4 พันล้านตัน เนื่องจากปัจจัยต่างๆ เช่น การเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวของเมือง การเติบโตทางเศรษฐกิจและพฤติกรรมบริโภคผลิตภัณฑ์ จากข้อมูลของธนาคารโลกพบว่าประเทศจีนเป็นผู้ผลิตขยะมูลฝอยชุมชนมากที่สุดในโลก โดยมีปริมาณถึง 395 ล้านตันต่อปี รองลงมาคือ ประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีปริมาณขยะ 265 ล้านตันต่อปี ซึ่งองค์การสหประชาชาติได้ออกคำเตือนเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาขยะที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อสุขภาพ เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม สำหรับสถานการณ์ขยะในประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษได้รายงานในปี 2566 ประเทศไทยมีการสร้างขยะมูลฝอย 26.95 ล้านตัน โดยมีขยะที่ไม่สามารถนำไปกำจัดได้อย่างถูกต้อง 7.47 ล้านตัน หรือคิดเป็น 27.7 เปอร์เซ็นต์ ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างอีก 27.62 ล้านตัน จากการเพิ่มขึ้นของขยะมูลฝอยที่ไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องได้สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนเป็นอย่างมาก แม้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีมาตรการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่อง แต่กลับพบว่ากระบวนการจัดเก็บการขนส่งขั้นตอนและวิธีการกำจัดขยะยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด การแก้ไขปัญหาขยะที่แหล่งกำเนิดและการกำจัดขยะที่ไม่เหมาะสมโดยภาครัฐและเอกชนส่งผลให้มีการสะสมของขยะมูลฝอย ขยะเคมีอันตราย ขยะพลาสติก ขวดน้ำ ถ้วยพลาสติก ฯลฯ (คณาธิป ไกยชน 2567)

ภาพที่ 1 สถิติขยะร้อยเอ็ดเปรียบเทียบกับจังหวัดใกล้เคียง

ที่มา thaimsw.pcd.go.th (กรมควบคุมมลพิษ 2566)

จังหวัดร้อยเอ็ดมีขยะเกิดขึ้น 985 ตันต่อวัน ซึ่งมากกว่าจังหวัดใกล้เคียงอย่างมหาสารคาม และกาฬสินธุ์แต่น้อยกว่าขอนแก่นที่เป็นจังหวัดพื้นที่ใหญ่ ส่วนขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ของร้อยเอ็ดมี 590 ตันต่อวัน ซึ่งมีมากที่สุดเมื่อเทียบกับ 4 จังหวัดข้างต้น (กรมควบคุมมลพิษ 2566)

ในจังหวัดร้อยเอ็ด มีการประกาศของจังหวัดเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่สำคัญ โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามกรอบและเป้าหมายที่กำหนดในแผนการจัดการขยะของประเทศ เพื่อพัฒนาการจัดการขยะให้ดีขึ้น โดยมุ่งเน้นการจัดการที่ต้นทางตามหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco-design) ส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืนด้วยการเลือกสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำและรีไซเคิลได้ รวมถึงการคัดแยกขยะที่ต้นทางให้สอดคล้องกับการจัดการขยะที่ปลายทาง เพื่อนำทรัพยากรกลับมาใช้ได้มากที่สุดทั้งในรูปแบบวัสดุรีไซเคิลและพลังงาน เพื่อให้ขยะที่ต้องกำจัดมีปริมาณน้อยที่สุด พร้อมกับการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการทิ้งขยะ การลดขยะ การคัดแยกขยะ และการใช้ประโยชน์จากขยะในพื้นที่

จากที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่มีผลต่อพฤติกรรมในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดการขยะและการรีไซเคิล โดยเน้นที่การรับรู้นโยบายจากภาครัฐ ภาคประชาชน และเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนและการจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ระดับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน และระดับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน
2. ศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชนและการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน
3. เพื่อสำรวจพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

1.3 สมมติฐาน

1. การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน
2. การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน
3. พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

1.4 คำถามการวิจัย

1. ระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน พฤติกรรมการเลือกซื้อ และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชนเป็นอย่างไร
2. การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชนหรือไม่อย่างไร
3. พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์หรือไม่อย่างไร

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

สามารถแบ่งขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาการรับรู้แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียน Circular Economy ในด้านการออกแบบ การเลือกใช้ การนำกลับมาใช้ พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ด้านการตัดสินใจซื้อ ด้านการซื้อ ด้านการใช้ ด้านการประเมินหลังการบริโภคและพฤติกรรมการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ด้านความเข้าใจในการแยกขยะ ด้านการปฏิบัติในการแยกขยะ ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา ด้านการร่วมปฏิบัติ ด้านการร่วมลดปริมาณขยะ

ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน

2. ได้ทราบถึงการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน

3. ได้ทราบถึงถึงพฤติกรรมทางเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน(Circular Economy) หมายถึง รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อลดการสูญเสียทรัพยากรและการสร้างของเสียให้น้อยที่สุด โดยเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดผ่านการนำกลับมาใช้ใหม่ การซ่อมแซม และการรีไซเคิล เพื่อลดการใช้ทรัพยากรใหม่และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผ่านพฤติกรรมทางเลือกซื้อ และพฤติกรรมจัดการขยะ

การรับรู้ หมายถึง การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ และการนำผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ การรับรู้ว่าคุณค่าผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการจัดการขยะอย่างถูกต้อง รวมถึง การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ทักษะและความรู้ในด้านสิ่งแวดล้อม

พฤติกรรมทางเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การเลือกใช้สินค้าที่ตรงตามความต้องการ วิธีการที่บุคคลตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า ประเมินได้หลายปัจจัย เช่น เพื่อลดการเกิดขยะ การรับรู้คุณค่าความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์ และนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ ซึ่งอาจรวมถึงการแยกขยะ การรีไซเคิล การนำกลับมาใช้ใหม่ หรือการกำจัดขยะอย่างถูกวิธีตามหลักการของเศรษฐกิจหมุนเวียน

ขยะ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ วัสดุ ของเหลือที่ผ่านการใช้งานมาแล้วในชีวิตประจำวัน ที่สามารถถูกนำกลับมาใช้ใหม่ หรือปรับปรุงให้สามารถใช้งานได้อีกครั้ง โดยไม่ต้องทิ้งให้กลายเป็นขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎี

การศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน : กรณีศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด มีการนำเสนอแนวคิด ทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียน Circular Economy
- 2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้
- 3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะและการรีไซเคิล
- 4 บริบทพื้นที่
- 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 6 กรอบแนวคิด

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียน Circular Economy

จากการศึกษาในบริบทที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียน ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายและข้อมูลซึ่งสะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนทั้งการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในประเทศและต่างประเทศ อย่าง ญี่ปุ่น เยอรมัน พร้อมทั้งยกตัวอย่างความสำเร็จและข้อดีของการนำแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมาใช้

2.1.1 แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน Circular Economy

เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการลดปริมาณของเสียและขยะ โดยมุ่งเน้นให้ภาคธุรกิจใช้วัตถุดิบ พลังงาน และทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า โมเดลนี้ส่งเสริมการใช้ซ้ำ (reuse) การซ่อมแซม (repair) และการรีไซเคิล (recycle) เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ การเติบโตของประชากรที่เพิ่มขึ้นทำให้ความต้องการสินค้าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผู้ผลิตต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่อย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองตลาดที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (อรทัย พงศ์รักธรรม และคณะ, 2562)

เศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นระบบอุตสาหกรรมที่มุ่งเน้นการนำวัสดุในผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ หลังจากการบริโภคแทนที่จะกลายเป็นขยะ วัสดุเหล่านั้นจะถูกนำมาใช้ใหม่เพื่อสร้างคุณค่าใหม่และ หมุนเวียนในกระบวนการผลิตอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีของเสีย เป้าหมายหลักของเศรษฐกิจหมุนเวียนคือ การเพิ่มมูลค่าของทรัพยากรและลดการใช้ทรัพยากรใหม่ให้น้อยที่สุด โดยการสร้างระบบการผลิตใหม่ (reprocess) การออกแบบใหม่ (redesign) การสร้างคุณค่าใหม่ (added value) การสร้างนวัตกรรม (innovation) การสร้างความร่วมมือ (collaboration) และการใช้ซ้ำ (reuse) ซึ่งเป็นกระบวนการ สำคัญในการสร้างความยั่งยืนในด้านสิ่งแวดล้อม ชุมชน สังคม และธุรกิจ เศรษฐกิจหมุนเวียนตั้งอยู่ บน 3 หลักการ ได้แก่ หลักการที่ 1 การรักษาและเสริมทุนด้านธรรมชาติ ผ่านการจัดการและควบคุม ทรัพยากรธรรมชาติที่มีจำกัด หลักการที่ 2 การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรให้สูงสุด ผ่านการหมุนเวียน ผลิตภัณฑ์และวัสดุ หลักการที่ 3 การรักษาประสิทธิภาพของระบบ ผ่านการออกแบบเพื่อหลีกเลี่ยง ผลกระทบที่ไม่ดีจากผลิตภัณฑ์ (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2562)

แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีจุดเริ่มต้นสำคัญในปี พ.ศ. 2558 เมื่อคณะกรรมาธิการยุโรป (European Commission) ตระหนักถึงความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาคาอกรบริโภคและการใช้ ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง จึงได้เสนอแนวคิด Industry 2020 in the Circular Economy ซึ่งมุ่งเน้น การส่งเสริมอุตสาหกรรมรูปแบบใหม่ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรบริโภค และปรับปรุงระบบการจัดการ ขยะให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนได้รับการผลักดันจากทั้งภาครัฐและภาค ธุรกิจอย่างจริงจัง โดยมีแนวโน้มว่าเศรษฐกิจเชิงเส้น (Linear Economy) ซึ่งเป็นระบบที่ใช้ทรัพยากร ในการผลิตสินค้าและทิ้งไปเมื่อหมดอายุการใช้งาน อาจถูกแทนที่ด้วยเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ช่วยให้ เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืน เศรษฐกิจหมุนเวียนส่งเสริมการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำผลิตภัณฑ์ใช้แล้วกลับมาเป็นวัตถุดิบใหม่ ส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม รวมถึงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการจัดการขยะที่ดีขึ้น เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีอายุการใช้ งานยาวนานและเกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักงานที่ปรึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประจำสถาน เอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์, 2557)

หลักเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นแนวทางธุรกิจใหม่ซึ่งพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตลาด ลูกค้า และทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ รวมไปถึงใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ (Disruptive Technologies) ใน การเปลี่ยนระบบผลิตทางตรง Make-Use-Dispose ไปสู่ระบบการผลิตแบบหมุนเวียน Make-Use-Return เป้าหมายหลักคือการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ปัจจัยสำคัญของระบบ เศรษฐกิจหมุนเวียนคือการเปลี่ยนขยะและของเสียให้กลับมาเป็นทรัพยากร ส่งเสริมการรีไซเคิล และ

สร้างแรงจูงใจให้ผู้บริโภคปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยแนวทางปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน ประกอบด้วย การออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความทนทานใช้งานได้เป็นเวลานานและง่ายต่อการนำไปรีไซเคิลหรือใช้ซ้ำ, การจัดการทรัพยากร การเลือกใช้ทรัพยากรที่มาจาก Renewable Resources ในการผลิตสินค้า และการใช้พลังงานทดแทนในกระบวนการผลิต, การผลิต การเลือกรูปแบบการผลิตที่ใช้ทรัพยากรต่ำแต่มีประสิทธิภาพอย่างการใช้เครื่องจักรที่มีความแม่นยำการผลิต ส่งผลให้ของเสียจากระบวนการผลิต การใช้น้ำ และพลังงานลดลง, การขาย การตลาด และการขนส่ง ส่งเสริมระบบขนส่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม, การใช้งานผลิตภัณฑ์ จากการออกแบบที่ทนทานมากขึ้น และง่ายต่อการแยกชิ้นส่วน พร้อมด้วยบริการซ่อมบำรุง ทำให้การใช้ผลิตภัณฑ์เกิดประสิทธิภาพยาวนานมากที่สุดตลอดช่วงอายุการใช้งาน, การกำจัด เมื่อวัสดุหมดอายุการใช้งานต้องมีการจัดการที่เหมาะสมสำหรับของเสียนั้นๆ (ภัทรพร ยาร์บะระ และคณะ, 2561)

Michael Braungart เปรียบแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน เป็นดั่งต้นไม้ที่ต้องการทรัพยากรนำแสงแดด แร่ธาตุในการเติบโต แล้วเกิดผลผลิตออกมา และสามารถคืนทุกอย่างกลับสู่ธรรมชาติโดยไม่เกิดเป็นขยะ แนวคิดนี้สอดคล้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มุ่งเน้นการหมุนเวียนทรัพยากรโดยไม่สร้างขยะ อย่างไรก็ตาม แม้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนจะทำงานคล้ายกับต้นไม้ แต่ไม่ได้หมายความว่าผลิตภัณฑ์ทุกอย่างจะสามารถย่อยสลายได้ทั้งหมด เนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นมักมีส่วนผสมของสารที่ไม่เป็นมิตรกับธรรมชาติ และบางอย่างไม่สามารถย่อยสลายได้ ดังนั้น ระบบนี้จึงเน้นการใช้ซ้ำเพื่อต่อยอดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ให้อยู่ในระบบเศรษฐกิจได้นานที่สุด (Kalmykova, et al 2018)

การดำเนินธุรกิจในระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนถือว่าทุกส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ ของเหลือ หรือขยะ เป็นแหล่งทรัพยากร แม้ว่าความสามารถในการนำกลับมาใช้ใหม่จะแตกต่างกัน แต่จะเลือกวิธีที่สามารถรักษามูลค่าไว้ในระบบให้นานที่สุด โมเดลธุรกิจในระบบนี้จึงเปลี่ยนไป โดยผู้บริโภคไม่ได้เป็นเพียงผู้ซื้อ แต่เป็นผู้ถือครองทรัพยากรที่สามารถนำกลับมาใช้ในการผลิตใหม่ ภาคธุรกิจต้องออกแบบโมเดลธุรกิจที่สร้างแรงจูงใจให้ลูกค้าส่งคืนสินค้าเพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้, วิสัยทัศน์ด้านความยั่งยืน การดำเนินระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนต้องมีวิสัยทัศน์เรื่องความยั่งยืนควบคู่ไปด้วย เนื่องจากระบบนี้จะไม่สามารถอยู่รอดได้หากไม่ได้แก้ปัญหาทรัพยากร ขยะ และขีดจำกัดของธรรมชาติ ซึ่งเป็นปัญหาที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจแบบแนวตรงไม่มีประสิทธิภาพ (กุลณัฐ จิระวงศ์อร่าม, 2561)

แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เป็นรูปแบบเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการใช้วัตถุดิบซ้ำอย่างต่อเนื่อง แตกต่างจากแนวทางดั้งเดิมที่มุ่งผลิตสินค้าเพื่อใช้แล้วทิ้ง อุตสาหกรรมดั้งเดิมเน้นผลกำไรโดยไม่คำนึงถึงการกำจัดผลิตภัณฑ์เมื่อสิ้นอายุการใช้งานหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ในทางตรงกันข้าม เศรษฐกิจหมุนเวียนมีเป้าหมายในการปฏิวัติสังคมโดยส่งเสริมรูปแบบธุรกิจใหม่และวิธีการผลิตที่ยั่งยืน ระบบนี้ไม่เพียงแต่เน้นการรีไซเคิล แต่ยังเน้นการออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด เนื่องจากการบริโภคของมนุษย์มักไม่คำนึงถึงความจำกัดของทรัพยากรโลก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำแนวปฏิบัติที่ยั่งยืนมาใช้เพื่อสนับสนุนความสมดุลของระบบนิเวศ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อความมั่นคงทางอาหาร ภูมิอากาศที่ดี และการอยู่รอดของมนุษย์ จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ทุกฝ่ายต้องส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและกลยุทธ์การเติบโตทางเศรษฐกิจใหม่เป็นศูนย์กลาง ดังนั้นหัวใจสำคัญของเศรษฐกิจหมุนเวียน คือ การกลับไปทำความเข้าใจการออกแบบและการทำงานของธรรมชาติ ซึ่งเป็นระบบการผลิตแบบหมุนเวียนที่ทรงประสิทธิภาพมากที่สุดและไม่เคยมีของเหลือใช้เกิดขึ้นเลย เนื่องจากมีกลไกในการนำทรัพยากร แร่ธาตุ พลังงาน หมุนเวียนกลับมาใช้ได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากภาคเอกชนที่ควรให้ความสำคัญกับเรื่องนี้อย่างจริงจังแล้ว รัฐบาลเองในหลาย ๆ ประเทศ ณ เวลานี้เริ่มที่จะบรรจุเรื่องความยั่งยืนและเศรษฐกิจหมุนเวียนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการบริหารประเทศ (ชไมกานต์ ดวงแก้ว 2563)

สหภาพยุโรปให้ความสำคัญกับการดำเนินการในระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนใน 3 หลัก คือ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ การเลือกวัตถุดิบเพื่อการผลิต การจัดการของเสีย (Institute for European Environmental Policy, 2016)

ตารางที่ 1 แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนนโยบายในสหภาพยุโรป

ขอบเขต	ตัวอย่างนโยบาย
1.) การผลิต	การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานได้นานเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ และส่งเข้าสู่กระบวนการผลิตซ้ำเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่
2.) การบริโภค	การระบุรายละเอียดระยะเวลาการผลิตและการหมดอายุของผลิตภัณฑ์ให้มีความชัดเจน มีราคาที่เหมาะสมและช่วยส่งเสริมการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการรับประกันสินค้าที่ชัดเจน
3.) การจัดการของเสีย	มีระบบการจัดการของเสียที่ดี มีการสนับสนุนและให้รางวัลสำหรับองค์กรหรือหน่วยงานที่นำหลัก 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) มาใช้ ให้การสนับสนุนโดยตรงต่อพื้นที่ที่มีความล่าช้าในการพัฒนาระบบการจัดการของเสีย
4.) การสนับสนุนให้เกิดตลาดสินค้ามือสองในพื้นที่ที่มีความสำคัญ	มีการกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบ และจัดทำข้อกำหนดเกี่ยวกับคำว่า “ของเสีย” ให้ชัดเจน เพื่อสร้างมาตรฐานในการนำสินค้ามือสองหรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วมาเข้าสู่ระบบตลาดให้เกิดการซื้อขาย ทั้งนี้ เพื่อสร้างมูลค่าทางผลิตภัณฑ์และเศรษฐกิจ โดยมีผลิตภัณฑ์ 5 ประเภทที่ต้องมีการกำหนดให้ชัดเจน ได้แก่ พลาสติก ของเสียจากอาหารวัตถุดิบเพื่อการผลิต วัสดุก่อสร้าง และผลิตภัณฑ์ทางชีวภาพ
5.) การลงทุนในนวัตกรรม	การสนับสนุนให้เกิดการวิจัยพัฒนา

ที่มา: (McDowall et al., 2017: 651-661)

2.1.2 ความก้าวหน้าของประเทศไทยในการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างสมดุลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีเป้าหมายสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งเป็นแนวทางหลักของประเทศ ภาครัฐอยู่ระหว่างการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนให้ครอบคลุมทุกภาคอุตสาหกรรม พร้อมทั้งวางแผนผลักดันให้เศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรม New S-curve เพื่อส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมใหม่ที่สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดด และต่อยอดอุตสาหกรรมเดิมในระดับท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการ

ส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยดำเนินแผนจัดการขยะให้เป็นทรัพยากร และพัฒนาโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อบริหารจัดการขยะพลาสติกอย่างยั่งยืน ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชน (รติมา คชนันท์, 2562)

วิธีการสร้างคุณค่าผ่านระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน แบ่งออกเป็น 4 วิธี ได้แก่ การใช้วัสดุภายในวงจร (inner circle) เช่น ตกแต่งหรือซ่อมแซมผลิตภัณฑ์หรือวัสดุให้ใช้งานได้ยาวนานขึ้น, การยืดอายุวงจร (circling longer) เช่น ยืดอายุของการใช้ซ้ำและช่วงเวลาของแต่ละรอบ, การใช้ใหม่ในลำดับต่อ ๆ ไป (cascade) เช่น การหาวิธีใช้ซ้ำที่หลากหลายในห่วงโซ่อุปทาน หรือใช้ซ้ำข้ามอุตสาหกรรม, ทำปฏิกิริยาเข้าให้บริสุทธิ์ (pure inputs) เช่น การปรุงแต่งวัตถุดิบจากธรรมชาติที่จะนำมาใช้ให้น้อยที่สุด เพื่อการนำกลับมาใช้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยืดอายุให้อยู่ในวงจรได้นานขึ้น

2.1.3 การขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในประเทศไทย

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 รัฐบาลได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผนปฏิบัติการลดขยะ โดยเน้นการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางเป็นหลัก พร้อมเชื่อมโยงแนวคิด Circular Waste Value Chain เนื่องจากการคัดแยกขยะเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่จะถูกแยกออกจากขยะทั่วไปก่อนรวบรวมโดยหน่วยงานท้องถิ่นหรือเทศบาล โดยเน้นให้เกิดการลดและคัดแยกขยะตั้งแต่ระดับครัวเรือน รัฐบาลได้ดำเนินโครงการรณรงค์และให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและการพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีหน่วยงานหลัก เช่น กระทรวงมหาดไทย กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงสาธารณสุข รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่เพื่อสร้างความตระหนักและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกและใช้ประโยชน์จากขยะ ผลลัพธ์ของแนวทางนี้ช่วยเพิ่มอัตราการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ซึ่งส่งผลดีต่อท้องถิ่น เช่น ลดปริมาณขยะ ลดต้นทุนการผลิตของภาคอุตสาหกรรม และลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการขยะตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนจึงควรได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจัง เพราะเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาขยะ ในการผลักดันเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยเฉพาะการนำของเสียกลับมาใช้ใหม่ หลัก 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากช่วยลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด แนวทางนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาคอุตสาหกรรมที่ควรลดการ

ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติและออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สามารถรีไซเคิลได้ และผู้บริโภคที่ควรเลือกซื้อสินค้าที่ยั่งยืน นโยบายดังกล่าวสะท้อนถึง ความรับผิดชอบร่วมกันของรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น ภาคธุรกิจ และประชาชน ในการจัดการขยะและรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่สังคมที่มีระบบหมุนเวียนทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องมีเป้าหมายและแผนดำเนินงานที่ชัดเจน รัฐบาลควรกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมส่งเสริมการสร้างโมเดลต้นแบบการจัดการขยะที่ยั่งยืนในระดับชาติ นอกจากนี้ รัฐบาลยังสนับสนุนการจัดการขยะในชุมชนผ่านมาตรการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ รวมถึงแนวทางการนำขยะจากครัวเรือนกลับมาใช้ใหม่ โดยมีเป้าหมายเพื่อ ลดปัญหาขยะตกค้าง กระตุ้นการคัดแยกขยะ สนับสนุนการแปรรูปเป็นพลังงาน และใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อลดขยะ รวมถึงส่งเสริมให้ประชาชนมีวินัยในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน พร้อมผลักดันให้มีการจัดทำแผนบริหารจัดการขยะในระดับจังหวัดและท้องถิ่น รวมถึงสนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะอย่างครบวงจร ตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง โดยมีเป้าหมายหลักคือ ลดปริมาณการผลิตขยะและเพิ่มอัตราการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด (พัชรนันท์ รักพงษ์ไทย, 2560)

การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 3 กระบวนการ ได้แก่ การจัดการขยะต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ซึ่งกรมควบคุมมลพิษ อธิบายว่า การจัดการขยะต้นทาง มุ่งเน้นการลดปริมาณและคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด โดยใช้หลัก 3Rs (ใช้น้อย ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่) ตามนโยบายชุมชนปลอดขยะ (Zero waste society) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการส่งเสริมผ่านโครงการต่าง ๆ แต่การคัดแยกขยะในชุมชนและนำกลับมาใช้ใหม่ยังไม่เป็นรูปธรรมมากนัก การจัดการขยะกลางทาง มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บขน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงเก็บรวบรวมขยะรวมทุกประเภทในรถขนขยะเดียวกัน ทำให้ขยะทั้งหมดถูกทิ้งรวมกันที่ปลายทาง, การจัดการขยะปลายทางมีวิธีการกำจัดที่หลากหลาย เช่น การเผา การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การแปรรูปเป็นสินค้า และการแปรรูปเป็นเชื้อเพลิง อีกทั้งปัจจุบันมีการเปลี่ยนสภาพของสถานที่กำจัดขยะแบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary landfill) เป็นกองกลางแจ้ง (Open dump) เกิดจากการที่รัฐบาลจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้าง แต่ท้องถิ่นไม่มีงบประมาณในการดำเนินการและบำรุงรักษา (เจษ เสียงลือชา, 2563)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ตามกฎหมายในการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ แต่ยังคงเผชิญความท้าทายหลายประการในการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน ปัญหาหลักที่พบ ได้แก่ ปริมาณขยะสะสมจำนวนมาก ขาดแคลนสถานที่กำจัดขยะที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ นโยบายที่ไม่ให้ความสำคัญ

ต่อการจัดการขยะ ข้อยจำกัดด้านงบประมาณ ขาดความร่วมมือและความตระหนักรู้จากประชาชน ขาดกฎระเบียบที่ชัดเจน และประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมยังไม่ทั่วถึง นอกจากนี้ ยังขาดความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านนโยบาย กฎหมาย แผนงาน และงบประมาณ ส่งผลให้การขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไขปัญหานี้ ควรมุ่งเน้น การลดปริมาณขยะที่เข้าสู่ระบบกำจัด ส่งเสริมการรวมกลุ่มพื้นที่ (Cluster) ในการจัดการขยะร่วมกัน และใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสานที่เน้นการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ แนวทางสำคัญประกอบด้วย การสนับสนุนธุรกิจรีไซเคิลหรือการแปรรูปขยะให้กลับมาใช้ใหม่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการจัดการขยะ และการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับชุมชน (ส่วนขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2552)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ตามกฎหมายในการบริหารจัดการขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ส่งเสริมให้เกิดการลดการเกิดขยะทุกวิถีทาง ตั้งแต่การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า มุ่งเน้นการลดการใช้ถุงพลาสติกและโฟม และซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อลดปริมาณการเกิดขยะ และส่งเสริมการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง นอกจากนี้ในการวางแผนงานหรือโครงการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดนโยบายและแผนงานในการขยายผลโครงการสู่ชุมชนในระดับกว้าง เช่น จัดกิจกรรมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างเครือข่าย การรณรงค์สร้างความตระหนัก การสร้างแรงจูงใจให้ปฏิบัติโดยอาศัยการแข่งขันและให้รางวัล เพื่อผลักดันแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนให้เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น โดยมีการตั้งทีมเฉพาะกิจรับผิดชอบแต่ละกิจกรรม มีการประสานการดำเนินงานทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม โดยภาครัฐต้องมีแผนการดำเนินงานและงบประมาณในการจัดกิจกรรมลดปริมาณขยะ มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการคัดเลือกพื้นที่ต้นแบบในการดำเนินงาน และมีการสนับสนุนการเรียนรู้คู่ต้นแบบจากพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ ส่วนภาคประชาสังคมต้องมีการสร้างกฎระเบียบขึ้นในพื้นที่ เพื่อสร้างวินัยและปลูกจิตสำนึกสาธารณะ สร้างการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมลดปริมาณขยะ และกิจกรรมสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกขยะ โดยหลีกเลี่ยงการใช้ของฟุ่มเฟือยเพื่อลดการสูญเปล่า และลดปริมาณขยะให้มากที่สุด ภายใต้ 3 หลักการ คือ ผลิต (make) ใช้ (use) และวนกลับ (return)สู่การปฏิบัติจริง ผ่านการผนึกกำลังกับพันธมิตร ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และชุมชน เพื่อต่อยอดและขยายแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนให้มีผลในทางปฏิบัติ อีกทั้งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนา

อย่างยั่งยืน ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน คือ การหมุนเวียนใช้ทรัพยากรธรรมชาติในห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการของเสีย

การส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการขยะในระดับท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จ ต้องให้ประชาชนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะ การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเกิดวินัยในการลดการบริโภคสินค้าที่ฟุ่มเฟือยหรือไม่จำเป็น เพื่อลดอัตราการเกิดขยะและของเสียอันตราย ตั้งแต่ต้นทาง สนับสนุนการผลิตและการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมส่งเสริมให้มีการใช้ซ้ำ การคัดแยกขยะและการนำขยะไปใช้ประโยชน์ใหม่ให้มากที่สุดก่อนการกำจัดโดยแนวทางการแก้ไขปัญหา ได้แก่ เร่งรัดให้ท้องถิ่นทำแผนปฏิบัติการจัดการขยะทั้งในระยะสั้นและระยะยาว มุ่งเน้นกลไกการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางไปจนถึงปลายทางของการรีไซเคิล, เร่งรัดให้มีการก่อสร้างโรงงานกำจัดขยะที่ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดบริการสาธารณะระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า การดำเนินการหรือแก้ไขปัญหาที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องด้วยกฎหมายของประเทศไทยไม่ได้รวมอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการไว้ที่องค์กรเดียว แต่แบ่งความรับผิดชอบอยู่กับอีกหลายหน่วยงาน (ซีไอแกน ดวงแก้ว 2563)

2.1.4 การขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในต่างประเทศ

ด้วยการเติบโตอย่างรวดเร็วของประชากรโลกและการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ไม่หยุดยั้ง ความต้องการทรัพยากรจึงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในขณะที่ทรัพยากรที่มีอยู่กลับลดลง เพื่อตอบสนองวาระทางเศรษฐกิจของหลายประเทศและกลยุทธ์ของธุรกิจทั่วโลกได้ตระหนักถึงปัญหาเร่งด่วนนี้ และเร่งให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพมากที่สุด แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน หรือ ที่เรียกกันว่า Circular Economy ได้กลายมาเป็นทางเลือกใหม่สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน แนวทางให้ความสำคัญกับการคัดเลือกวัสดุ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในกระบวนการที่เกี่ยวข้องตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ ซึ่งทำได้ดีแล้วสามารถขจัดของเสียและมลพิษในทั้งผลิตภัณฑ์และสินค้าบริการได้ โดยประเทศที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน ได้แก่ เยอรมัน ญี่ปุ่น เป็นต้น (รติมา คชนนท์ 2562)

ประเทศญี่ปุ่น

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในช่วงทศวรรษ 1960 ญี่ปุ่นเผชิญกับปัญหาทรัพยากรธรรมชาติลดลงและเศรษฐกิจถดถอย เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ รัฐบาลได้เน้นการผลิตในปริมาณมากเพื่อลดต้นทุนและกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่แนวทางนี้กลับก่อให้เกิดมลพิษในระดับสูงกว่าการเติบโตของ GDP ซึ่งนำไปสู่ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อแก้ปัญหารัฐบาลญี่ปุ่นได้ปฏิรูประบบจัดการขยะอุตสาหกรรมโดยแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการทำความสะอาดสาธารณะ (the Public Cleansing Act) 1970 แม้จะพยายามจัดการขยะและควบคุมมลพิษแต่ปัญหายังคงอยู่ ต่อมาในปี 1991 ได้มีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดการของเสีย (Revised of the Waste Management Act) โดยเพิ่มเป้าหมายในการลดการสร้างของเสีย ควบคู่กับการรวบรวม คัดแยก และนำของเสียกลับมาใช้ใหม่ ญี่ปุ่นยังคงส่งเสริมการพัฒนาสังคมหมุนเวียนทรัพยากรด้วยมาตรการ 3R ซึ่งช่วยในการจัดการของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ และในปี 2000 ได้มีการจัดตั้งกฎหมายพื้นฐานเพื่อสร้างสังคมหมุนเวียนทรัพยากร (The Basic Act for Establishing a Sound Material Cycle Society) เมื่อพิจารณาโครงสร้างกฎหมายพื้นฐานเพื่อการสร้างสังคมแห่งการหมุนเวียนทรัพยากรพบว่า เป็นการวางโครงสร้างให้อยู่ภายใต้กฎหมายพื้นฐานสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นที่เป็แกนหลักของนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในญี่ปุ่น โดยที่เป็กฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือบูรณาการการบริหารจัดการของเสียและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (บุชรา ก่อใจ 2565)

กฎหมายพื้นฐานเพื่อสร้างสังคมหมุนเวียนทรัพยากรมีเป้าหมายสำคัญในการจัดตั้งสังคมที่มีการหมุนเวียนทรัพยากรอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ โดยไม่เพียงแต่เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังส่งเสริมการรักษาคุณภาพชีวิตที่ดีในด้านสุขภาพและวัฒนธรรมทั้งในปัจจุบันและอนาคต การเปลี่ยนแปลงจากระบบเศรษฐกิจแบบเดิมที่มุ่งเน้นการผลิตและการบริโภคในปริมาณมากไปสู่ระบบที่สนับสนุนการหมุนเวียนทรัพยากร คือ แนวทางสำคัญในการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน โดยมีกลไกสำคัญในหลายมิติ ดังนี้

1. หลักการของการสร้างสังคมหมุนเวียนทรัพยากร การส่งเสริมมาตรการ 3R คือ ลดการใช้ (Reduce), ใช้ซ้ำ (Reuse), และรีไซเคิล (Recycle) เพื่อป้องกันและลดขยะจากผลิตภัณฑ์ รวมทั้งส่งเสริมการใช้ทรัพยากรซ้ำให้ได้มากที่สุด เพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

2. มาตรการจูงใจในการสร้างสังคมแห่งการหมุนเวียนทรัพยากรตามหลักมาตรการ 3 R ภาครัฐให้คำแนะนำและควบคุมผู้ประกอบการในการเลือกใช้วัตถุดิบเพื่อผลิตบรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ในลักษณะหมุนเวียนทรัพยากรพร้อมทั้งส่งเสริมประชาชนให้แยกและรวบรวมผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วเพื่อใช้ซ้ำนำกลับมาใช้ใหม่

3. การกำหนดบทบาทความรับผิดชอบของแต่ละภาคส่วนของสังคม ภาครัฐมีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินนโยบายมาตรการสร้างสังคมแห่งการหมุนเวียน, ภาคผู้ประกอบการจะต้องดำเนินการมาตรการที่จำเป็นเพื่อป้องกันหรือลดของเสียจากผลิตภัณฑ์ ปรับปรุงการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมต่อการรีไซเคิล นอกจากนี้ ผู้ประกอบการควรร่วมมือกับรัฐบาลหน่วยงานท้องถิ่น และประชาชนเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์แบบหมุนเวียน, ภาคประชาชน ต้องรับผิดชอบต่อการป้องกันหรือลดการสร้างของเสียจากผลิตภัณฑ์ตามหลักการพื้นฐาน ตลอดจนให้ความร่วมมือกับรัฐบาลและท้องถิ่นในนโยบายมาตรการพื้นฐานการสร้างสังคมแห่งการหมุนเวียนทรัพยากร

กฎหมายพื้นฐานสำหรับการสร้างสังคมหมุนเวียนทรัพยากรของญี่ปุ่นมุ่งเน้นการสร้างสังคมที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการบริโภคทรัพยากรให้น้อยที่สุด โดยส่งเสริมกระบวนการใช้ทรัพยากรในลักษณะหมุนเวียน ที่ซึ่งของเสียจะถูกนำกลับมาใช้ใหม่โดยการสกัดวัสดุที่ยังมีประโยชน์ ซึ่งจะช่วยลดของเสียและภาระต่อสิ่งแวดล้อม การสร้างสังคมหมุนเวียนทรัพยากรทั่วประเทศอย่างครอบคลุมและเป็นระบบต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม ซึ่งรวมถึงรัฐบาล ผู้ประกอบการ และประชาชน อย่างไรก็ตาม ภาครัฐมีหน้าที่ กฏหมายพื้นฐานเพื่อสร้างสังคมแห่งการหมุนเวียนทรัพยากรของประเทศญี่ปุ่นไม่มีมาตรการสร้างแรงจูงใจด้วยเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์บัญญัติไว้ชัดเจนดังเช่นกฎหมายของประเทศอื่นๆ แต่เป็นเพียงการบัญญัติกรอบนโยบายพื้นฐานที่บังคับให้รัฐบาลในแต่ละสมัยจะต้องดำเนินการให้เป็นไปในทิศทางนี้เท่านั้น เหตุอาจเป็นเพราะพลเมืองญี่ปุ่นมีค่านิยมที่เป็นมาตรฐานในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและรักษาความสะอาดสูงอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องได้รับการจูงใจด้วยสิทธิประโยชน์ใดๆ จากภาครัฐ เพียงแต่ให้รัฐดำเนินการไปตามกรอบนโยบายพื้นฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้นก็เพียงพอแล้ว (บุชรา ก่อใจ 2565)

ตัวอย่างเมืองปลอดขยะต้นแบบของญี่ปุ่นอย่าง คามิคัตสึ (Kamikatsu) ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดโทคุชิมะบนเกาะกิวชู เป็นตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในการจัดการขยะแบบปลอดขยะ โดยสามารถรีไซเคิลและจัดการกับของเสียได้ถึง 80% ผ่านการรีไซเคิล การทำปุ๋ยหมัก และการนำกลับมาใช้ใหม่ ส่วนที่เหลือเพียง 20% ถูกนำไปฝังกลบ ทำให้ลดต้นทุนการจัดการขยะเหลือเพียงหนึ่งในสาม

ของต้นทุเรียนเดิม เมื่อนี้ยังได้ก่อตั้ง Kamikatsu Zero Waste Academy ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงหา
กำไรที่มุ่งให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบรรลุ
เป้าหมายขยะเป็นศูนย์ ในการจัดการขยะนั้น ชาวเมืองต้องแยกขยะที่บ้านออกเป็น 4-5 ประเภท
ก่อนนำไปที่สถานีแยกขยะ (Komi Station) ซึ่งจะทำให้การคัดแยกต่อไปจนถึง 45 ประเภท โดยมี
เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำตลอดเวลา ขยะที่คัดแยกแล้วจะถูกส่งไปยังศูนย์รวบรวมขยะเพื่อทำการรีไซเคิล
ระบบนี้ช่วยให้เมืองสามารถรีไซเคิลขยะได้ถึง 85% และสามารถจัดการขยะอินทรีย์ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ 100% ก่อนที่จะเปลี่ยนมาใช้ระบบการคัดแยกขยะในปัจจุบัน เมืองคามิกัตสึเคยใช้
วิธีการจัดการขยะต่างๆ เช่น การฝังกลบ การเผา หรือการขุดหลุมเผาขยะ ซึ่งสร้างมลพิษในดิน น้ำ
และอากาศ จึงเปลี่ยนมาใช้วิธีการรีไซเคิลแทนการกำจัดขยะ ในช่วงเริ่มต้น ชาวเมืองบางคนรู้สึกว่
การแยกขยะเป็นภาระที่ไม่สะดวก โดยเฉพาะการทำความสะดวกก่อนแยก แต่เมื่อเวลาผ่านไป
การแยกขยะกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันจนกลายเป็นวิถีชีวิตใหม่ ชุมชนในเมืองคามิกัตสึให้
ความร่วมมือและสนับสนุนกันและกัน ความรู้สึกถึงการร่วมมือกันนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เมือง
ประสบความสำเร็จ บทเรียนสำคัญจากชาวเมืองคือการตระหนักถึงข้อเสียของวิถีชีวิตที่สิ้นเปลือง
ทรัพยากร และอันตรายจากการจัดการขยะแบบเดิม ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงเมืองให้กลายเป็นเมืองที่แทบ
ไม่สร้างขยะเลย (เอนก นาคะบุตร 2561)

ประเทศเยอรมนี

สหภาพยุโรปประกาศคำสั่ง Directive/98/EC มีวัตถุประสงค์ในการ ปกป้องสิ่งแวดล้อม
สุขภาพของมนุษย์และทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้สหภาพยุโรปบรรลุเป้าหมายในการเป็นสังคมแห่ง
การหมุนเวียนทรัพยากร เพิ่มปริมาณการนำของเสียที่รวบรวมแยกและนำกลับมาใช้ใหม่ ในปี 2008
เยอรมันที่เป็นสมาชิกยุโรป จึงประกาศใช้กฎหมายเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนและการจัดการของเสียที่เป็น
มิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Act to Promote Circular Economy and Safeguard the
Environmentally Compatible Management of Waste) หรือ Circular Economy Act หรือใน
ภาษาเยอรมัน Kreislaufwirtschaftsgesetz ชื่อย่อ KeWG มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจ
หมุนเวียนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเพื่อรับประกันความคุ้มครองด้านสุขภาพของมนุษย์และ
สิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตและการจัดการของเสียส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายภายใต้กฎหมายของ
สหภาพยุโรปและกำหนดขอบเขตการบังคับใช้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดของเสีย ซึ่งสอดคล้องกับ
นิยามคำว่า เศรษฐกิจหมุนเวียน โดยมีมาตรการส่งเสริมดังต่อไปนี้

1. มาตรการป้องกันของเสีย สนับสนุนรูปแบบการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน โดยเน้นการพัฒนาและการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพ ทนทาน สามารถซ่อมแซม นำกลับมาใช้ใหม่ หรือปรับปรุงได้

2. มาตรการฟื้นฟูของเสีย กำหนดให้ภาคเอกชน โดยเฉพาะผู้ผลิตและผู้ถือครองของเสีย มีหน้าที่ส่งของเสียเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูก่อนการกำจัด โดยต้องตรวจสอบและแยกประเภทของเสีย เช่น ของเสียอันตราย เพื่อให้สะดวกต่อการฟื้นฟูหรือกำจัดทิ้ง

3. มาตรการความรับผิดชอบของผู้ผลิต กำหนดให้ผู้พัฒนา ผู้ผลิต ผู้แปรรูป หรือผู้จำหน่ายจะต้องออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ลดการเกิดของเสียและสามารถยืดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ให้นานยิ่งขึ้นครอบคลุมทั้งขั้นตอนการผลิต การใช้งาน และการนำผลิตภัณฑ์กลับมาฟื้นฟู

4. มาตรการและเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ ในการสร้างแรงจูงใจสร้างแรงจูงใจสำหรับคัดแยกของเสียที่นำกลับมาใช้ใหม่และลดการเจือปนของเสีย การรณรงค์สร้างจิตสำนึกสาธารณะในการป้องกันของเสีย การรวบรวมแยกและการป้องกันการทิ้งของเสีย ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการของเสีย เช่น อุตสาหกรรมรีไซเคิล

เยอรมนีได้นำแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมาใช้เป็นหลักในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะ โดยกำหนดหน้าที่ของรัฐบาลและผู้ผลิต การเรียกคืนหลังการบริโภค การฟื้นฟู และการกำจัดที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามดัชนีการฟื้นฟูขยะ เยอรมนีใช้มาตรการควบคุมและสั่งการรวมถึงแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ (บุชรา ก่อใจ 2565) ประเทศเยอรมนีถือเป็นตัวอย่างชั้นนำด้านการจัดการขยะและการรีไซเคิล จากข้อมูลในปี 2021 ระบุว่า เยอรมนีคือประเทศที่รีไซเคิลขยะมากที่สุดในโลก นั่นคือมากถึง 70 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนขยะทั้งหมดที่ประเทศผลิตออกมา รัฐบาลเยอรมนีมีอิทธิพลอย่างมากต่อทิศทางการจัดการขยะและการรีไซเคิลภายในประเทศ (อนรรฆพร ลายวิเศษกุล 2565)

ความสำเร็จนี้ส่วนใหญ่เกิดจากกฎหมายและนโยบายที่เข้มแข็งซึ่งสนับสนุนการแยกขยะอย่างมีประสิทธิภาพโดยภาคส่วนต่างๆ ได้แก่

1. นโยบายจัดการขยะที่เข้มแข็ง

เยอรมนีเป็นประเทศแรกๆ ที่ออกกฎหมายให้ผู้ผลิตรับผิดชอบต่อขยะบรรจุภัณฑ์ โดยเริ่มจาก Packaging Ordinance (1991) ซึ่งกำหนดให้บริษัทต้องแยกและรวบรวมขยะบรรจุภัณฑ์เพื่อนำไปรีไซเคิล กฎหมายนี้ครอบคลุมทั้ง บรรจุภัณฑ์หลัก (ที่ปกป้องผลิตภัณฑ์), บรรจุภัณฑ์รอง (ที่ช่วยเสริม

ความแข็งแรงและเพิ่มมูลค่า) และ บรรจุกฎบัตรสำหรับการขนส่ง ต่อมา เยอรมนีได้พัฒนาระบบ Green Dot (1991) ซึ่งกำหนดให้ผู้ผลิตติดสัญลักษณ์ "Green Dot" บนบรรจุภัณฑ์ เพื่อแสดงว่าผลิตภัณฑ์จะถูกนำไปรีไซเคิล ผู้ผลิตต้องจ่ายค่าธรรมเนียมให้กับ Dual System Germany ซึ่งเป็นหน่วยงานจัดการขยะร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน ระบบนี้ช่วยให้การรีไซเคิลขยะบรรจุภัณฑ์มีประสิทธิภาพมากขึ้น และได้รับการนำไปใช้ในหลายประเทศทั่วยุโรป ในปี 1996 เยอรมนีออก Closed Substance Cycle and Waste Management Act เพื่อขยายขอบเขตความรับผิดชอบในครอบครัวรวมทั้ง ผู้ผลิต, ผู้ค้า และผู้บริโภค โดยมุ่งเน้นการลดขยะ การใช้ซ้ำ และการรีไซเคิล รวมถึงสนับสนุนให้ธุรกิจผลิตสินค้าจากวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นโยบายเหล่านี้ทำให้เยอรมนีเป็นผู้นำด้านการจัดการขยะและรีไซเคิลในยุโรป

2. ระบบคัดแยกด้วยถังขยะ 6 สี

นอกจากการใช้กฎหมายเพื่อควบคุมการรีไซเคิลขยะทั่วประเทศแล้ว เยอรมนียังมีมาตรการคัดกรองวัสดุเหลือใช้ด้วยการใช้ถังขยะสีต่างๆ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกและรีไซเคิลขยะได้ในทุกๆ วัน เยอรมนีค่อนข้างให้ความสำคัญกับขั้นตอนนี้ ทำให้ทั่วประเทศมีถังขยะมากถึง 6 สี เพื่อคัดแยกประเภทขยะที่หลากหลาย ได้แก่ ถังสีเหลือง สำหรับพลาสติก อะลูมิเนียม กระจก และกล่องเครื่องดื่ม ถังสีน้ำเงิน สำหรับกระดาษ เช่น นิตยสารและหนังสือพิมพ์ ถังสีน้ำตาล/สีเขียว สำหรับขยะอินทรีย์และเศษอาหาร ถังสีดำ สำหรับขยะที่ไม่สามารถรีไซเคิลได้ เช่น ก้นบุหรี่ และผ้าอ้อม ขวดแก้วยังถูกแยกตามสีเพื่อให้กระบวนการรีไซเคิลมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่ ถังสีขาสำหรับขวดแก้วใส, ถังสีน้ำตาล สำหรับขวดแก้วสีน้ำตาล และ ถังสีเขียว สำหรับขวดแก้วสีอื่นๆ เช่น เขียว แดง และน้ำเงิน ขยะอิเล็กทรอนิกส์และแบตเตอรี่ไม่สามารถทิ้งลงในถังปกติได้ ต้องนำไปทิ้งที่จุดรวบรวมเฉพาะทาง เช่น ซูเปอร์มาร์เก็ต หรือร้านขายเครื่องใช้ไฟฟ้า นอกจากนี้ เยอรมนียังมีศูนย์รีไซเคิลที่รับขยะขนาดใหญ่ เช่น เฟอร์นิเจอร์ พรม และวัสดุก่อสร้าง สิ่งที่ทำให้ระบบนี้มีประสิทธิภาพคือกฎหมายที่บังคับใช้ หากประชาชนไม่แยกขยะหรือนำขยะไปทิ้งผิดประเภท อาจต้องเสียค่าปรับสูงถึงหลายพันยูโร มาตรการเหล่านี้ช่วยลดต้นทุนในการกำจัดขยะ ลดการปนเปื้อนของวัสดุรีไซเคิล และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะอย่างเป็นระบบของเยอรมนีเป็นตัวอย่างที่ดีของการใช้กฎหมายและความร่วมมือของประชาชนเพื่อสร้างสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและยั่งยืน

3. โครงการฝากขวดที่จูงใจให้คนหันมารีไซเคิล

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับขยะ การจัดการถังขยะสำหรับแยกประเภท และการรณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะในเยอรมนียังคงไม่เพียงพอ ส่งผลให้มีการริเริ่มโครงการ 'Pfand' หรือ 'ระบบคืนเงินมัดจำ' เพื่อจูงใจให้ประชาชนส่งคืนขวดและกระป๋อง โครงการนี้กำหนดให้ผู้บริโภคจ่ายเงินมัดจำเพิ่มเติมจากราคาสินค้าเมื่อต้องการซื้อเครื่องดื่มบรรจุขวดหรือกระป๋องจากซูเปอร์มาร์เก็ตหรือร้านค้าขนาดเล็ก (Kiosk) โดยเงินมัดจำจะได้รับคืนเมื่อส่งคืนบรรจุภัณฑ์ที่ร้านค้าหรือผ่านเครื่องรับคืนขวดอัตโนมัติที่มีอยู่ทั่วประเทศ เยอรมนีเริ่มใช้ระบบ Pfand ตั้งแต่ปี 2003 และโครงการนี้กลายเป็นหนึ่งในมาตรการรีไซเคิลขยะที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดในประเทศ Thomas Fischer หัวหน้าฝ่ายเศรษฐกิจหมุนเวียนขององค์กร Environmental Action Germany เปิดเผยว่า ก่อนปี 2003 มีบรรจุภัณฑ์แบบใช้ครั้งเดียวถึง 3 พันล้านชิ้นถูกทิ้งลงสู่สิ่งแวดล้อมในแต่ละปี อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากปี 2021 ระบุว่าอัตราการคืนขวดในเยอรมนีสูงถึง 98% นโยบาย Pfand ซึ่งกำหนดให้มีการเก็บเงินมัดจำสำหรับบรรจุภัณฑ์ประเภทต่างๆ ถือเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมให้ประชาชนรีไซเคิล และยังช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีนัยสำคัญ ความสำเร็จของโครงการนี้ไม่ได้เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ตระหนักถึงความสำคัญของการลดขยะและรักษาสิ่งแวดล้อม อีกทั้งความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ทำให้เยอรมนีกลายเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความยั่งยืนสูง และเป็นต้นแบบในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมให้กับประเทศอื่นๆ (อนรรฆพร ลายวิเศษกุล 2565)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

จากการค้นคว้าหาข้อมูลแนวคิดทฤษฎี ผู้วิจัยได้จำแนกแนวคิดออกเป็น 3 แนวคิดได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม และแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

2.2.1 ความหมายของการรับรู้

Schiffman & Kanuk (2000) นิยามการรับรู้ ว่า การที่บุคคลแต่ละบุคคลมีการประมวลการเลือกและการตีความสิ่งกระตุ้นที่เกิดขึ้น ให้ความหมายและเกิดภาพในแบบที่เข้าใจ

อุบลวรรณ ภาวนันท์และคณะ (2554) นิยามคำว่า ความรู้สึกและการรับรู้ว่าเป็นการที่อวัยวะร่างกายส่วนที่มีความรู้สึกรับรู้ข้อมูลสิ่งที่อยู่รอบตัวบุคคล ส่งผ่านระบบประสาทสู่สมองข้อมูลจะอยู่ในรูปของพลังงานต่างๆ เช่น แสง เสียง ความร้อน ฯลฯ อวัยวะแต่ละชนิดจะมีวัตถุประสงค์ต่างกันในการรับรู้ เช่น ตารับแสง หูรับเสียง ผิวหนังรับอุณหภูมิสัมผัส ฯลฯ ข้อมูลจากอวัยวะเหล่านี้ได้

รับรู้จะแปรไปเป็นพลังงานเข้าสู่กระแสประสาทสู่สมอง จึงเกิดเป็น การมองเห็น การได้ยิน ซึ่งก็คือ ขบวนการการรับรู้

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2549) การเกิดสัมผัสอย่างมีความหมายและเป็นประสาทสัมผัสที่เกิดการสัมผัสขึ้น และตีความการสัมผัสได้รับออกมาเป็นหนึ่งสิ่งใดที่มีความหมายเป็นสิ่งที่รู้จักและเข้าใจกัน และในการแปลความหมายของการสัมผัสนั้นจำเป็นที่ร่างกายและจิตใจจะต้องใช้ประสบการณ์เดิม หรือความรู้เดิม หากไม่มีความรู้ความทรงจำ ก็จะไม่มีการรับรู้สิ่งนั้นๆ แต่จะเกิดขึ้นเฉพาะการสัมผัสกับ สิ่งเร้าเท่านั้น

บรรยงค์ โตจินดา (2543) นิยาม การรับรู้ว่า การที่บุคคลได้รับตีความและตอบสนองที่เกิดขึ้น โดยแบ่งการรับรู้เป็น 2 กิจกรรม 1.การรับรู้ข้อมูลและการแปลข้อมูลให้เป็นข้อความตามความเข้าใจ 2.การรับรู้จะต้องคำนึงถึงความรู้ความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารความสนใจ และประสบการณ์จึงสามารถทำให้แปลความถูกต้อง

ภารดี เทพคายน (2564) ได้ให้คำนิยามของคำว่า "การรับรู้" ว่าเป็นกระบวนการจัดการหรือ การตีความสิ่งที่บุคคลประสบผ่านทางประสาทสัมผัส การตีความนี้จะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ การเรียนรู้ ทักษะคิด และค่านิยมของบุคคลนั้น และเมื่อรับรู้เรื่องนั้นในลักษณะใด ก็จะมีพฤติกรรมที่แสดงออกไปในลักษณะนั้นด้วย

พีร์ พวงมะลิตและคณะ (2560) ได้ให้คำนิยามของคำว่า "การรับรู้" ว่าเป็นการแสดงออกของความรู้และความคิดเห็นที่เกิดจากการตีความ เมื่อร่างกายมีการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นสิ่งกระตุ้น โดยใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาในการช่วยให้ความหมายกับการสัมผัสนั้น

ชไมกาน ดวงแก้ว (2563) ได้ให้นิยามของคำว่า การรับรู้ ว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลได้รับความรู้สึก แปลความหมาย หรือตีความจากสิ่งเร้าที่รับเข้ามาผ่านการวิเคราะห์ โดยอาศัยความจำ ความรู้ ผสมผสานกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ ออกมาเป็นความรู้และความเข้าใจ การรับรู้จึงเป็น พื้นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญของบุคคล การตอบสนองพฤติกรรมใด ๆ ขึ้นอยู่กับการรับรู้จาก สภาพแวดล้อมของตน และความสามารถในการแปลความหมาย ดังนั้นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับปัจจัยการรับรู้และสิ่งเร้าที่มีประสิทธิภาพ

2.2.2 ลักษณะสำคัญของการรับรู้

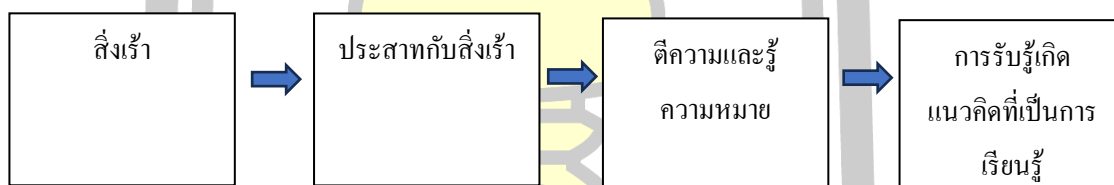
1) มีพื้นฐานข้อมูลหรือความรู้ในเรื่องนั้นมาก่อน (Knowledge Based) หรือถ้าไม่มีความรู้ อย่างน้อยก็ต้องมีประสบการณ์เดิมในเรื่องนั้นอยู่บ้าง

2) ประกอบด้วยข้อวินิจฉัย (Inferential) การรับรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง บุคคลไม่สามารถรับ ข้อมูลทุกชนิดในเรื่องนั้นพร้อมกันได้ จึงต้องอาศัยวิธีการวินิจฉัย โดยการตั้งสมมติฐานหรือ ประติดปะต่อเรื่องต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้การรับรู้ในสิ่งนั้นเกิดความสมบูรณ์มากที่สุด

3) มีความสามารถในการแยกแยะ (Categorical) ลักษณะหรือคุณสมบัติที่สำคัญของข้อมูล ได้อย่างถูกต้อง อาศัยความจำจากประสบการณ์เดิมมาใช้

4) อาศัยการดัดแปลง (Adaptive) ข้อมูลจากประสบการณ์เดิมมาใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละ เรื่องที่กำลังรับรู้อยู่ในขณะนั้น

กันยา สุวรรณแสง (2552) ได้กล่าวว่าความสำคัญของการรับรู้ ว่าเป็นการรับรู้ที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การรับรู้ทำให้เกิดการเรียนรู้และการเรียนรู้มีผลต่อการรับรู้ครั้งใหม่ เนื่องจากความรู้เดิมจะช่วยแปลความหมายให้ทราบว่าเป็นอะไร

2.2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

ใจชนก ภาคอัท (2555) เสนอว่าปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของบุคคล ได้แก่ ประสบการณ์เดิม สถานการณ์ ความต้องการและหน้าที่รับผิดชอบของบุคคล โดยแบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลเป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ คุณสมบัติที่อยู่ภายในตัวของผู้รับ เช่น เพศ อาชีพ อายุ ระดับการศึกษา ความต้องการ คุณค่า ความสนใจ ประสบการณ์เดิม ปัจจัยภายนอก ได้แก่ คำแนะนำ คำสั่งสอน

กลมวิวัฒน์ ยะลาวรรณ (2547) แบ่งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ไว้ 3 ปัจจัย 1.ปัจจัยทางกายภาพของผู้รับรู้ เช่นระบบประสาทสัมผัส เช่น หู ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง เป็นต้น 2. ปัจจัย

ทางด้านบุคลิกภาพของผู้รับรู้ เช่น ทักษะคิด อารมณ์ ค่านิยม ความต้องการความสนใจ ความพอใจ ความรู้ และประสบการณ์ เป็นต้น 3. ปัจจัยทางด้านสิ่งเร้าภายนอก เช่น ลักษณะของสิ่งเร้า ความแตกต่างของสิ่งเร้า เช่นสิ่งเร้าที่มีความเข้มกว่า สิ่งเร้าที่มีความชัดเจน สิ่งเร้าที่มีการกระทำซ้ำบ่อย ๆ เป็นต้น

กันยา สุวรรณแสง (2544) ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการรับรู้ไว้ว่า สิ่งเร้าอย่างเดียวกันอาจจะทำให้คนสองคนรับรู้ต่างกัน การที่บุคคลสามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง และจะรับรู้ได้ดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ เช่น ประสบการณ์ วัฒนธรรม และการศึกษา

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2535) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ทางสังคมดังต่อไปนี้ 1. คุณสมบัติในจิตใจของผู้รับรู้ ได้แก่ ความสนใจ ความต้องการ ทักษะคิด และความใส่ใจ 2. คุณสมบัติของสิ่งเร้าภายนอกที่มีต่อความสนใจ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งเร้าขนาดของสิ่งเร้า การเคลื่อนไหวของสิ่งเร้า และการเกิดซ้ำ ๆ กันของสิ่งเร้า

สรุปได้ว่า การรับรู้เป็นการตีความข้อมูลจากภายนอกผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าคือการรับรู้ ซึ่งการตีความนี้อาจมีความหมายแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลและประสบการณ์ เมื่อเกิดการรับรู้แล้วความรู้สึกและอารมณ์จะเกิดขึ้น พัฒนาเป็นทักษะคิด และนำไปสู่พฤติกรรมในที่สุด

2.2.4 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

Lefton & Brannon (2008) ได้ให้คำนิยามของคำว่า "พฤติกรรม" ว่าเป็นการแสดงออกภายนอก เช่น การเคลื่อนไหว ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การสนทนา และการตอบสนองทางอารมณ์หรือการแสดงออกทางอารมณ์ เช่น การหัวเราะหรือร้องไห้

หัสติน แก้ววิชิต (2559) ได้ให้คำนิยามของคำว่า "พฤติกรรม" ว่าเป็นอาการของมนุษย์ที่ตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นรอบตัว สามารถสังเกตหรือใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมที่ส่งผลต่อกระบวนการทางกายภาพได้ จากคำจำกัดความข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าพฤติกรรมเป็นการกระทำภายนอกของบุคคลที่ตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้น สามารถวัดได้โดยการสังเกต การสัมผัส และการรับรู้

ปรีชา วิหคโต (2532) ได้ให้คำนิยามของคำว่า พฤติกรรม ว่าเป็นสิ่งที่ครอบคลุมถึงการกระทำของมนุษย์ทั้งหมด ทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว โดยไม่คำนึงว่าผู้อื่นจะสังเกตเห็นได้หรือไม่ หรือถือ

ว่าพึงปรารถนาหรือไม่ ซึ่งรวมถึงกิจกรรมต่างๆ เช่น การเดิน การคิด การตัดสินใจ การปฏิบัติหน้าที่ และแม้แต่การละเลยหน้าที่ ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็นพฤติกรรม

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533) ได้ให้คำนิยามของคำว่า พฤติกรรม เป็นการแสดงออกถึงบุคคลซึ่งถูกหล่อหลอมโดยความรู้และทัศนคติของบุคคลนั้น ๆ ผู้คนมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เนื่องจากความรู้และทัศนคติที่แตกต่างกัน วิธีการตีความข้อมูลส่งผลให้เกิดประสบการณ์ที่สั่งสมมาแตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของพวกเขาในที่สุด

Cronbach (1963 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, 2545) อธิบายว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นจากองค์ประกอบ 7 ประการ ดังนี้

1. ความมุ่งหมาย (Goal) พฤติกรรมของบุคคลนั้นขับเคลื่อนโดยความต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายส่วนบุคคล โดยให้ความสำคัญกับความต้องการเร่งด่วนก่อน
2. ความพร้อม (Readiness) พฤติกรรมขึ้นอยู่กับความเป็นผู้ใหญ่หรือความสามารถของบุคคลในด้านต่างๆ ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล
3. สถานการณ์ (Situation) พฤติกรรมมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นมากขึ้นเมื่อมีโอกาสหรือมีเงื่อนไขที่เหมาะสม
4. การแปลความหมาย (Interpretation) ก่อนที่จะดำเนินการ บุคคลจะประเมินสถานการณ์เพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มการตอบสนองความต้องการให้สูงสุด
5. การตอบสนอง (Respond) พฤติกรรมเป็นไปตามวิธีการที่เลือกหลังจากการประเมินสถานการณ์
6. ผลที่ได้รับ (Consequence) ผลลัพธ์อาจตอบสนองความต้องการที่คาดหวังหรือไม่ก็ได้
7. ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง (Reaction to threat) หากความต้องการไม่ได้รับการตอบสนอง บุคคลนั้นอาจประเมินใหม่และหาวิธีอื่นเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านั้น

สรุปได้ว่า พฤติกรรมเป็นการกระทำหรือการแสดงออกทางกายหรือจิตใจของบุคคลต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่แสดงออกมาอย่างเห็นได้ชัด หรือเป็นการตอบสนองทางจิตใจหรือความคิดก็ได้

2.2.5 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2549) พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer behavior) หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลกระทำเพื่อให้ได้สินค้าและบริการมาเพื่อบริโภคตลอดจนรวมไปถึงการอุปโภค

วุฒิ สุขเจริญ (2557) พฤติกรรมผู้บริโภคหมายถึง กิจกรรมทั้งหมดของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการซื้อ การใช้ การทิ้งสินค้าและบริการรวมถึงอารมณ์จิตใจและการตอบสนองเชิงพฤติกรรม ที่เกิดขึ้นล่วงหน้าขณะใช้สินค้าหรือบริการ และภายหลังกิจกรรมนั้น

ชูชัย สมितिไกร (2553) ผู้บริโภคแบ่งออกเป็น 2 ประเภทได้แก่

ผู้บริโภคที่เป็นบุคคล (Personal consumer) จะซื้อสินค้าและบริการเพื่อใช้เอง หรือเพื่อใช้ในครอบครัว หรืออาจซื้อเป็นของขวัญสำหรับผู้อื่นในโอกาสต่าง ๆ การบริโภคในลักษณะนี้จะมีผู้บริโภคที่เป็นบุคคลเป็นผู้บริโภคคนสุดท้ายเสมอ (End users or ultimate consumers)

ผู้บริโภคที่เป็นองค์กร (Organizational consumer) อาจเป็นองค์กรที่มุ่งหวังกำไรหรือองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร องค์กรของรัฐหรือสถาบันต่าง ๆ องค์กรเหล่านี้จะซื้อสินค้าและบริการเพื่อใช้ในการดำเนินงาน เช่น การซื้อวัตถุดิบและส่วนประกอบต่าง ๆ เพื่อใช้ในการผลิตสินค้าหรือเพื่อให้บริการประชาชน

ชูชัย สมितिไกร (2561) อธิบายพฤติกรรมผู้บริโภคในการใช้ผลิตภัณฑ์และบริการว่าเกี่ยวข้องกับกระบวนการสำคัญ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การตัดสินใจ การซื้อ การใช้ การประเมินหลังการบริโภค

กระบวนการตัดสินใจหมายถึงพฤติกรรมและกระบวนการคิดของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการ ซึ่งรวมถึงการรับรู้ความต้องการ ค้นหาข้อมูล ประเมินทางเลือก และตัดสินใจซื้อขั้นตอนการซื้อเกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ต้องการ รวมถึงการเลือกสถานที่ซื้อและวิธีชำระเงินขั้นตอนการใช้งานหมายถึงผู้บริโภคใช้ผลิตภัณฑ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้หรือรับบริการจากรัฐกิจขั้นตอนสุดท้าย การกำจัดสิ่งตกค้างเกี่ยวข้องกับวิธีที่ผู้บริโภคจัดการกับผลิตภัณฑ์ที่เหลือ ซึ่งอาจรวมถึงการดำเนินการ เช่น การทิ้ง การใส่ซ้ำ หรือการรีไซเคิล

สรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการกระทำหรือการแสดงออกของบุคคลในฐานะผู้ซื้อหรือผู้บริโภค ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเกี่ยวข้องกับการซื้อ การใช้ การทิ้งสินค้า ตลอดจนถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

ตารางที่ 2 สรุปแนวคิดการรับรู้

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีผู้วิจัยได้นิยามความหมายออกมาดังต่อไปนี้

แนวคิด	สรุป
การรับรู้	เป็นการตีความข้อมูลที่ได้รับ ส่งผลให้เกิดเป็นวิธีคิดและนำไปสู่พฤติกรรม
พฤติกรรม	เป็นการตอบสนองทางจิตใจหรือความคิด เกิดเป็นผลลัพธ์ทางการกระทำ
พฤติกรรมผู้บริโภค	เป็นการตัดสินใจในการเลือกผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะและการรีไซเคิล

2.3.1 แนวคิดการจัดการขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste)

แนวคิดการจัดการขยะเหลือศูนย์ Zero Waste เป็นแนวคิดที่ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยเน้นการร่วมมือของชุมชนและการสร้างเครือข่ายเพื่อจัดการขยะอย่างยั่งยืน แนวคิดหลักคือ การบริโภคอย่างพอดี ลดปริมาณของเสียให้เหลือน้อยที่สุด ใช้วัสดุที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ และเลือกผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การลดขยะเป็นศูนย์ Zero Waste เป็นแนวคิดที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะ โดยเฉพาะในชุมชนเมืองที่มีลักษณะพหุภาคี การจัดการขยะเป็นศูนย์ที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยปัจจัยสำคัญสี่ประการ ได้แก่ การให้ความรู้การจัดการขยะและแจ้งข้อมูลแก่ประชาชน การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายราย การนำนโยบายการจัดการขยะในท้องถิ่นไปปฏิบัติ และการปฏิบัติตามหลักการ 1A3R ความสำเร็จเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของพฤติกรรมจัดการขยะที่ต้องเริ่มต้นจากระดับบริหารชั้นสูงลงมา การรับรู้ถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการใช้พลังงานที่ไม่เหมาะสมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การกำหนดและการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติถือเป็นสิ่งสำคัญในการเปลี่ยนผ่านจากการจัดการแบบฝังกลบเป็นการจัดการขยะเป็นศูนย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำแนวทางการจัดการขยะเป็นศูนย์มาใช้โดยเริ่มจากการมีส่วนร่วมของชุมชน การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะร่วมกัน และการนำเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แนวทางนี้เน้นที่การนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่เพื่อใช้ในอนาคต (คำหริ กำป็นวงษ์, 2561)

2.3.2 แนวคิดเรื่องการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

ประเทศไทยพบเจอปัญหาขยะ หลักๆคือ มาจากความไม่สมดุลระหว่างการบริโภคและการกำจัดขยะ กระบวนการจัดการขยะนั้นไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ หากวัดจากความต้องการบริโภคสินค้าของประชาชน จึงเป็นที่มาของปัญหาขยะล้นเมือง โดยเฉพาะแหล่งชุมชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลขยะส่วนใหญ่มาจากการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนโดยเฉพาะพลาสติกที่ย่อยสลายไม่ได้ แนวคิดในการส่งเสริมการรีไซเคิลจึงถูกนำมาใช้ เพื่อช่วยนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่และพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน การจัดการขยะด้วยวิธีรีไซเคิลจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับประเภทของขยะ และภาครัฐรวมถึงหน่วยงานท้องถิ่นต้องร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนนโยบายและโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมการจัดการขยะรีไซเคิลและสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกัน

พ.ร.บ. รักษพงษไทย 2560 การรีไซเคิล หมายถึง การนำเอาของเสียที่ผ่านการใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ โดยต้องผ่านกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ เมื่อดำเนินการจัดการขยะด้วยการรีไซเคิล จะเกิดประโยชน์หลายประการ เช่น ลดปริมาณขยะจากการบริโภคในครัวเรือน ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซเรือนกระจกซึ่งเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ลดพื้นที่สำหรับการกำจัดขยะด้วยวิธีฝังกลบ และช่วยรักษาชีวิตสัตว์และพืช เนื่องจากการทิ้งขยะอย่างไม่ถูกวิธีอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ

2.3.3 แนวคิดการจัดการขยะ

ในประเทศไทยหน่วยงานกรมควบคุมมลพิษมีแผนปฏิบัติการจัดการขยะของประเทศฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565-2570) เป็นกรอบและแนวทางในการขับเคลื่อนการแก้ไขภาวะมลพิษจากขยะที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมความเดือดร้อนและสุขภาพอนามัยของประชาชนได้อย่างจริงจัง ต่อเนื่องทันการพัฒนาประเทศ และการเปลี่ยนแปลงบริบทในระดับประเทศและระดับโลก

ความหมายของขยะ ในแผนปฏิบัติการขยะของประเทศไทยกรมควบคุมมลพิษ ได้ให้นิยามศัพท์เกี่ยวกับขยะเอาไว้ 4 ประเภท

ขยะ หมายถึง เศษวัสดุ สิ่งของ จากการใช้งานหรือการบริโภคแล้วใช้ประโยชน์อื่นอีกไม่ได้ และต้องการทิ้ง ซึ่งรวมถึงผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้ว เศษวัสดุ สิ่งของทุติยภูมิอื่นใดที่เกิดจากกระบวนการผลิต การจำหน่าย การบริโภค และกิจกรรมอื่นของมนุษย์ ได้แก่ ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน กากของเสียอุตสาหกรรม มูลฝอยติดเชื้อ ขยะบรรจุภัณฑ์ ขยะพลาสติก ขยะอาหาร

ขยะมูลฝอยชุมชน หมายถึง ขยะที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่น บ้านพักอาศัย สถานประกอบการค้า แหล่งธุรกิจ ร้านค้า สถานบริการ ตลาดสด สำนักงาน ขยะเหล่านี้ ได้แก่ ขยะอินทรีย์จำพวกเศษอาหาร เศษใบไม้ เศษหญ้า ขยะรีไซเคิลจำพวกแก้ว กระดาษ โลหะ พลาสติก อลูมิเนียม ยาง และขยะทั่วไปจำพวกเศษผ้า เศษไม้ เศษวัสดุต่าง ๆ

ของเสียอันตรายชุมชน หมายถึง ของเสียที่เป็นพิษหรืออันตรายที่มาจากครัวเรือนและแหล่งธุรกิจเช่น โรงแรม สนามบิน ปิมน้ำมัน ร้านถ่ายรูป ร้านซักรีด ของเสียจำพวกนี้ ได้แก่ แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย หลอดไฟภาชนะบรรจุสารเคมี กระป๋องสเปรย์ ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

กากของเสียอุตสาหกรรม หมายถึง ของเสียหรือสิ่งที่ไม่ใช้แล้วที่เกิดจากการประกอบกิจการโรงงาน ตั้งแต่กระบวนการรับวัตถุดิบ การผลิต การตรวจสอบคุณภาพ การบำบัดมลพิษ การซ่อมบำรุงเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ จนถึงการรื้อถอนหรือก่อสร้างอาคารภายในบริเวณโรงงาน กากตะกอนหรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ของเสียที่เกิดจากอาคารสำนักงานและที่พักคนงานที่อยู่ภายในบริเวณโรงงาน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย ได้แก่ ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ไม่ใช้แล้ว สีหมดยุตะกรันโลหะ น้ำมันใช้แล้ว ตัวทำละลายใช้แล้ว เป็นต้น และกากอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นอันตราย ได้แก่ ก่อ่งกระดาษ เศษเหล็ก เศษผ้า เป็นต้น

หลักการ 3R (Reduce, Reuse, Recycle) ประกอบด้วย การลดการใช้ (Reduce) ที่แหล่งกำเนิดตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบ การผลิต และการบริโภค การลดปริมาณการใช้ลงเหลือใช้เท่าที่จำเป็น หลีกเลี่ยงการใช้อย่างฟุ่มเฟือยเพื่อลดการสูญเสียและลดปริมาณขยะให้มากที่สุด การใช้ซ้ำ (Reuse) โดยการนำขยะบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้อีกโดยไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปหรือแปรสภาพ และการนำมาแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle) เป็นการนำขยะรีไซเคิล ขยะบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้เข้ามาแปรรูปเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตหรือผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งจะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยก่อนเข้าสู่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย สนับสนุนลดการเกิดก๊าซเรือนกระจกจากภาคของเสียได้อีกทางหนึ่ง (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2565)

2.3.4 การจัดลำดับความสำคัญของการจัดการขยะรูปแบบใหม่

แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) จัดทำขึ้นภายใต้กรอบแนวคิด การจัดลำดับความสำคัญของการจัดการขยะรูปแบบใหม่ (The Waste Management Hierarchy)

1. การจัดการ ณ ต้นทาง ตั้งแต่แหล่งผลิตเน้นที่การออกแบบ การผลิต การจัดจำหน่าย และ เช่น ผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2. การจัดการ ณ กลางทาง ส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค โดยการใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การเลือกใช้สินค้าและบริการที่สามารถใช้ซ้ำ การเรียกคืนกลับไปรีไซเคิลโดยผู้ประกอบการ

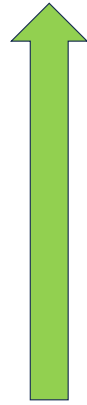
3. การจัดการ ณ ปลายทาง การจัดการขยะมูลฝอยแบบบูรณาการ โดยให้ความสำคัญกับการลดขยะผ่านการรีไซเคิล การผลิตพลังงานผ่านการเผา และการทำปุ๋ยหมัก เพื่อลดขยะฝังกลบ

4. การพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการขยะพลาสติก: รวมถึงการใช้รูปแบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) การใช้มาตรฐานพลาสติกที่รีไซเคิลได้และการสนับสนุนสินค้าสีเขียวผ่านการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น Eco Mark, PCR Mark และฐานข้อมูลพลาสติกกลาง

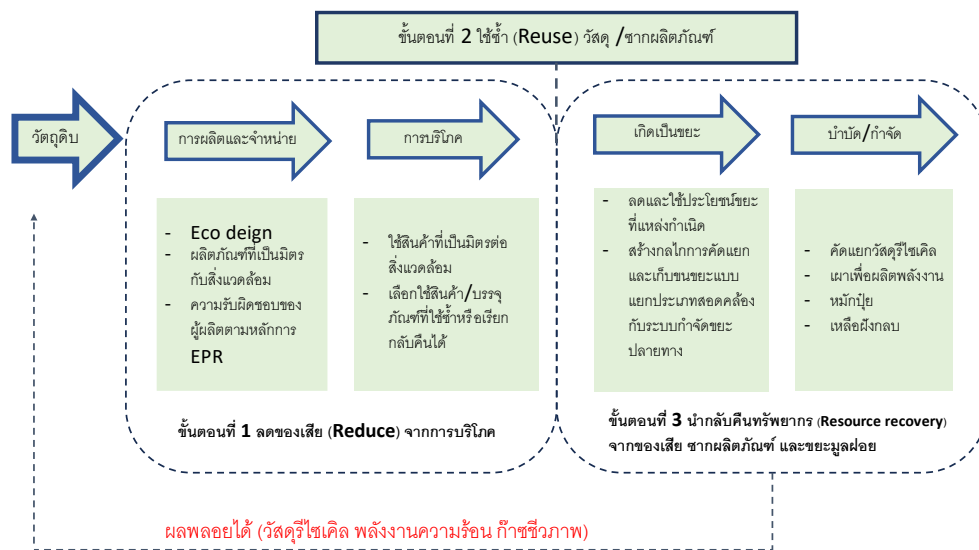
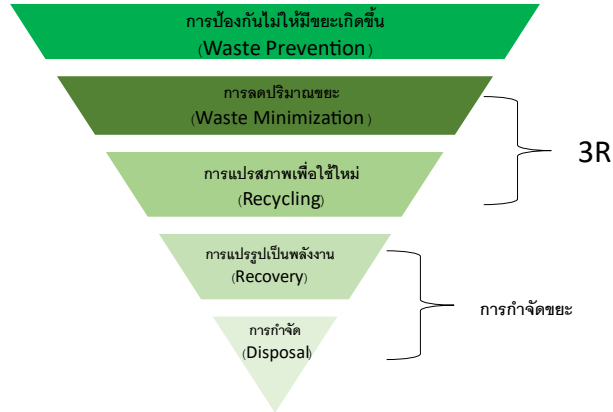

ภาพที่ 2 การจัดการขยะรูปแบบใหม่ (The Waste Management Hierarchy)

แนวคิดแบบใหม่(ความยั่งยืน)

แนวคิดแบบเดิม

ที่มา: แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะ กรมควบคุมมลพิษ 2566

2.3.5 กฎหมายและแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561–2580 มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเน้นการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายหลักในการจัดการมลพิษและสารเคมีในเกษตรกรรมตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อมสากล รวมถึงการส่งเสริมนวัตกรรมเพื่อลดมลพิษ กำหนดเป้าหมายการจัดการขยะโดยยึดหลัก 3R และจัดตั้งกลไกการกำกับดูแลการจัดการขยะและมลพิษทั่วประเทศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 เน้นย้ำถึงเศรษฐกิจหมุนเวียนผ่านเป้าหมายที่ 10 การบรรลุเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ เป้าหมายที่ 3 ส่งเสริมการจัดการขยะอย่างยั่งยืนที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียน เป้าหมายหลัก ได้แก่ การเพิ่มอัตราการนำขยะกลับมาใช้ใหม่เป็นอย่างน้อย 40% ภายในปี พ.ศ. 2570 และลดขยะต่อหัวลง 10%

แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564–2570 ทำหน้าที่เป็นกรอบสำหรับหน่วยงานต่างๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) มุ่งส่งเสริมการพัฒนาที่สมดุล ยุติธรรม และยั่งยืน โดยเน้นการรักษามูลค่าทรัพยากร ลดการใช้ ส่งเสริมการรีไซเคิล ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และบรรเทาผลกระทบ เพื่อสนับสนุนการเติบโตของเศรษฐกิจใหม่ในประเทศไทย.

แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565–2570) กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาพิษจากขยะที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข โดยใช้แนวทางที่ทันสมัยและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล แผนดังกล่าวส่งเสริมวิธีการต่างๆ เช่น แบบจำลองเศรษฐกิจชีวภาพ-หมุนเวียน-สีเขียว (BCG) หลัก 3Rs หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (PPP) และความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน แผนดังกล่าวยังเน้นย้ำถึงความรับผิดชอบของผู้ผลิตที่ขยายขอบเขต (EPR) ในการจัดการผลิตภัณฑ์ตลอดวงจรชีวิต และความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคที่ขยายขอบเขต (ECR) เพื่อส่งเสริมการเลือกผลิตภัณฑ์ที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม การแยกขยะ และการกำจัดอย่างเหมาะสม

แผนปฏิบัติการจัดการขยะพลาสติก 2566-2570 มุ่งขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อบูรณาการการบริหารจัดการขยะพลาสติกในทุกภาคส่วน โดยมีเป้าหมายเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่การผลิตจนถึงการจัดการขยะปลายทาง แผนเดิมระยะที่ 1 ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ เนื่องจากปัญหาการออกแบบที่ไม่สามารถรีไซเคิลได้ การใช้พลาสติกแบบครั้งเดียวทิ้งที่มากเกินไป และการขาดกฎหมายในการส่งเสริมการแยกขยะ ต่อมา

ได้ปรับเปลี่ยนในระยะที่ 2 เน้นการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการบริโภคอย่างยั่งยืน และการแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยยึดหลักความรับผิดชอบต่อผู้ผลิต (EPR) เพื่อเพิ่มการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่และลดขยะเหลือทิ้ง ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน.

2.4 บริบทพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด

2.4.1 ที่ตั้งอาณาเขต

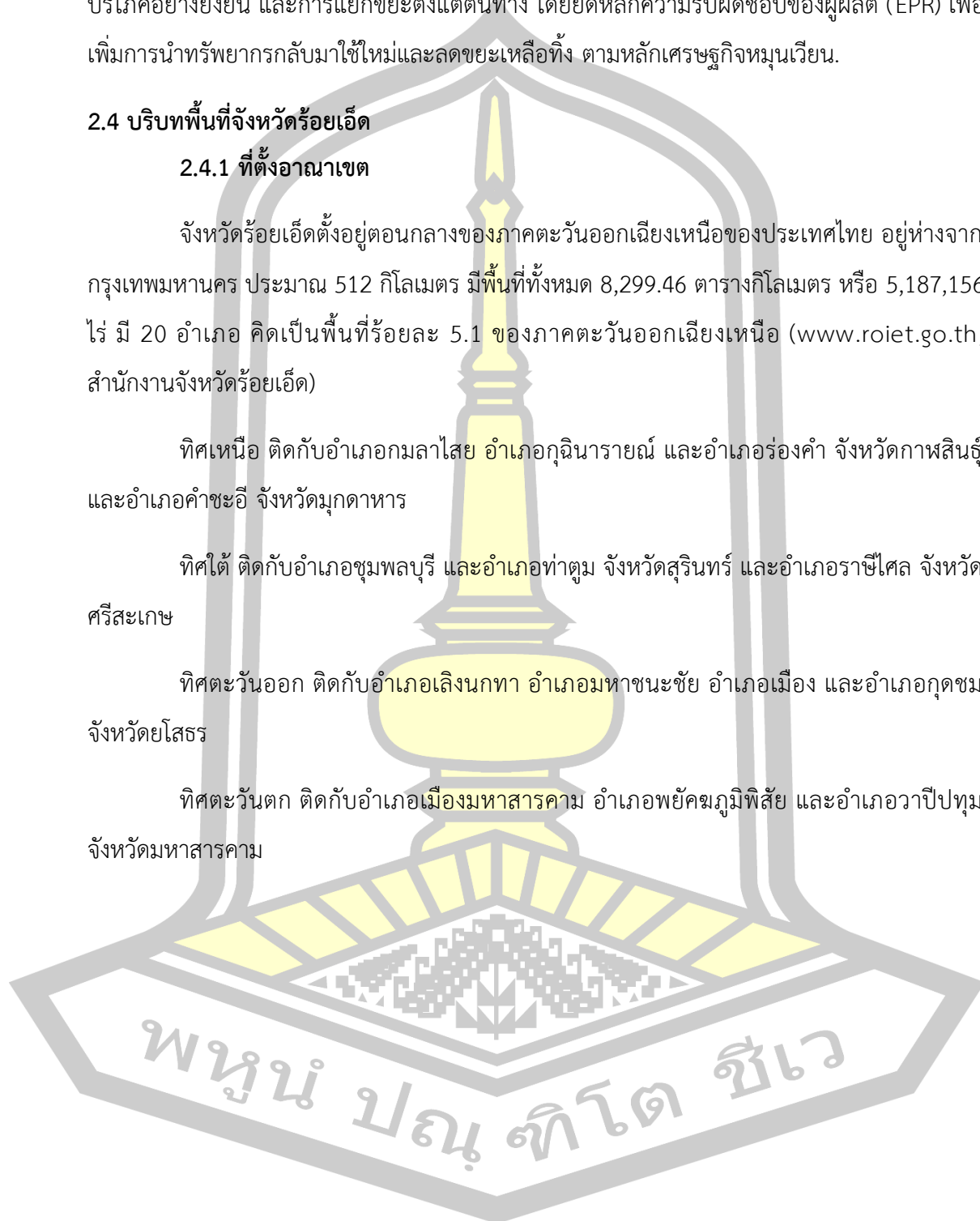
จังหวัดร้อยเอ็ดตั้งอยู่ตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 512 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 8,299.46 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,187,156 ไร่ มี 20 อำเภอ คิดเป็นพื้นที่ร้อยละ 5.1 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (www.roiet.go.th, สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด)

ทิศเหนือ ติดกับอำเภอกมลาไสย อำเภอกุฉินารายณ์ และอำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ และอำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

ทิศใต้ ติดกับอำเภอชุมพลบุรี และอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ และอำเภอราชสีเสล จังหวัดศรีสะเกษ

ทิศตะวันออก ติดกับอำเภอเลิงนกทา อำเภอมหาชนะชัย อำเภอเมือง และอำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

ทิศตะวันตก ติดกับอำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย และอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 3 ข้อมูลพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนตำบล	จำนวนหมู่บ้าน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด	493.60	15	201
อำเภอเกษตรวิสัย	580.13	13	175
อำเภอจตุรพักพิมาน	521.99	12	150
อำเภอธวัชบุรี	374.00	12	147
อำเภอพนมไพร	519.30	13	160
อำเภอโพนทอง	719.15	14	196
อำเภอเสลภูมิ	792.34	18	235
อำเภอสุวรรณภูมิ	1,107.04	15	199
อำเภออาจสามารถ	454.44	10	139
อำเภอปทุมรัตต์	356.94	8	101
อำเภอหนองพอก	599.47	9	120
อำเภอเมืองสรวง	209.44	5	47
อำเภอโพธิ์ชัย	394.31	9	112
อำเภอโพนทราย	215.85	5	57
อำเภอเมยวดี	180.59	4	43
อำเภอศรีสมเด็จ	217.67	8	82
อำเภอจังหาร	165.10	8	110
อำเภอเชียงขวัญ	127.20	6	66
อำเภอหนองฮี	132.00	4	54
อำเภอทุ่งเขาหลวง	138.90	5	51
รวม	8,299.46	193	2,447

ที่มา: ที่ทำการปกครองจังหวัดร้อยเอ็ด (2566)

2.4.2 ข้อมูลด้านการปกครองจังหวัด

จังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งการปกครองออกเป็น 20 อำเภอ 193 ตำบล (รวมตำบลในเมือง) 2,447 หมู่บ้าน โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 รูปแบบ รวม 203 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 73 แห่ง (เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 72 แห่ง) และองค์การบริหาร

ส่วนตำบล 129 แห่ง มีประชากรทั้งหมด 1,292,944 คน แบ่งเป็นชาย 640,020 คน ผู้หญิง 652,924 คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 404,589 ครัวเรือน

5.2.3 จำนวนประชากรแต่ละอำเภอ

ตารางที่ 4 ประชากรจังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกเป็นอำเภอ

อำเภอ	ประชากร
เมืองร้อยเอ็ด	115,079
เกษตรวิสัย	61,813
จตุรพักตรพิมาน	55,792
ธวัชบุรี	49,352
พนมไพร	44,377
โพนทอง	75,018
เสลภูมิ	76,448
สุวรรณภูมิ	78,695
อาจสามารถ	46,888
ปทุมรัตน์	38,277
หนองพอก	39,585
เมืองสรวง	14,559
โพธิ์ชัย	42,482
โพนทราย	19,278
เมยวดี	15,153
ศรีสมเด็จ	22,915
จังหาร	30,206
เชียงขวัญ	18,492
หนองฮี	14,170
ทุ่งเขาหลวง	14,708
รวม	873,287

ที่มา 3doctor.hss.moph.go.th (กระทรวงสาธารณสุข) ข้อมูลเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2567

จากข้อมูลในตารางพบว่า จำนวนประชากรในอำเภอเมืองร้อยเอ็ดมีมากที่สุด จำนวนปริมาณขยะย่อมมากกว่าพื้นที่อื่นๆในจังหวัดด้วยเช่นกัน อำเภอเมืองจึงเป็นเขตที่มีความเหมาะสมอย่างมากในการสำรวจและทำวิจัยในประเด็นสิ่งแวดล้อม

2.4.4 การส่งเสริมเกี่ยวกับการจัดการขยะในจังหวัด

จังหวัดร้อยเอ็ดวันที่ 17 เดือนเมษายน 2567 มีประกาศของจังหวัดที่เป็นวาระสำคัญ เรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ให้เป็นไปตามกรอบการดำเนินงานเป้าประสงค์และตัวชี้วัด ตามแผนปฏิบัติการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2565-2570) โดยมุ่งเน้นการยกระดับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้ดีกว่าเดิม โดยให้ความสำคัญกับการจัดการที่ต้นทางตามวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม(Eco-design) ส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน โดยการเลือกสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสามารถใช้ซ้ำ และเรียกคือกลับไปรีไซเคิล การคัดแยกขยะมูลฝอย ณ ต้นทาง สอดคล้องกับรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอย ณ ปลายทาง เพื่อให้มีการนำทรัพยากรกลับคืนจากของเสียให้มากที่สุดทั้งในรูปแบบวัสดุรีไซเคิล (Material recovery) และพลังงาน (Energy recovery) เพื่อให้เหลือขยะที่ต้องกำจัดให้น้อยที่สุด (ประกาศจังหวัดร้อยเอ็ด, 2567)

เพื่อให้การขับเคลื่อนงานด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ‘จังหวัดสะอาด’ เป็นวาระสำคัญของจังหวัด จึงมีเป้าหมายที่กำหนดไว้ดังนี้

1. จังหวัดร้อยเอ็ดตั้งเป้าการลดปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เข้าสู่ระบบการกำจัดที่ปลายทางลดลง
2. ให้ข้าราชการระดับผู้บริหาร เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมการลด คัดแยกขยะ และการใช้ประโยชน์จากขยะ ในหน่วยงานของตนเองและหน่วยงานภายใต้สังกัด ตามหลักการ 3 Rs คือ ใช้น้อย ใช้ซ้ำและนำกลับมาใช้ใหม่ให้ครบทุกภาคส่วน และดำเนินกิจกรรมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เพื่อลดการใช้พลาสติก แบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (single-use plastics)
3. ให้ประชาชน ภาคเอกชน ผู้ประกอบการต่างๆ วัด ศาสนสถานมี ส่วนร่วมดำเนินการจัดกิจกรรมการลด คัดแยกขยะ และการใช้ประโยชน์จากขยะ ตามหลักการ Rs คือ ใช้น้อย ใช้ซ้ำและนำกลับมาใช้ใหม่ ณ แหล่งกำเนิด สถานที่อาศัยและที่ทำงานของตนเอง

4. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาสัมพันธ์ รมรรงค์ ปลุกจิตสำนึกในการทิ้งขยะ การสร้างวินัยในการทิ้งขยะ ลด คัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะ ให้เกิดแก่ประชาชนในพื้นที่

5. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การส่งเสริม สนับสนุน และให้ความสะดวกแก่หมู่บ้าน/ชุมชนในเขตพื้นที่ ในการจัดกิจกรรมการลด คัดแยกขยะ และการใช้ประโยชน์จากขยะโดยการสนับสนุนด้านบุคลากร วัสดุ/อุปกรณ์ งบประมาณ ในการตัดกิจกรรมของชุมชน เช่น ธนาคารขยะ การใช้ถุงผ้า การทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมักชีวภาพ ศูนย์วัสดุรีไซเคิลของหมู่บ้าน

6. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จัดทำกิจกรรม การทำความสะอาด Big Cleaning Day ในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันหยุดนักขัตฤกษ์ วันสำคัญทางศาสนา วันพระพลี เป็นต้น

7. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้ง ‘จุดรวมขยะอันตราย’ ให้ครบทุกหมู่บ้าน/ชุมชน อย่างน้อยหมู่บ้านละ 1 จุด

8. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริม สนับสนุน ในหมู่บ้านชุมชน มีการบริหารจัดการขยะที่ดี สามารถเป็นต้นแบบแก่หมู่บ้าน

9. ให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดร้อยเอ็ด กำกับ ดูแล กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง

10. ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ดร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รมรรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่เก็บรวบรวมขยะมูลฝอยติดเชื้อ (ขยะที่มีเชื้อโรคปะปน) ส่งให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล(รพสต.) เพื่อนำไปกำจัดให้ถูกต้อง

11. ให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ดร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมให้มีการจัดการสิ่งปฏิกูลจากครัวเรือนอย่างถูกวิธีให้มีความพร้อม ทั้งด้านสถานที่ วิธีการและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จังหวัดร้อยเอ็ดมุ่งสนองนโยบายของกระทรวงมหาดไทยในการขับเคลื่อนธนาคารขยะ (Recyclable Waste Bank) เพื่อดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้ร่วมกับองค์การสหประชาชาติประจำประเทศไทยประกาศเจตนารมณ์ขับเคลื่อนตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ด้วยการจัดให้มีระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่น ๆ มีแนวทางการสนับสนุนให้ประชาชนได้มีการคัดแยกขยะรีไซเคิลในครัวเรือน และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular

Economy) มาใช้ในการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ภายใต้หลักการ 3Rs คือ ใช้น้อย (Reduce) ใช้น้ำ (Reuse) และนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) พร้อมทั้งรณรงค์สร้างการรับรู้ความเข้าใจ และปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนในทุกพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะและคัดแยกขยะที่สามารถนำไปรีไซเคิลหรือไปขาย เพื่อให้มีรายได้สู่ชุมชน และพัฒนาสู่การจัดตั้งธนาคารขยะเพื่อเป็นสถานที่รวบรวมและรับซื้อขยะรีไซเคิลจากประชาชน อันเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชนและนำรายได้ไปจัดสวัสดิการสังคมในรูปแบบต่าง ๆ กล่าวโดยผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ดในวันที่ 15 มีนาคม 2567 (www.thaigov.go.th 2567)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้าหาข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมความรู้เพื่อนำมาสังเคราะห์พัฒนาและได้แบ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 3 ประเด็นดังนี้

5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน

วัชรภรณ์ ขายม และคณะ (2567) ศึกษาเรื่อง ผู้บริโภคในเศรษฐกิจหมุนเวียน ทักษะคิดต่อผลิตภัณฑ์และปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์แฟชั่นหมุนเวียนของกลุ่ม Generation Y (Millennials) ในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาอิทธิพลของบรรทัดฐานส่วนบุคคล ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้นโยบายรัฐ ทักษะคิดต่อผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์แฟชั่นหมุนเวียนของกลุ่ม Generation Y (Millennials) ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคมีระดับบรรทัดฐานส่วนบุคคล ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้นโยบายรัฐ ทักษะคิดต่อผลิตภัณฑ์ และความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์แฟชั่นหมุนเวียนในระดับสูง บรรทัดฐานส่วนบุคคล ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และการรับรู้นโยบายรัฐมีอิทธิพลทางบวกต่อทัศนคติเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ทักษะคิดต่อผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ กล่าวคือ หากผู้บริโภคมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม รู้วิธีปฏิบัติตนเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน อีกทั้งสามารถระบุได้ว่าผลิตภัณฑ์ที่ใช้หรือชื่อนั้นเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผู้บริโภคจะมีทัศนคติที่มองว่าแนวคิดผลิตภัณฑ์หมุนเวียนมีส่วนช่วยในการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากผู้บริโภครับรู้นโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียน การสนับสนุนจากภาครัฐที่ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจและผู้บริโภคปรับตัวสู่แนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมถึงการรับรู้ข้อมูลประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับฉลากสิ่งแวดล้อมสำหรับผลิตภัณฑ์หมุนเวียน ผู้บริโภคจะเชื่อว่าผลิตภัณฑ์หมุนเวียนได้รับการออกแบบเพื่อลดการเกิดของเสียและมลพิษ

ผลิตจากวัสดุที่ปลอดภัย และสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เมื่อผู้บริโภคมีทัศนคติเชิงบวกต่อผลิตภัณฑ์หมუნเวียนแล้ว ก็จะมีความตั้งใจที่จะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากแบรนด์ที่ให้ความสำคัญกับแนวคิดหมუნเวียน และเลือกผลิตภัณฑ์ที่มีฉลากรับรอง แม้ว่าจะมีราคาสูงกว่าผลิตภัณฑ์ทั่วไปก็ตาม

ตรุณี มูเก็ม (2564) ศึกษาเรื่อง อิทธิพลแนวคิดเศรษฐกิจหมუნเวียนที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนของผู้บริโภคจังหวัดภูเก็ต มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับการให้ความสำคัญของผู้บริโภคที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจหมუნเวียน ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจหมუნเวียนกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน และศึกษาอิทธิพลแนวคิดเศรษฐกิจหมუნเวียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับแนวคิดเศรษฐกิจหมუნเวียนโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสำคัญ เมื่อพิจารณาการให้ความสำคัญเป็นรายด้านพบว่า ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการนำกลับมาใช้ ด้านการออกแบบ และด้านการเลือกใช้วัสดุ อยู่ในระดับค่อนข้างสำคัญทั้งหมด และผู้บริโภคมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาการให้ความสำคัญเป็นรายด้านพบว่า ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการประเมินหลังการบริโภค ด้านการตัดสินใจซื้อ ด้านการใช้ และด้านการซื้อ อยู่ในระดับเห็นด้วยทั้งหมด ส่วนผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจหมუნเวียนกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก และเป็นไปในทิศทางเดียวกันที่ระดับนัยสำคัญ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าความสัมพันธ์กันมากไปหาความสัมพันธ์กันน้อย พบว่าแนวคิดเศรษฐกิจหมუნเวียนด้านการนำกลับมาใช้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับมากกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนโดยรวม ด้านการเลือกใช้วัสดุมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน และด้านการออกแบบมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน และแนวคิดเศรษฐกิจหมუნเวียนด้านการนำกลับมาใช้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน ของพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์ได้ ร้อยละ 47.2 ที่เหลืออีกร้อยละ 52.8 เป็นผลอันเนื่องมาจากตัวแปรอื่น ๆ

ปารมี พัฒนกุล และคณะ (2559) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมต่างกันตามลักษณะส่วนบุคคล ศึกษาความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อ

สิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ศึกษาทัศนคติการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคในที่มีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกันไม่มีผลต่อการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ในด้านความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมในระดับสูง โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างรู้ว่าผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นเพื่อปลูกจิตสำนึกในการร่วมรักษาสิ่งแวดล้อมของประชาชน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าผลิตภัณฑ์อื่นๆ ในประเภทเดียวกัน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัสดุที่ที่สามารถนำมาหมุนเวียนใช้ใหม่ได้ ปลอ่ยสารเคมีหรือกากพิษน้อยกว่าผลิตภัณฑ์อื่นๆ ในประเภทเดียวกัน และไม่ใช้สารประกอบ CFC ที่ก่อให้เกิดภาวะเรือนกระจกในทุกกระบวนการผลิต ในด้านทัศนคติมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีทัศนคติการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดว่าการใช้กล่องข้าวใส่อาหารแทนกล่องโฟมเป็นการช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างง่าย ที่ทุกคนสามารถทำได้ อยู่ในระดับสูงที่สุด การเลือกใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าแทนถุงพลาสติกจะช่วยลดปริมาณขยะได้ และควรเปิดเครื่องปรับอากาศเท่าที่จะเป็นเพราะเป็นการลดภาวะโลกร้อนได้ ในด้านความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจจะซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ความตั้งใจซื้อสินค้าบรรจุภัณฑ์ที่สามารถย่อยสลายได้ และไร้สารพิษตกค้าง ความตั้งใจจะซื้อผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากธรรมชาติไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หากเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนให้ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร สร้างความตระหนัก ปลูกจิตสำนึก ก็จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ผ่านการเลือกซื้อเลือกใช้ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

ไฉนณันท์ นิสสัยสุข (2559) ศึกษาเรื่อง ทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาค่านิยมการดำเนินถึงคนรุ่นหลัง ทัศนคติ และพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคชาวไทย ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้านความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ด้านความรู้สึกรู้สึกต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ด้านความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ในด้านความสัมพันธ์ พบว่า ความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกรู้สึกต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม และความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หากบุคคลมีความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อมก็มีแนวโน้มที่จะมีความรู้สึกรู้สึกต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

และมีแนวโน้มที่จะมีความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเช่นกัน ความรู้สึกต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หากบุคคลมีความรู้สึกต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมก็มีแนวโน้มที่จะมีความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมนั่นเอง ความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แม้จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับมาก แต่ความรู้ความเข้าใจดังกล่าวกลับไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด กรณีนี้สะท้อนให้เห็นว่า การมีความรู้ความเข้าใจแต่หากปราศจากความรู้สึก ก็เป็นไปได้ยากที่ผู้บริโภคจะเกิดพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะความรู้สึกเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความตั้งใจ ซึ่งเป็นแนวโน้มที่จะทำให้เกิดพฤติกรรม หมายความว่า ความตั้งใจของบุคคลที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมจะเป็นตัวกำหนดการกระทำ พฤติกรรมของบุคคลนั่นเอง

กนกอร นิลวรรณจะณกุล (2556) ศึกษาเรื่อง ความรู้และทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติในสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันทำให้พฤติกรรมการซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ความรู้ในสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่ระดับมีนัยสำคัญ 0.05 ส่วนทัศนคติในสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทางบวกระดับปานกลาง ในขณะที่ทัศนคติในสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้านราคามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทางบวกระดับต่ำ ความรู้ในสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทัศนคติในสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สุตารัตน์ กันตะบุตร (2554) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในจังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อม ศึกษาปัจจัยทางด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อม ด้านการตระหนักรู้ถึงปัญหาผู้บริโภคส่วนใหญ่รับรู้ถึงเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจึงให้ความสำคัญกับสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อม ด้านการประเมินทางเลือกผู้บริโภคเห็นว่าความปลอดภัยของสินค้าสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมว่าดีกว่าสินค้าอื่น ด้านการตัดสินใจซื้อผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความคิดว่าต้องการซื้อเพียงเพราะต้องการสินค้ามาตอบสนองความต้องการเป็นหลัก รองลงมาคือซื้อเพราะเมื่อซื้อสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมแล้วรู้สึกสบายใจ ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมเมื่อเทียบกับสินค้าทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก

Shrum, McCarty, และ Lowrey (1995) ทำการวิจัยเรื่อง "Buyer Characteristics of the Consumer and Their Implications for Advertising Strategy" ลักษณะของผู้ซื้อในกลุ่มผู้บริโภคและผลกระทบต่อกลยุทธ์การโฆษณา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้บริโภคที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม (Green Consumers) มักเป็นผู้นำทางความคิดและเป็นผู้ซื้อที่รอบคอบ โดยจะทำการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าซึ่งรวมถึงข้อมูลจากโฆษณาด้วย ผู้บริโภคกลุ่มนี้ให้ความสำคัญอย่างมากกับข้อมูลที่ได้รับจากโฆษณา คณะผู้วิจัยแนะนำว่า นักการตลาดควรระมัดระวังในการโฆษณา โดยไม่ควรนำเสนอข้อมูลที่คลุมเครือหรือไม่ชัดเจน หรือปกปิดข้อมูลบางส่วน เนื่องจากผู้บริโภคกลุ่มนี้ไม่ไว้วางใจสินค้าและอาจเปลี่ยนไปซื้อแบรนด์อื่น นอกจากนี้ พวกเขายังมีอิทธิพลในการชักจูงผู้อื่นให้เปลี่ยนใจตามอีกด้วย

Ramadhanti, F., Suryandaru, R., & Amelia, N. (2024) ศึกษาเรื่อง Green purchase behavior in circular packaging: The case of young consumers in Indonesia พฤติกรรมการซื้อแบบเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในบรรจุภัณฑ์แบบหมุนเวียน: กรณีศึกษาของผู้บริโภครุ่นใหม่ในอินโดนีเซีย จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมส่วนบุคคลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นตัวยืนยันที่สำคัญที่สุดและมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจซื้อที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลอย่างมากต่อความตั้งใจซื้อบรรจุภัณฑ์แบบหมุนเวียนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แนวคิดการปรับพฤติกรรมการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้เริ่มขึ้นในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ขณะนี้ผู้คนมีความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และเริ่มเชื่อมโยงตัวเองกับคุณค่าที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เช่น การระบุว่าตนเป็นคนที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม โดยยังผู้คนมีการระบุว่าตนมีบทบาทที่

เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากเท่าใด ความตั้งใจในการซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีบรรจุภัณฑ์ที่หมุนเวียนก็จะยิ่งสูงขึ้นเท่านั้น

ตารางที่ 5 การพัฒนาสมมติฐานและงานวิจัย H1

การพัฒนาสมมติฐาน (Hypothesis Development)	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้าน การรับรู้นโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของ ประชาชน
H1 : ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้นโยบายมีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์	วีชราภรณ์ ขายม และคณะ (2567); ดรุณี มูเก็ม (2564) ; ปารมี พัฒนดุล และคณะ (2559) ; ไฉยฉัตร นิสสัยสุข (2559) ; กนกอร นิลวรรณ จะณกุล (2556) ; สุชาติร์น กันตะบุตร (2554); Shrum et al (1995) ; Ramadhanti et al (2024)

5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน

วิภาต อภิบาลกุลดำรง (2566) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ด้วยระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความเข้าใจและสามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ข้อเสนอแนะระดับนโยบายจากงานวิจัยนี้ ควรกำหนดเป้าหมายและพันธกิจในการจัดการขยะมูลฝอยด้วยรูปแบบเศรษฐกิจหมุนเวียน กำหนดกฎระเบียบพร้อมมาตรการที่ชัดเจน และใช้ตัวชี้วัดเพื่อประเมินผล ภาครัฐควรทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกำกับ ตลอดจนส่งเสริมความเข้าใจในหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยเฉพาะในเรื่องการลดปริมาณขยะและเพิ่มมูลค่าขยะที่นำกลับมาใช้ได้

สุจิตรา มุลวัต และคณะ (2665) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยไรศรัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาาระดับปัจจัยทัศนคติการกำจัดขยะมูลฝอย ปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่นผลการวิจัย

พบว่า ระดับ ปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเกิดจากความคิด และความเชื่อของประชาชนที่เข้าใจว่าการจัดการขยะที่ถูกต้องต้องเริ่มต้นจากแหล่งกำเนิดขยะ คือ ครัวเรือน และในกระบวนการจัดการขยะต้องมีการคัดแยกขยะก่อน เพื่อใช้วิธีที่ถูกสุขลักษณะ ไม่ ก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม ครัวเรือน และชุมชนในอนาคต

ชาริตา เสนาวงษ์ และคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง การรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติก และพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของผู้ค้าในตลาดเจริญศรี อำเภอวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกและพฤติกรรมการ จัดการขยะพลาสติกของผู้ค้าในตลาดเจริญศรี อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ศึกษาประเภท ของบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่ผู้ค้าใช้ในตลาด และความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้นโยบายการจัดการขยะ พลาสติกกับพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของผู้ค้า ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้นโยบายการ จัดการขยะพลาสติกอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความตระหนักรู้เกี่ยวกับการคัด แยกขยะในการจัดการขยะพลาสติก และพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงการจัดการขยะพลาสติกอย่างเหมาะสมโดยนำขยะพลาสติกที่แยกแล้วไป ที่จุดรวบรวมในตลาดอย่างสม่ำเสมอหรือเป็นครั้งคราว และนำตะกร้ามาใช้ซ้ำในการขนส่งสินค้า และ ไม่กำจัดขยะพลาสติกด้วยการเผา ในด้านความสัมพันธ์ การรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกมี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของผู้ค้า แสดงว่าระดับการรับรู้นโยบายการ จัดการขยะพลาสติกของผู้ค้า อาจส่งผลให้พฤติกรรมการใช้และการจัดการขยะพลาสติกของผู้ค้ายังไม่ ดีพอ โดยเห็นได้ชัดจากบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ใส่อาหารนั้นยังไม่เป็นไปตามนโยบายของทางภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการจัดการขยะพลาสติกให้กับผู้ค้า เพื่อ เลิกใช้พลาสติกประเภทใช้ครั้งเดียวทิ้ง โดยส่งเสริมให้นำบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้ แทน

ชไมกานต์ ดวงแก้ว (2563) ศึกษาเรื่อง การรับรู้และแนวทางการขับเคลื่อนแนวคิด เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการจัดการขยะพลาสติกภายใต้บริบทของเทศบาลนครนนทบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาการรับรู้ต่อแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการจัดการขยะพลาสติกของบุคลากรของ เทศบาลนครนนทบุรี และจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อ การจัดการขยะพลาสติก ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติการมีความ เข้าใจตรงกันเกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียนและหลัก 3Rs ซึ่งถูกนำมาผนวกในนโยบายการจัดการขยะ

การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและการใช้ร้านรับซื้อของเก่าเป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนขยะเป็นทรัพยากร สำหรับข้อเสนอแนะ ควรสร้างความตระหนักรู้ในแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ผนวกเข้ากับนโยบายการวางแผน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน และธุรกิจรีไซเคิลขยะ

พิกามาศ รินรักษา (2559) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในเขตตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี และหาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับความรู้สูง ด้านทักษะเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ในด้านความสัมพันธ์ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และทักษะเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย สรุปได้ว่า ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยทั้ง 3 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน แต่ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ มีระดับทักษะและพฤติกรรมในอันดับสุดท้าย ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงควรจะมีการเข้ามาดูแลและให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมากขึ้น ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนนำ ปัจจัยสำคัญ 3 ด้านมาใช้ ได้แก่ ด้านการลดขยะมูลฝอย ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ และด้านการคัดแยกขยะ ส่งเสริมให้ประชาชนควรเข้าร่วมโครงการรณรงค์รักษาความสะอาดในวันสำคัญต่าง ๆ ส่งเสริมให้ประชาชนนำเศษผักและเศษผลไม้ไปหมักทำปุ๋ย ไม่ควรมีการส่งเสริมให้จัดการขยะโดยวิธีเผา

จรรยา ปานพรม (2554) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเทศบาลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน ในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน และเสนอมาตรการการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน มีดังนี้ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ เทศบาล

จะต้องมีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้ความหมายที่แท้จริงว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยคืออะไร มีการดำเนินการอย่างไร และมีผลดีต่อตนเองหรือชุมชนได้อย่างไร 2) ด้านความเข้าใจและการมีทัศนคติต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยนั้นมีความสัมพันธ์กับการคัดแยกขยะมูลฝอย หากมีการนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ จะสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยได้จริง 3) ด้านการดำเนินการจริงจังในการคัดแยกขยะมูลฝอยนั้นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย การมีส่วนร่วมต่อสาธารณะถือเป็นการสร้างความสามารถทางสังคมของแต่ละบุคคล เพื่อรักษาสัมพันธ์ภาพทางสังคมและเพื่อเป็นพลเมืองที่มีบทบาทในสังคมต่อการแก้ไขปัญหาของชุมชน 4) ด้านความเข้าใจว่าการคัดแยกขยะสามารถลดภาวะโลกร้อนได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย เมื่อปริมาณขยะมูลฝอยลดลงก็จะลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องกำจัด และยังสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกซึ่งเป็นสาเหตุของภาวะโลกร้อนได้อีกด้วย 5) ด้านสื่อถึงขยะมีข้อความติดไว้ไม่ชัดเจนเข้าใจยากนั้น มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย หากสื่อในการคัดแยกที่ติดบริเวณถังขยะไม่ชัดเจนนั้น จะทำให้ทักษะในการตีความเพื่อสร้างความเข้าใจในสื่อของประชาชนไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งทำให้เกิดการตีความที่ผิดพลาด และทำให้การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนไม่ประสบผลสำเร็จ 6) ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมขยะต้องแยกขยะเปียกและขยะแห้งคนละถัง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ขยะทั้งสองประเภทมีวิธีการกำจัดที่แตกต่างกัน การแยกขยะทำให้กำจัดขยะได้ถูกต้องและเหมาะสม 7) ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะจะทำให้การกำจัดขยะง่ายขึ้นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน เทศบาลควรจะต้องเน้นการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนทราบว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนนอกจากจะลดปริมาณขยะมูลฝอยลงแล้วยังสามารถทำให้การกำจัดขยะมูลฝอยง่ายขึ้นอีกด้วย 8) ด้านทัศนคติการคัดแยกขยะมูลฝอยจะทำให้รักษาสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะ การคัดแยกขยะมูลฝอยสามารถลดการกำจัดปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด ซึ่งลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอันเป็นสาเหตุของการเกิดภาวะโลกร้อน 9) ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการขยะจากครัวเรือนในชีวิตประจำวันมีความสัมพันธ์กับการคัดแยกขยะมูลฝอย เมื่อมีทัศนคติในการคัดแยกขยะมูลฝอยซึ่งเกิดจากการรับรู้กระบวนการดังกล่าวมีความเหมาะสมกับครัวเรือนหรือในชีวิตประจำวัน ประชาชนในพื้นที่จึงเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อคัดแยกขยะในพื้นที่เทศบาลอย่างต่อเนื่อง 10) ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการ

คัดแยกขยะมูลฝอย การรับรู้ว่าจะขยะมูลฝอยที่คัดแยกได้บางส่วนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้นั้น จะส่งผลต่อการปฏิบัติในการคัดแยกขยะของประชาชน

Marzena Smol, Joanna Duda, Agnieszka Czaplicka-Kotas, และ Dominika Szotdrowska (2020) ได้ศึกษางานเรื่อง “Transformation towards Circular Economy (CE) in Municipal Waste Management System: Model Solutions for Poland” โดยพบว่าแม้ว่าโปแลนด์จะเป็นหนึ่งในประเทศที่มีปริมาณขยะต่อหัวต่ำที่สุด แต่ยังคงมีปัญหาในการจัดการขยะชุมชนให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของยุโรป ปัญหาหลักมาจากการขาดโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอและการขาดการพัฒนาความตระหนักและพฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนให้เหมาะสม การศึกษานี้เสนอแนวทางส่งเสริมการเปลี่ยนไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน (CE) ในการจัดการขยะชุมชนตามกรอบ ReSOLVE Framework 6 ข้อ ได้แก่ 1) การสร้างทรัพยากรทดแทน (Regenerate) เช่น การฟื้นฟูพื้นที่ฝังกลบและใช้ขยะชุมชนในการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ 2) การแบ่งปัน (Share) โดยการให้เช่าหรือบริจาคสินค้าสำหรับใช้ร่วมกัน 3) การเพิ่มประสิทธิภาพ (Optimise) เช่น การพัฒนากระบวนการจัดการขยะ 4) การหมุนเวียนทรัพยากร (Loop) เช่น การรีไซเคิลขยะเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ 5) การใช้ทรัพยากรเสมือน (Virtualise) เช่น การใช้บริการออนไลน์เพื่อลดขยะ และ 6) การเปลี่ยนวัสดุใหม่ (Exchange) เช่น การเปลี่ยนเครื่องใช้ในบ้านเป็นรุ่นที่ประหยัดพลังงานมากขึ้น มาตรการเหล่านี้สามารถสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนในโปแลนด์อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปปรับใช้ในประเทศอื่นได้

Hadad Elroi, Grzymala Zbigniew, Wójcik-Czerniawska Agnieszka, และ Szewczyk (2023) ศึกษาเรื่อง “Enhancing waste resource efficiency: circular economy for sustainability and energy conversion” โดยพบว่า การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ยังช่วยขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิตตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ และลดปริมาณของเสียให้เหลือน้อยที่สุด การศึกษายังเน้นถึงความสำคัญของการออกแบบโรงเผาขยะเพื่อลดต้นทุนการผลิตและเร่งผลผลิตให้เร็วขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวปฏิบัติของเศรษฐกิจหมุนเวียน และใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เช่น การปรับปรุงกระบวนการผลิตก๊าซชีวภาพ การตั้งโรงงานหมักขยะชีวภาพ การส่งเสริมบรรจุภัณฑ์ที่แยกประเภทได้ และสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกขยะอย่างยั่งยืน การค้นพบนี้ช่วยย้ำถึงบทบาทสำคัญของการดำเนินการในด้านเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อม และพลังงานในการกำหนดกลยุทธ์จัดการขยะอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 6 การพัฒนาสมมติฐานและงานวิจัย H2

การพัฒนาสมมติฐาน (Hypothesis Development)	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้าน การรับรู้นโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพล ต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของ ประชาชน
H2 : ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้นโยบายมี อิทธิพลต่อการจัดการขยะ	วิภาต อภิบาลกุลดำรง (2566) ; สุจิรา มุลวัต และคณะ (2665); วณิดา เสริมเหล่า และคณะ (2564) ; ธาริตา เสนาวงษ์ และคณะ (2564) ; ชไมกานต์ ดวงแก้ว (2563) ; ผกามาศ รินรักษา (2559) ; จรรยา ปานพรม (2554) ; Marzena Smole et al (2020) ; Hadad Elroi et al (2023)

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กับการจัดการขยะหลังใช้ ผลิตภัณฑ์

ณัฐพล ชุนประสาน และคณะ (2566) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการเกิดขยะอาหาร ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรม ทักษะคติ ที่ส่งผลต่อการเกิดขยะอาหารของผู้บริโภค ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และเพื่อค้นหาแนวทางในการบริหารจัดการขยะอาหารของผู้บริโภคในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการเกิดขยะอาหาร ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ทั้งทางตรงและผลทางอ้อม มี 5 ปัจจัยตามลำดับ ได้แก่ 1)ความสำคัญของราคาส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเกิดขยะอาหาร มีนัยสำคัญส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมในการเกิดขยะอาหารมากที่สุด 2) พฤติกรรมในการซื้ออาหารส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเกิดขยะอาหาร มีนัยสำคัญส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมในการเกิดขยะอาหารเป็นลำดับรองลงมา 3) พฤติกรรมป้องกันส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเกิดขยะอาหาร มีนัยสำคัญส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมในการเกิดขยะอาหาร 4)ค่านิยมวัสดุส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเกิดขยะอาหาร มีนัยสำคัญส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมในการเกิดขยะอาหาร 5)พฤติกรรมรีไซเคิลส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเกิดขยะอาหาร โดยมาจากความต้องการนำแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

มาใช้ในการนำทรัพยากรที่ถูกใช้แล้วกลับมาแปรรูปและนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งผู้บริโภคส่วนใหญ่มีพฤติกรรมรีไซเคิลอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก และส่งผลให้เกิดพฤติกรรมในการเกิดขยะอาหารในระดับหนึ่ง ในส่วนของการคัดแยกขยะ ขยะอาหาร และการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่เหลือหรือมีวัตถุดิบอาหารจำนวนมาก ยกเว้นการนำขยะอาหารไปใช้ประโยชน์ซึ่งมีสัดส่วนที่ไม่มากนักและไม่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการเกิดขยะอาหาร จำนวน 2 ปัจจัยได้แก่ 1) ความสำคัญของอาหารไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเกิดขยะอาหาร ผู้บริโภคยังคงมีความต้องการในการบริโภคอาหารที่มีคุณภาพดี สินค้าประเภทออร์แกนิก สดใหม่ มีคุณค่าทางโภชนาการ เป็นจำนวนมาก และมีทิศทางไปในทางเดียวกัน ซึ่งไม่มีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมในการเกิดขยะอาหาร 2) ความกังวลต่อสิ่งแวดล้อมไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเกิดขยะอาหาร โดยพบว่าผู้บริโภคมีความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมเป็นไปในทิศทางเชิงบวกเดียวกัน

ณชัยศักดิ์ จุณณะปิยะ (2566) ได้ศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้ารักษ์โลกในกลุ่มผลิตภัณฑ์ Upcycle โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงแนวโน้มการเติบโตของพฤติกรรมผู้บริโภคที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเสนอแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์รักษ์โลก (ECO Product) และหลักการพื้นฐานของการออกแบบเชิงนิเวศ (Eco-design) ผลการวิจัยระบุว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้ารักษ์โลกควรยึดหลัก 4R ได้แก่ Reduce (ลดการใช้), Reuse (การใช้ซ้ำ), Recycle (การนำกลับมาใช้ใหม่) และ Repair (การซ่อมแซม) โดยแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์รักษ์โลกแบ่งออกเป็น 2 กระบวนการหลัก คือ Upcycle และ Recycle นอกจากนี้ เมื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์รักษ์โลกแล้ว การสร้างตราสินค้ารักษ์โลก รวมถึงฉลากและตรารับรองด้านสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศและนานาชาติก็เป็นสิ่งสำคัญ นักออกแบบจึงควรให้ความสำคัญและวางแผนการออกแบบที่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว เพื่อให้ผลิตภัณฑ์รักษ์โลกสามารถแข่งขันในตลาดได้ในอนาคต

กนกอร วิเศษโวหาร (2564) ศึกษาเรื่อง การรับรู้คุณค่าบรรจุภัณฑ์กระดาษต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารบรรจุภัณฑ์กระดาษของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้คุณค่าบรรจุภัณฑ์กระดาษที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารบรรจุภัณฑ์กระดาษของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า จากการศึกษาปัจจัยการรับรู้คุณค่า 4 ด้าน การรับรู้คุณค่าด้านการใช้งานไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ การรับรู้คุณค่าด้านอารมณ์ของบรรจุภัณฑ์กระดาษไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ มีเพียงปัจจัยการรับรู้คุณค่า 2 ด้าน ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารบรรจุภัณฑ์กระดาษอย่างมีนัยสำคัญ คือ ปัจจัยการรับรู้คุณค่าด้านสังคม และการ

รับรู้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม ผู้บริโภครับรู้ถึงคุณค่าทางสังคมเมื่อเลือกบรรจุภัณฑ์อาหารในกระดาษ เช่น กล่องข้าวกระดาษหรือแก้วกระดาษ การเลือกดังกล่าวมักนำไปสู่ความรู้สึกยอมรับและชื่นชมจากผู้อื่น ทำให้ผู้บริโภครู้สึกดีกับการตัดสินใจของตนเอง นอกจากนี้ยังส่งผลในเชิงบวกต่อการรับรู้ของผู้อื่นอีกด้วย ผู้บริโภคควรได้รับข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมของบรรจุภัณฑ์กระดาษ เช่น ความสามารถในการย่อยสลายได้ทางชีวภาพ ผลที่ตามมาจากการไม่เลือกบรรจุภัณฑ์ที่ยั่งยืน และความท้าทายในการจัดการขยะที่กว้างขึ้นในประเทศไทย ความรู้ดังกล่าวช่วยให้ผู้บริโภคเข้าใจถึงความสำคัญของการเลือกบรรจุภัณฑ์อย่างรับผิดชอบและผลกระทบของวัสดุที่ไม่ย่อยสลายได้ทางชีวภาพ

ชลธิชา หงส์โพธิพันธ์ (2562) ศึกษาเรื่อง ทักษะคิดและพฤติกรรมการลดใช้แก้วพลาสติกของประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการลดการใช้แก้วพลาสติกของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และศึกษาทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อการลดใช้แก้วพลาสติก ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่ทราบเกี่ยวกับการจัดทำ Roadmap การจัดการขยะพลาสติกของรัฐบาลในปี พ.ศ 2561-2573 และในส่วนของความคิดเห็นเกี่ยวกับการลดการใช้แก้วพลาสติก พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เชื่อว่าการลดการใช้แก้วพลาสติกจะประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่ยังคงใช้แก้วพลาสติกเมื่อซื้อเครื่องดื่ม และเชื่อว่าการเก็บค่าธรรมเนียมจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการให้ส่วนลดในการลดการใช้แก้วพลาสติก ทัศนคติเกี่ยวกับการลดการใช้แก้วพลาสติกของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง โดยมีอิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิงในระดับปานกลาง เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าการลดการใช้แก้วพลาสติกจะไม่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ความเคยชินของผู้บริโภค การรณรงค์ที่ไม่มีความต่อเนื่อง และร้านค้าไม่มีทางเลือกอื่นให้ผู้บริโภค ซึ่งพฤติกรรมการใช้แก้วพลาสติกและทัศนคติแตกต่างกันตามข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างกลุ่มที่ใช้แก้วพลาสติกส่วนใหญ่กับกลุ่มที่นำแก้วส่วนตัวมาเอง

กนิษฐา รัตนสิน (2561) ศึกษาเรื่อง การลดการใช้พลาสติกของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค ที่มีผลต่อการลดการใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า การลดการใช้พลาสติกของประชากรจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมมีระดับความคิดเห็นในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลกระทบของพลาสติก การใช้พลาสติกประเภทต่างๆ อย่างถูกต้องผ่านช่องทางประชาสัมพันธ์หลายรูปแบบมีความสำคัญในการเสริมสร้างการรับรู้ให้กับประชาชน นอกจากนี้ การคัดแยกขยะพลาสติกก่อนทิ้งจะช่วยส่งเสริมสิ่งแวดล้อมได้มี

ประสิทธิภาพ การรีไซเคิลเป็นอีกหนึ่งวิธีที่สำคัญในการลดการใช้พลาสติก โดยการแยกพลาสติกที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ในกระบวนการรีไซเคิล หรือการใช้สิ่งทดแทนพลาสติก เช่น การหลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติกและพวงถุงผ้าหรือแก้วน้ำที่ใช้งานได้ ถือเป็น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ง่ายสามารถช่วยลดขยะพลาสติกได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้พลาสติกจะสามารถสนับสนุนการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและลดปัญหามลพิษจากพลาสติกได้อย่างยั่งยืน

จริยา ศรีจรูญ (2559) ศึกษาเรื่อง การรับรู้การเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการรับรู้และความตระหนักของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ศึกษาความสัมพันธ์ของการรับรู้และความตระหนักของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีการซื้อ การใช้หรือเคยใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่มีการรับรู้ว่าการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น และรับรู้ว่าการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมช่วยลดปริมาณขยะ แต่ไม่ทราบว่า การออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีการรวมท่อหลายชิ้นเป็นวิธีการหนึ่งของการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม และไม่ทราบว่า การเลือกซื้อหรือใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมต้องไปซื้อที่ร้านขายเฉพาะเท่านั้นไม่สามารถซื้อได้ทั่วไป อย่างไรก็ตาม ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีการซื้อ การใช้หรือเคยใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมมีความตระหนักต่อการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมในระดับมาก ด้านที่ตระหนักมากที่สุด คือ รัฐบาลควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนทั้งผู้ผลิตสินค้าต่าง ๆ ที่มีการใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมและสนับสนุนผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมด้วย เช่น ลดหรือยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบสำหรับผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมด้วย สำหรับความสัมพันธ์ของการรับรู้และความตระหนักต่อการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม พบว่ามีความสัมพันธ์กัน ยกเว้นการรับรู้ว่าการนำบรรจุภัณฑ์กลับมาใช้ซ้ำเป็นวิธีหนึ่งของกลยุทธ์บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม และการรับรู้ว่าการเลือกซื้อหรือใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมต้องไปซื้อที่ร้านขายเฉพาะเท่านั้นไม่สามารถซื้อได้ทั่วไป ที่ไม่สัมพันธ์กับความตระหนักต่อการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

นิลบล ตรีเสนห์จิต (2553) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจและทัศนคติด้านผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อถุงผ้าในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อถุงผ้าในด้านผลิตภัณฑ์ แรงจูงใจของผู้บริโภคพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อถุงผ้ากับแนวโน้มในการซื้อถุงผ้า ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมผู้บริโภคมองเห็นเกี่ยวกับทัศนคติต่อถุงผ้าในด้านผลิตภัณฑ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านได้แก่ ด้านประโยชน์หลักผลิตภัณฑ์

ของถุงผ้าอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านรูปลักษณะของถุงผ้าอยู่ในระดับมาก ด้านผลิตภัณฑ์ที่คาดหวังของถุงผ้าอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านศักยภาพของถุงผ้าอยู่ในระดับมากที่สุด กล่าวคือ ถุงผ้ามีความทนทานและใช้ซ้ำได้มากกว่าถุงพลาสติก มีความโดดเด่นต่างจากกระเป๋าทั่วไป สามารถใช้เป็นสื่อในการรณรงค์เสริมสร้างความเข้าใจและความตระหนักในสิ่งแวดล้อมได้อย่างกว้างขวาง ช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยไม่ทำให้เกิดก๊าซเรือนกระจก

Roland Geyer, Jenna R. Jambeck และ Kara Lavender Law (2017) ได้ทำการศึกษาเรื่องการผลิตการใช้งานและวิธีการจัดการพลาสติกแต่ละชนิด พลาสติกถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายเมื่อเทียบกับวัสดุอื่นที่มนุษย์สร้างขึ้น และได้รับการตรวจสอบและเฝ้าระวังมาเป็นเวลานาน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเกี่ยวกับอายุการใช้งานของพลาสติกยังคงมีไม่มาก จากการวิเคราะห์ข้อมูลการผลิต การใช้งาน และการจัดการเมื่อสิ้นอายุของพลาสติกจากโพลีเมอร์ เรซิน เส้นใยสังเคราะห์ และสารเติมแต่งต่าง ๆ ผู้เขียนได้เสนอการวิเคราะห์ระดับโลกครั้งแรกของการผลิตพลาสติกในปริมาณมาก โดยคาดว่าพลาสติกประมาณ 8.3 พันล้านตันถูกผลิตขึ้นจนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2015 เป็นต้นมา มีขยะพลาสติกเกิดขึ้นราว 6.3 พันล้านตัน โดยมีเพียง 9% เท่านั้นที่ถูกนำมารีไซเคิล 12% ถูกเผาทำลาย และ 79% ยังคงถูกทิ้งในหลุมฝังกลบหรือในสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ หากแนวโน้มการผลิตและการจัดการขยะพลาสติกยังคงดำเนินต่อไป ขยะพลาสติกประมาณ 12 พันล้านตันจะถูกทิ้งเพิ่มขึ้นในหลุมฝังกลบหรือในสิ่งแวดล้อมภายในปี 2050

Elham Rahbar และ Nabsiah Abdul Wahid (2011) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเครื่องมือการตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมซื้อของผู้บริโภค โดยมุ่งสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมซื้อที่เกิดขึ้นจริงกับเครื่องมือการตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมถึงฉลากเพื่อสิ่งแวดล้อม ตราสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อม และสื่อโฆษณาเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยฉลากเพื่อสิ่งแวดล้อมทำหน้าที่สื่อสารตรงไปยังผู้บริโภค ตราสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมใช้ในการสร้างความแตกต่างให้กับสินค้า ในขณะที่สื่อโฆษณาเพื่อสิ่งแวดล้อมช่วยแนะนำผลิตภัณฑ์และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าความเชื่อมั่นในฉลากและตราสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมมีส่วนกระตุ้นให้ผู้บริโภคเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยผู้บริโภคมีทัศนคติและความเชื่อว่าผลิตภัณฑ์เหล่านี้สามารถช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้จริง

Nai-Jen Chang และ Cher-Min Fong (2010) ได้สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภาพลักษณ์ขององค์กรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ความพึง

พอใจของลูกค้าที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม และความจงรักภักดีของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์เหล่านี้ โดยพบว่า ความพึงพอใจและความจงรักภักดีของลูกค้ามีความสัมพันธ์กับทั้งคุณภาพของผลิตภัณฑ์และภาพลักษณ์ขององค์กร ประเด็นสำคัญที่พบคือ 1) คุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจและความภักดีของลูกค้า 2) ภาพลักษณ์ขององค์กรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมก็มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจและความภักดีของลูกค้าเช่นกัน 3) ความพึงพอใจของลูกค้ามีผลโดยตรงต่อความจงรักภักดี นอกจากนี้ยังพบว่าคุณภาพผลิตภัณฑ์และภาพลักษณ์ขององค์กรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีบทบาทสำคัญในการสร้างความพึงพอใจและความจงรักภักดีของลูกค้า

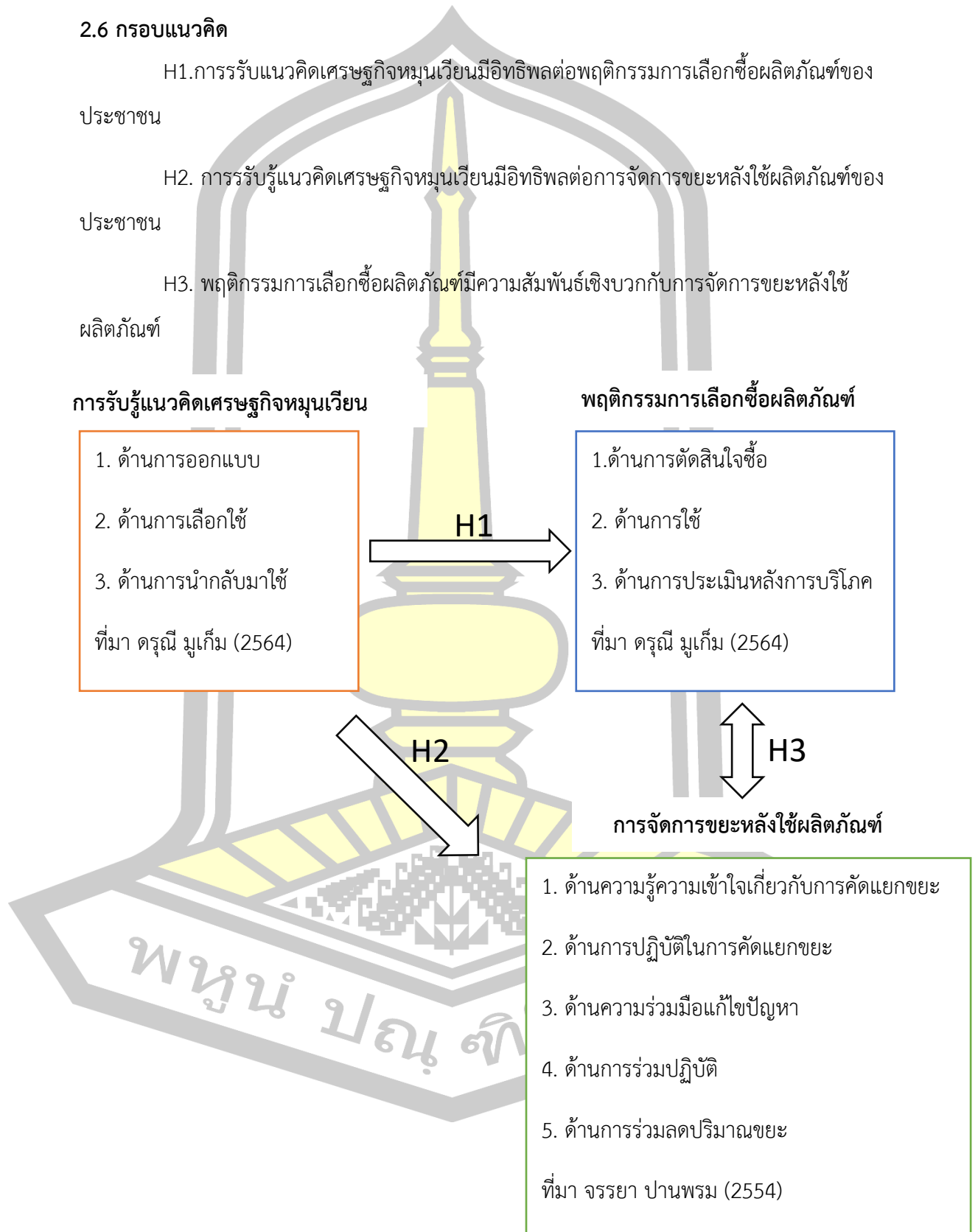
Jedlicka (2001) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการยอมรับของผู้บริโภคต่อบรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Renewable) และบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ได้มาจากผลิตภัณฑ์ไม้ (Non-Wood Packaging) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคร้อยละ 100 ยืนยันว่าพวกเขาชื่นชอบและต้องการใช้ผลิตภัณฑ์กระดาษที่ผ่านการรีไซเคิล, ร้อยละ 92 เชื่อว่าการซื้อสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์รีไซเคิลคือการทำสิ่งที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม, ร้อยละ 84 มีทัศนคติที่ดีต่อบริษัทที่ใช้บรรจุภัณฑ์รีไซเคิล และร้อยละ 73 มีแนวโน้มที่จะเลือกซื้อสินค้าจากบริษัทที่ใช้บรรจุภัณฑ์รีไซเคิล จากผลการวิจัย นักวิจัยได้สรุปว่า การศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกำลังกลายเป็นประเด็นสำคัญในการขยายความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของทั้งบริษัทผู้ผลิตและผู้บริโภค เนื่องจากผู้บริโภคมีความชื่นชอบในแนวคิดการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ทำจากทรัพยากรที่ผ่านการรีไซเคิล การใช้กลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างการยอมรับและค่านิยมของผู้บริโภค ซึ่งเมื่อบริษัทเป็นผู้ริเริ่ม ผู้บริโภคก็จะตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามไปด้วย

ตารางที่ 7 การพัฒนาสมมติฐานและงานวิจัย H3

การพัฒนาสมมติฐาน (Hypothesis Development)	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้าน ความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กับ การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์
H3 : ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือก บริโภคผลิตภัณฑ์และขยะ	ณชัยศักดิ์ จุณณะปิยะ (2566) ; กนกอร วิเศษโวหาร (2564) ; กนิษฐา รัตนสิน (2561) ; จริญญา ศรีจรูญ (2559); ญัฐพล ชุนประสาน และคณะ (2566) ;นิโลบล ตริ์เสนห์จิต (2553) ; Roland Geyer et al (2017) ; Elham Rahbar et al (2011); Nai-Jen Chang et al (2010) ; Jedlicka (2001)

2.6 กรอบแนวคิด

- H1. การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน
- H2. การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน
- H3. พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน : กรณีศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน สำรวจการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน เพื่อสำรวจพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ โดยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในบทนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 3.1 การออกแบบการวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างเครื่องมือการวิจัย
- 3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การออกแบบการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ มีสาระโดยสรุปในการดำเนินการวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ

ดำเนินการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม โดยการสร้างแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ดมีจำนวนทั้งหมด 115,079 คน เนื่องจากประชากรในอำเภอเมืองมีมากที่สุดทำให้จำนวนขยะมีมากกว่าปกติจึงใช้ประชากรในเขตนี้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ได้แก่ ภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ทำการสุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตรที่รู้จำนวนประชากรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ขนาดตัวอย่าง จะมีระดับความเชื่อมั่นที่ 0.95 (95%) ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างจะอยู่ที่ 0.05 (5%) หาขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย

n = จำนวนของขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (0.05)

แทนค่า

$N = 115,079$

$e = 0.05$

$n = \frac{115,079}{1 + 115,079 (0.05)^2}$

$= \frac{115,079}{1 + 115,079 (0.05)^2}$

$= 398.67$

พหุบัณฑิตโท ชีวะ

จากการคำนวณ สรุปได้ว่าประชากรตัวอย่างที่ต้องใช้ในการศึกษาชั้นต่ำคือ 399 ราย แต่เพื่อป้องกันความผิดพลาดของข้อมูล ผู้วิจัยจึงทำการแจกแบบสอบถามทั้งหมด 400 ชุด โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามตำบลในอำเภอเมืองร้อยเอ็ด ในการเก็บแบบสอบถาม

จากประชากรและกลุ่มตัวอย่างข้างต้น สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 8 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่อำเภอเมืองร้อยเอ็ด 15 ตำบล

ตำบล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. เมืองทอง	3,583	12
2. โนนตาล	4,040	14
3. แคนใหญ่	2,989	10
4. ดงลาน	5,780	20
5. หนองแวง	4,529	16
6. หนองแก้ว	5,796	20
7. โนนรัง	4,918	17
8. ปอภาร	5,977	21
9. สีแก้ว	9,811	36
10. สะอาดสมบูรณ์	6,656	23
11. นาโพธิ์	3,753	13
12. ขอนแก่น	6,551	23
13. เหนือเมือง	20,436	74
14. รอบเมือง	12,754	46
15. เมืองร้อยเอ็ด	15,381	55
รวม	115,079	400

ที่มา เว็บไซต์ 3doctor.hss.moph.go.th (กระทรวงสาธารณสุข) ข้อมูลเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2567

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ มีข้อความทั้งหมดจำนวน 4 ข้อ โดยคำถามเป็นแบบปลายปิดแบบมีหลายคำตอบให้เลือก และเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ( ) ที่ตรงกับความเป็นจริง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยข้อความ 9 ข้อ ข้อโดยคำถามเป็นแบบปลายปิดแบบมีหลายคำตอบให้เลือก โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ( ) ที่ตรงกับความเป็นจริง

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน มีข้อความทั้งหมด 15 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราวัดประเมินค่าใช้ลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) 5 ระดับ โดย เร็นซิส เอ. ลิเคิร์ต (Likert, Rensis A, 1961) กำหนดค่าน้ำหนักการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยมาก

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

การกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการอภิปรายผลคำนวณ โดยใช้สูตรการคำนวณความกว้างของ
 อันตรภาคชั้น ดังนี้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2551)

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลความของคะแนนเฉลี่ยมีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยมาก

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามกับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ มีข้อความทั้งหมด 12 ข้อ
 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราวัดประเมินค่าใช้ลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) 5 ระดับ โดย เร็นซิส เอ. ลิ
 เคิร์ต (Likert, Rensis A, 1961) กำหนดค่าน้ำหนักการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยมาก

การกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการอภิปรายผลคำนวณ โดยใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2551)

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลความของคะแนนเฉลี่ยมีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยมาก

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ มีข้อความทั้งหมด 23 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่าใช้ลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) 5 ระดับ โดย เร็นซิส เอ. ลิเคิร์ต (Likert, Rensis A, 1961) กำหนดค่าน้ำหนักการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยมาก

การกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการอภิปรายผลคำนวณ โดยใช้สูตรการคำนวณความกว้างของ
 อันตรภาคชั้น ดังนี้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2551)

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลความของคะแนนเฉลี่ยมีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยมาก

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะ ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
 เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลัง
 ใช้ผลิตภัณฑ์ โดยเขียนข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

3.4 การสร้างเครื่องมือการวิจัย

3.4.1 การสร้างเครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ

1) การศึกษาครั้งนี้ได้อาศัยแหล่งข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ

1.1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการ
 สอบถามภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชน ของอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จำนวน 400 ชุด และ
 ทำการตรวจสอบความเรียบร้อย จากนั้นจึงนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนประมวลผลข้อมูล
 ด้วยคอมพิวเตอร์

1.2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นแหล่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า
 จากเอกสารอ้างอิงงานวิจัย รวมถึงบทความต่างๆที่เกี่ยวข้อง

2) กำหนดเนื้อหาคำถามในแบบสอบถาม เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ สามารถตอบข้อเท็จจริงที่ต้องการได้

3) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นพร้อมโครงร่างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษาที่ใช้ในการสอบถาม ตลอดจนตรวจสอบเนื้อหาให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กรและคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกรมพลหลวงและการบินเกษตร โดยพิจารณาให้ข้อเสนอแนะทั้งในด้านข้อความและภาษาที่ใช้ให้เหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะให้คะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

- ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นเป็นตัวแทนของลักษณะที่ต้องการวัด
 ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นเป็นตัวแทนของลักษณะที่ต้องการวัดนั้นหรือไม่
 ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่เป็นตัวแทนของลักษณะที่ต้องการวัด

4) วิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความของแบบสอบถามกับลักษณะที่จะวัด (IOC : Index of Objective Congruence) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

- โดย IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับลักษณะที่จะวัด
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5) เลือกข้อความที่ค่า IOC มากกว่า 0.67 ซึ่งถือได้ว่าข้อความนั้นมีความตรงเชิงตามเนื้อหา ถ้าข้อความใดมีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.67 ต้องนำข้อความนั้นมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ หรือตัดออกไปตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

7) นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากการทดลองใช้ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient of Alpha)

ตารางที่ 9 แสดงค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม

ตัวแปร	จำนวนข้อคำถาม	ค่า Cronbach's Alpha
ด้านการออกแบบ	5	.682
ด้านการเลือกใช้วัสดุ	5	.936
ด้านการนำกลับมาใช้	5	.920
ด้านการตัดสินใจซื้อ	6	.904
ด้านการใช้	3	.861
ด้านการประเมินหลังการบริโภค	3	.951
ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ	5	.732
ด้านปฏิบัติในการคัดแยกขยะ	4	.714
ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา	5	.944
ด้านการร่วมปฏิบัติ	6	.684
ด้านการร่วมลดปริมาณขยะ	3	.939
รวม	50	.949

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่าผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่า ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามอยู่ที่ 0.949 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 ดังนั้นหมายความว่าผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์มีความเชื่อมั่นสูง

8) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษางานวิจัย เรื่อง “การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด” โดยจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณตามขั้นตอน ดังนี้

1) ประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานท้องถิ่นในอำเภอเมืองร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตทำวิทยานิพนธ์และเก็บข้อมูล

2) ทำหนังสือขออนุญาตในการทำวิทยานิพนธ์และเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงหน่วยงานท้องถิ่นในอำเภอเมืองร้อยเอ็ด

3) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยประสานไปยังท้องถิ่นในอำเภอเมืองร้อยเอ็ดให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม โดยกำหนด วัน เวลา ขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 15 วัน เมื่อพ้นกำหนดเก็บรวบรวมและติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืน และแจกแบบสอบถามอีกครั้งจนครบถ้วน

4) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับที่กลุ่มตัวอย่างได้ตอบครบสมบูรณ์ทุกฉบับ

5) ลงรหัสแบบสอบถาม แล้วนำมาบันทึกเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS

3.6 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และกำหนดรหัสเพื่อนำมาใช้ในการคำนวณทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

3.6.1 ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้

3.6.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลระดับความสัมพันธ์ด้านการรับรู้นโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียน พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปลความหมายจากการใช้สูตรการหาอันตรายภาคชั้น

3.6.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) (r) ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านการรับรู้นโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียน พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ใช้กรอบแนวคิดในการปฏิบัติงาน สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) โดยมีเกณฑ์การวัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรดังนี้

พหุบัณฑิต ชีวะ

ค่า r	ระดับของความสัมพันธ์
0.81 – 1.00	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
0.61 – 0.80	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
0.41 – 0.60	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
0.21 – 0.40	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
0.00 – 0.20	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

3.6.4 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 4 เกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ซึ่งประกอบไปด้วยแนวคิดหลัก 3 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจซื้อ ด้านการใช้ ด้านการประเมินหลังการบริโภคและแนวคิดจากแบบสอบถามตอนที่ 5 เกี่ยวกับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ซึ่งประกอบไปด้วยแนวคิดหลัก 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ ด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะ ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา ด้านการร่วมปฏิบัติด้านการร่วมลดปริมาณขยะ มาบันทึกวิเคราะห์เพื่อหาว่าใน 2 มิติ ของตัวแปรต้นมีมิติไหนที่มีอิทธิพลหรือเป็นตัวแปรทำนายต่อตัวแปรตามประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยใช้ Multiple regression

3.6.5 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเรื่องการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนของ 6 ที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าความถี่ (Frequency) เรียงตามลำดับจากน้อยไปมาก

พหุ ประถมศึกษา

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย เรื่อง การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน : กรณีศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา(Descriptive statistics) ด้วยการหาค่าเฉลี่ย การหาร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) ด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วย (Correlation coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression) โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

4.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมและการจัดการผลิตภัณฑ์หลังการใช้

4.3 การวิเคราะห์ระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

4.4 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์

4.5 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

4.6 การวิเคราะห์การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ส่งผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์

4.7 การวิเคราะห์การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ส่งผลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

4.8 การวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ของการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ชีวะ

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

ลำดับที่	เพศ	จำนวน	ร้อยละ
1	ชาย	118	29.5
2	หญิง	282	70.5
	รวม	400	100

จากตารางที่ 10 พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ ผู้ตอบแบบสอบถามสูงสุดเป็นเพศหญิง จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 70.5 รองลงมาคือ เพศชาย จำนวน 118 คิดเป็นร้อยละ 29.5

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อมูลอายุ

ลำดับที่	อายุ	จำนวน	ร้อยละ
1	ต่ำกว่า 20 ปี	3	0.8
2	21-30 ปี	98	24.5
3	31-40 ปี	80	20.0
4	41-50 ปี	78	19.5
5	51-60 ปี	72	18.0
6	61 ปีขึ้นไป	69	17.3
	รวม	400	100

จากตารางที่ 11 พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ สูงสุดคือ ช่วงอายุอยู่ที่ 21-30 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 80 คิดเป็นร้อยละ 20 และลำดับสุดท้าย คือช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบสอบถามจำแนกตามข้อมูลการศึกษา

ลำดับที่	การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1	ประถมศึกษา	20	5
2	มัธยมศึกษาตอนต้น	27	6.8
3	มัธยมศึกษาตอนปลาย (ปวช.)	117	29.3
4	อุประิญา (ปวส.)	119	29.8
5	ปริญญาตรี	83	20.8
6	สูงกว่าปริญญาตรี	34	8.5
	รวม	400	100

จากตารางที่ 12 พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา สูงที่สุดคือ ระดับอุประิญา (ปวส.) จำนวน 119 คนคิดเป็นร้อยละ 29.8 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ปวช.) จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3 และลำดับสุดท้าย คือ ประถมศึกษา จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบสอบถามจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ลำดับที่	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
1	น้อยกว่า 15,000 บาท	276	69
2	15,001-20,000 บาท	45	11.3
3	20,001-30,000 บาท	47	11.8
4	30,001-40,000 บาท	31	7.8
5	40,001-50,000 บาท	1	0.3
6	50,001 บาท ขึ้นไป	0	0
	รวม	400	100

จากตารางที่ 13 พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบสอบถามจำแนกตามรายได้ สูงสุดคือ น้อยกว่า 15,000 บาท จำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 69 รองลงมาคือ 20,001-30,000 บาท จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 และลำดับสุดท้าย คือ 40,001-50,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.1 ตามลำดับ

4.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมทางเลือกใช้ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมและการจัดการผลิตภัณฑ์หลังการใช้

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบคำถามส่วนมากท่านทำพฤติกรรมใดเมื่อมีการซื้อเครื่องดื่ม

ลำดับที่	ส่วนมากท่านทำพฤติกรรมใดเมื่อมีการซื้อ เครื่องดื่ม	จำนวน	ร้อยละ
1	ใช้แก้วจากทางร้าน	212	53
2	นำแก้วส่วนตัวมาเอง	188	47
	รวม	414	100

จากตารางที่ 14 พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบสอบถามจำแนกตามพฤติกรรม ผู้ตอบแบบสอบถามสูงสุดเป็นใช้แก้วจากทางร้าน จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมาคือ นำแก้วส่วนตัวมาเอง จำนวน 188 คิดเป็นร้อยละ 47

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบคำถามภายหลังการใช้แก้วพลาสติกท่านทำพฤติกรรมใด

ลำดับที่	ภายหลังการใช้แก้วพลาสติกท่านทำ พฤติกรรมใด	จำนวน	ร้อยละ
1	ทิ้งแก้วพลาสติกหลังการใช้งาน	109	27.3
2	นำแก้วพลาสติกหลังการใช้งานไปใช้ประโยชน์	297	72.8
	รวม	400	100

จากตารางที่ 15 พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบสอบถามจำแนกตามพฤติกรรม ผู้ตอบแบบสอบถามสูงสุดเป็นนำแก้วพลาสติกหลังการใช้งานไปใช้ประโยชน์ จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 72.8 รองลงมาคือ ทิ้งแก้วพลาสติกหลังการใช้งาน จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบคำถามท่านเลือกใช้หลอดเมื่อดื่มเครื่องดื่มหรือไม่

ลำดับที่	ท่านเลือกใช้หลอดเมื่อดื่มเครื่องดื่มหรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
1	ใช่	171	42.8
2	ไม่ใช่หลอด	229	57.3
	รวม	400	100

จากตารางที่ 16 พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบสอบถามจำแนกตามพฤติกรรม ผู้ตอบแบบสอบถามสูงสุดเป็นไม่ใช่หลอด จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 ใช่ จำนวน 171 คิดเป็นร้อยละ 42.8

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบคำถามเมื่อท่านซื้ออาหารกลับบ้าน ท่านเลือกใช้บรรจุภัณฑ์แบบใด

ลำดับที่	เมื่อท่านซื้ออาหารกลับบ้านท่านเลือกใช้ บรรจุภัณฑ์แบบใด	จำนวน	ร้อยละ
1	บรรจุภัณฑ์จากทางร้าน	196	49
2	นำบรรจุภัณฑ์ส่วนตัวมาเอง	204	51
	รวม	400	100

จากตารางที่ 17 พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบสอบถามจำแนกตามพฤติกรรม ผู้ตอบแบบสอบถามสูงสุดเป็น นำบรรจุภัณฑ์ส่วนตัวมาเอง จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51 รองลงมาคือบรรจุภัณฑ์จากทางร้าน จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบคำถามท่านมักจะทำอย่างไรกับถุงใส่ของเมื่อไปซื้อของที่ร้านอาหาร

ลำดับที่	ท่านมักจะทำอย่างไรกับถุงใส่ของเมื่อไปซื้อ ของที่ร้านอาหาร	จำนวน	ร้อยละ
1	ขอถุงจากร้าน	108	27
2	นำถุงมาเอง	292	73
	รวม	400	100

จากตารางที่ 18 พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบสอบถามจำแนกตามพฤติกรรม ผู้ตอบแบบสอบถามสูงสุดเป็นนำถุงมาเอง จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 73 รองลงมาคือ ขอถุงจากร้าน จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบคำถามท่านใช้ถุงชนิดใดในการใส่ของ

ลำดับที่	ท่านใช้ถุงชนิดใดในการใส่ของ	จำนวน	ร้อยละ
1	ถุงพลาสติก	113	28.2
2	ถุงผ้า	287	71.8
	รวม	400	100

จากตารางที่ 19 พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบสอบถามจำแนกตามพฤติกรรม ผู้ตอบแบบสอบถามสูงสุดเป็นนำถุงผ้า จำนวน 287 คน คิดเป็นร้อยละ 71.8 รองลงมาคือ ถุงพลาสติก จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบคำถามท่านมักจะซื้อสินค้าในรูปแบบใด

ลำดับที่	ท่านมักจะซื้อสินค้าในรูปแบบใด	จำนวน	ร้อยละ
1	สินค้าแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง	95	23.8
2	สินค้าแบบใช้ซ้ำได้	305	76.3
	รวม	400	100

จากตารางที่ 20 พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบสอบถามจำแนกตามพฤติกรรม ผู้ตอบแบบสอบถามสูงสุดเป็นสินค้าแบบใช้ซ้ำได้ จำนวน 305 คน คิดเป็นร้อยละ 76.3 รองลงมาคือ สินค้าแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 95 คิดเป็นร้อยละ 23.8

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบคำถามท่านทิ้งกระดาษที่ใช้แล้วอย่างไร

ลำดับที่	ท่านทิ้งกระดาษที่ใช้แล้วอย่างไร	จำนวน	ร้อยละ
1	ทิ้งรวมกับขยะทั่วไป	91	22.8
2	แยกกระดาษออกเพื่อรีไซเคิล	309	77.3
	รวม	400	100

จากตารางที่ 21 พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบสอบถามจำแนกตามพฤติกรรม ผู้ตอบแบบสอบถามสูงสุดเป็นแยกกระดาษออกเพื่อรีไซเคิล จำนวน 309 คน คิดเป็นร้อยละ 77.3 รองลงมาคือ ทิ้งรวมกับขยะทั่วไป จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบคำถามท่านมักจะทำอย่างไรกับขวดหรือกระป๋องที่ดื่มหมดแล้ว

ลำดับที่	ท่านมักจะทำอย่างไรกับขวดหรือกระป๋องที่ดื่มหมดแล้ว	จำนวน	ร้อยละ
1	ทิ้งรวมกับขยะทั่วไป	83	20.8
2	แยกขวดและกระป๋องออกเพื่อรีไซเคิล	317	79.3
	รวม	400	100

จากตารางที่ 22 พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบสอบถามจำแนกตามพฤติกรรม ผู้ตอบแบบสอบถามสูงสุดเป็นแยกขวดและกระป๋องออกเพื่อรีไซเคิล จำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 79.3 รองลงมาคือ ทิ้งรวมกับขยะทั่วไป จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8

4.3 การวิเคราะห์ระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

ตารางที่ 23 การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

ลำดับ ที่	การรับรู้นโยบายแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการออกแบบ	4.27	.465	ระดับมากที่สุด
2	ด้านการเลือกใช้วัสดุ	4.54	.541	ระดับมากที่สุด
3	ด้านการนำกลับมาใช้	4.41	.607	ระดับมากที่สุด
	รวม	4.41	.501	ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 23 พบว่า ระดับการรับรู้นโยบายแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.41 (S.D. = .501) โดยด้านที่มีอันดับสูงสุด คือ ด้านการเลือกใช้วัสดุ อยู่ในระดับรับรู้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.54 (S.D. = .514) มาก รองลงมา คือ ด้านการนำกลับมาใช้ อยู่ในระดับรับรู้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.41 (S.D. = .607) และอันดับสุดท้ายน้อยที่สุด คือ ด้านการออกแบบ อยู่ในระดับรับรู้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.27 (S.D. = .465) ตามลำดับ

ตารางที่ 24 การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านการออกแบบ

ลำดับ ที่	ด้านการออกแบบ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ท่านทราบว่านโยบายด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน คือการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สามารถมีอายุการใช้งานนานขึ้น	3.66	.784	ระดับมาก
2	ท่านสนับสนุนการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่นำมาใช้งานซ้ำมากที่สุด	4.58	.607	ระดับมากที่สุด
3	ท่านทราบว่ามีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ช่วยลดมลภาวะจากกระบวนการทำลายขยะ	4.62	.607	ระดับมากที่สุด
4	ท่านรับรู้ว่ามีกรออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีสัญลักษณ์การคัดแยกขยะ	4.14	.842	ระดับมาก
5	ท่านทราบว่าบรรจุภัณฑ์ที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติได้ถูกนำมาใช้ในท้องตลาด	4.32	.640	ระดับมากที่สุด
	รวม	4.27	.465	ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 24 พบว่า ระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านการออกแบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.27 (S.D. = .465) โดยข้อคำถามที่มีอันดับสูงสุด คือ ท่านทราบว่ามีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ช่วยลดมลภาวะจากกระบวนการทำลายขยะ อยู่ในระดับ

มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.62 (S.D. = .607) รองลงมา คือ ท่านสนับสนุนการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่นำมาใช้งานซ้ำมากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.58 (S.D. = .607) และอันดับสุดท้ายน้อยที่สุด คือ ท่านทราบว่านโยบายด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน คือการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สามารถมีอายุการใช้งานนานขึ้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.66 (S.D. = .784) ตามลำดับ

ตารางที่ 25 การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านการเลือกใช้วัสดุ

ลำดับที่	ด้านการเลือกใช้วัสดุ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การใช้วัสดุแบบชนิดเดิมเป็นการช่วยลดขยะ	4.51	.593	ระดับมากที่สุด
2	ท่านรับรู้ถึงนโยบายที่สนับสนุนการนำวัสดุที่สามารถรีไซเคิลได้มาใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตเพื่อลดการใช้ทรัพยากรใหม่	4.47	.677	ระดับมากที่สุด
3	การนำวัสดุที่สามารถรีไซเคิลเป็นแนวคิดพลังงานหมุนเวียน	4.54	.612	ระดับมากที่สุด
4	การคัดแยกขยะเพื่อลดการทำลายสภาพแวดล้อมเป็นนโยบายที่ดี	4.67	.550	ระดับมากที่สุด
5	การนำวัสดุจากธรรมชาติมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าถือเป็นหนึ่งในแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน	4.52	.597	ระดับมากที่สุด
	รวม	4.54	.541	ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 25 พบว่า ระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านการเลือกใช้วัสดุ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.54 (S.D. = .541) โดยข้อความที่มีอันดับสูงสุด คือ การคัดแยกขยะเพื่อลดการทำลายสภาพแวดล้อมเป็นนโยบายที่ดี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 (S.D. = .607) รองลงมา คือ การนำวัสดุที่สามารถรีไซเคิลเป็นแนวคิดพลังงานหมุนเวียน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.54 (S.D. = .612) และอันดับสุดท้ายน้อยที่สุด คือ ท่านรับรู้ถึงนโยบายที่สนับสนุนการนำวัสดุที่สามารถรีไซเคิลได้มาใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตเพื่อลดการใช้ทรัพยากรใหม่ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.47 (S.D. = .677) ตามลำดับ

ตารางที่ 26 การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านการนำกลับมาใช้

ลำดับ ที่	ด้านการนำกลับมาใช้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ท่านทราบว่ามิสัญลักษณ์รีไซเคิลบนบรรจุภัณฑ์	4.45	.697	ระดับมากที่สุด
2	ท่านทราบว่ามิฉลากแนะนำว่าบรรจุภัณฑ์สามารถใช้ซ้ำได้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขยะมากเกินไปจนจำเป็น	4.48	.677	ระดับมากที่สุด
3	ท่านทราบว่ามิฉลากแนะนำการส่งคืนบรรจุภัณฑ์ให้ผู้ผลิต ได้	4.22	.752	ระดับมากที่สุด
4	ท่านทราบว่ามิฉลากแนะนำการคัดแยกขยะเพื่อป้องกันการ ทำลายสภาพแวดล้อม	4.30	.736	ระดับมากที่สุด
5	ท่านทราบว่ามิกระบวนการผลิตสินค้าที่ไม่ปล่อยมลพิษสู่ อากาศ น้ำ และดิน	4.62	.617	ระดับมากที่สุด
	รวม	4.41	.607	ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 26 พบว่า ระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านการเลือกใช้วัสดุ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.41 (S.D. = .607) โดยข้อคำถามที่มีอันดับสูงสุด คือ ท่านทราบว่ามิกระบวนการผลิตสินค้าที่ใช้ที่ไม่ปล่อยมลพิษสู่อากาศ น้ำ และดิน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.62 (S.D. = .617) รองลงมา คือ ท่านทราบว่ามิฉลากแนะนำว่าบรรจุภัณฑ์สามารถใช้ซ้ำได้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขยะมากเกินไปจนจำเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.48 (S.D. = .677) และอันดับสุดท้ายน้อยที่สุด คือ ท่านทราบว่ามิฉลากแนะนำการส่งคืนบรรจุภัณฑ์ให้ผู้ผลิตได้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.22 (S.D. = .752) ตามลำดับ

4.4 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์

ตารางที่ 27 ระดับความคิดเห็นการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์

ลำดับ ที่	การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการตัดสินใจซื้อ	3.70	.698	ระดับมาก
2	ด้านการใช้	3.81	.732	ระดับมาก
3	ด้านการประเมินหลังการบริโภค	4.61	.623	ระดับมากที่สุด
	รวม	4.04	.591	ระดับมาก

จากตารางที่ 27 พบว่า ระดับความคิดเห็นการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.04 (S.D. = .591) โดยด้านที่มีอันดับสูงสุด คือ ด้านการประเมินหลังการบริโภค อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.61 (S.D. = .623) รองลงมา คือ ด้านการใช้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.81 (S.D. = .732) และอันดับสุดท้ายน้อยที่สุด คือ ด้านการตัดสินใจซื้อ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.70 (S.D. = .698) ตามลำดับ

ตารางที่ 28 การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ด้านการตัดสินใจซื้อ

ลำดับที่	ด้านการตัดสินใจซื้อ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ท่านเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากธรรมชาติ	4.03	.671	ระดับมาก
2	ท่านตัดสินใจเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์จากธรรมชาติเพราะตามกระแส	3.23	.726	ระดับปานกลาง
3	ท่านเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์จากธรรมชาติเพราะคนในครอบครัวและเพื่อนฝูงช่วยในการตัดสินใจซื้อ	3.58	1.028	ระดับมาก
4	ท่านตัดสินใจซื้อบรรจุภัณฑ์จากธรรมชาติเพราะการโฆษณาจากพนักงานขาย	3.47	1.045	ระดับมาก
5	ท่านตัดสินใจซื้อบรรจุภัณฑ์จากธรรมชาติเพราะความปลอดภัยต่อสุขภาพ	4.57	.686	ระดับมากที่สุด
6	ท่านตัดสินใจซื้อบรรจุภัณฑ์จากธรรมชาติเพราะตามแฟชั่น	3.33	.856	ระดับปานกลาง
	รวม	3.70	.698	ระดับมาก

จากตารางที่ 28 พบว่า การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ด้านการตัดสินใจซื้อ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.70 (S.D. = .698) โดยข้อคำถามที่มีอันดับสูงสุด คือ ท่านเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากธรรมชาติเพราะความปลอดภัยต่อสุขภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.57 (S.D. = .686) รองลงมาคือ ท่านเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.03 (S.D. = .671) และอันดับสุดท้ายน้อยที่สุด คือ ท่านตัดสินใจเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์จากธรรมชาติเพราะตามกระแส อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.23 (S.D. = .726) ตามลำดับ

ตารางที่ 29 การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ด้านการใช้

ลำดับ ที่	ด้านการใช้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชนิดเดิมเพื่อลดการซื้อ ผลิตภัณฑ์ใหม่	3.77	.895	ระดับมาก
2	ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากวัสดุธรรมชาติ เท่านั้น	3.60	.847	ระดับมาก
3	ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีสัญลักษณ์คัดแยกขยะ (รีไซเคิล)	4.06	.733	ระดับมาก
	รวม	3.81	.732	ระดับมาก

จากตารางที่ 29 พบว่า การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ด้านการใช้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.81 (S.D. = .732) โดยข้อคำถามที่มีอันดับสูงสุด คือ ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีสัญลักษณ์คัดแยกขยะ(รีไซเคิล) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.06 (S.D. = .733) รองลงมาคือ ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชนิดเดิมเพื่อลดการซื้อผลิตภัณฑ์ใหม่ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.77 (S.D. = .895) และอันดับสุดท้ายน้อยที่สุด คือ ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากวัสดุธรรมชาติเท่านั้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.60 (S.D. = .847) ตามลำดับ

ตารางที่ 30 การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ด้านการประเมินหลังการบริโภค

ลำดับ ที่	ด้านการประเมินหลังการบริโภค	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ท่านส่งเสริมการใช้บรรจุภัณฑ์หมุนเวียนและลด ขยะ	4.57	.704	ระดับมากที่สุด
2	ท่านส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้บรรจุภัณฑ์ จากธรรมชาติ	4.64	.605	ระดับมากที่สุด
3	ท่านคิดที่จะใช้บรรจุภัณฑ์จากธรรมชาติต่อไปใน อนาคต	4.62	.646	ระดับมากที่สุด
	รวม	4.61	.623	ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 30 พบว่า การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ด้านการประเมินหลังการบริโภค ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.61 (S.D. = .623) โดยข้อคำถามที่มีอันดับสูงสุด คือ ท่านส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้บรรจุภัณฑ์จากธรรมชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.64 (S.D. =

.605) รองลงมาคือ ท่านคิดที่จะใช้บรรจุภัณฑ์จากธรรมชาติต่อไปในอนาคต อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.62 (S.D. = .646) และอันดับสุดท้ายน้อยที่สุด คือ ท่านส่งเสริมการใช้บรรจุภัณฑ์หมุนเวียน และลดขยะ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.57 (S.D. = .605) ตามลำดับ

4.5 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

ตารางที่ 31 ระดับความคิดเห็นการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

ลำดับ ที่	การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ	4.82	.599	ระดับมากที่สุด
2	ด้านปฏิบัติในการคัดแยกขยะ	4.67	.465	ระดับมากที่สุด
3	ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา	3.01	.995	ระดับปานกลาง
4	ด้านการร่วมปฏิบัติ	4.09	.576	ระดับมาก
5	ด้านการร่วมลดปริมาณขยะ	4.58	.647	ระดับมากที่สุด
	รวม	4.23	.468	ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 31 พบว่า ระดับความคิดเห็นการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.23 (S.D. = .468) โดยด้านที่มีอันดับสูงสุด คือ ด้านความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 (S.D. = .599) รองลงมา คือ ด้านปฏิบัติในการคัดแยกขยะ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 (S.D. = .465) และอันดับสุดท้ายน้อยที่สุด คือ ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.01 (S.D. = .995) ตามลำดับ

ตารางที่ 32 การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ

ลำดับ ที่	ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ขยะมูลฝอยที่ทิ้งปะปนกันเป็นเวลานานจะเป็นแหล่ง เพาะพันธุ์เชื้อโรค	4.80	.509	ระดับมากที่สุด
2	ในการเก็บรวบรวมขยะต้องแยกขยะเปียกและขยะแห้ง คนละถัง	4.79	.510	ระดับมากที่สุด
3	การคัดแยกขยะจะทำให้กำจัดขยะง่ายขึ้น	4.78	.528	ระดับมากที่สุด
4	ขยะอันตรายควรแยกทิ้งจากขยะอื่นๆ เพราะอาจทำให้ เกิดการปนเปื้อนของสารพิษในสิ่งแวดล้อม	4.89	2.037	ระดับมากที่สุด
5	การเผาขยะไม่เป็นวิธีที่ดี เพราะทำลายสิ่งแวดล้อม	4.82	.468	ระดับมากที่สุด
	รวม	4.82	.599	ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 32 พบว่า การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 (S.D. = .599) โดยข้อความที่มีอันดับสูงสุด คือ ขยะอันตรายควรแยกทิ้งจากขยะอื่นๆ เพราะอาจทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารพิษในสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.89 (S.D. = 2.03) รองลงมาคือ การเผาขยะไม่เป็นวิธีที่ดี เพราะทำลายสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 (S.D. = .468) และอันดับสุดท้ายน้อยที่สุด คือ การคัดแยกขยะจะทำให้กำจัดขยะง่ายขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.78 (S.D. = .528) ตามลำดับ

ตารางที่ 33 การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ด้านด้านปฏิบัติในการคัดแยกขยะ

ลำดับ ที่	ด้านปฏิบัติในการคัดแยกขยะ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การทิ้งขยะหลายชนิดในถังเดียวกันเป็นวิธีการเป็นการทิ้งที่ไม่ ถูกสุขอนามัย	4.82	.482	ระดับมากที่สุด
2	การคัดแยกขยะสามารถส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักละเว้นการทิ้ง สิ่งของลงบนพื้นถนน	4.81	.493	ระดับมากที่สุด
3	ถ้ามีโครงการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนควรที่จะเข้าร่วม	4.28	.911	ระดับมากที่สุด
4	ท่านจะคัดแยกขยะในบ้านของท่าน เพื่อนำขยะไปใช้ประโยชน์	4.78	.550	ระดับมากที่สุด
	รวม	4.67	.465	ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 33 พบว่า การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ด้านปฏิบัติในการคัดแยกขยะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 (S.D. = .465) โดยข้อคำถามที่มีอันดับสูงสุด คือ การทิ้งขยะหลายชนิดในถังเดียวกันเป็นวิธีการเป็นการทิ้งที่ไม่ถูกสุขอนามัย อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 (S.D. = .482) รองลงมาคือ การคัดแยกขยะสามารถส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักละเว้นการทิ้งสิ่งของลงบนพื้นถนน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.81 (S.D. = .493) และอันดับสุดท้ายน้อยที่สุด คือ ถ้ามีโครงการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนควรจะเข้าร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.28 (S.D. = .911) ตามลำดับ

ตารางที่ 34 การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ด้านปฏิบัติในการคัดแยกขยะ

ลำดับ ที่	ด้านปฏิบัติในการคัดแยกขยะ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ท่านไปร่วมให้ข้อมูลเรื่องปัญหาขยะ เมื่อเทศบาลหรือชุมชนมีการนัดประชุม	2.62	1.28	ระดับปานกลาง
2	ท่านแจ้งเทศบาลทันทีที่รถขยะไม่มาเก็บขยะตามเวลา	2.68	1.18	ระดับปานกลาง
3	ท่านบอกหรือตักเตือนเจ้าหน้าที่ที่เก็บขยะไม่หมด	3.29	1.05	ระดับปานกลาง
4	ท่านเคยเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาขยะให้แก่เทศบาลหรือชุมชน	3.04	1.02	ระดับปานกลาง
5	ท่านชักชวนเพื่อนบ้านให้ช่วยกันดูแลเรื่องปัญหาขยะมูลฝอยฝนชุมชน	3.41	.910	ระดับมาก
	รวม	3.01	.995	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 34 พบว่า การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.01 (S.D. = .995) โดยข้อคำถามที่มีอันดับสูงสุด คือ ท่านชักชวนเพื่อนบ้านให้ช่วยกันดูแลเรื่องปัญหาขยะมูลฝอยฝนชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.04 (S.D. = 1.02) รองลงมาคือ ท่านบอกหรือตักเตือนเจ้าหน้าที่ที่เก็บขยะไม่หมด อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.29 (S.D. = .1.05) และอันดับสุดท้ายน้อยที่สุด คือ ท่านไปร่วมให้ข้อมูลเรื่องปัญหาขยะเมื่อเทศบาลหรือชุมชนมีการนัดประชุม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.62 (S.D. = .1.28) ตามลำดับ

ตารางที่ 35 การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ด้านด้านการร่วมปฏิบัติ

ลำดับ ที่	ด้านการร่วมปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ท่านแยกขยะก่อนทิ้ง	4.62	.654	ระดับมากที่สุด
2	ท่านทิ้งขยะลงในถังที่เทศบาลจัดทำให้	4.64	.636	ระดับมากที่สุด
3	ท่านแยกขยะเปียกใส่ถุงปิดเรียบร้อย	4.62	.662	ระดับมากที่สุด
4	ท่านทิ้งขยะในถังขยะที่จัดวางทั่วไป	4.78	.534	ระดับมากที่สุด
5	ท่านชำระค่าธรรมเนียมการเก็บขนขยะให้ เทศบาล	2.66	1.53	ระดับปานกลาง
6	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมรักษาความสะอาดที่ชุมชน จัดให้	3.20	1.19	ระดับปานกลาง
	รวม	4.09	.576	ระดับมาก

จากตารางที่ 35 พบว่า การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ด้านความร่วมมือปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.09 (S.D. = .576) โดยข้อคำถามที่มีอันดับสูงสุด คือ ท่านทิ้งขยะในถังขยะที่จัดวางทั่วไป อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.78 (S.D. = .534) รองลงมาคือ ท่านทิ้งขยะลงในถังที่เทศบาลจัดทำให้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.64 (S.D. = .636) และอันดับสุดท้ายน้อยที่สุดคือ ท่านชำระค่าธรรมเนียมการเก็บขนขยะให้เทศบาล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.66 (S.D. = .153) ตามลำดับ

ตารางที่ 36 การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ด้านการร่วมลดปริมาณขยะ

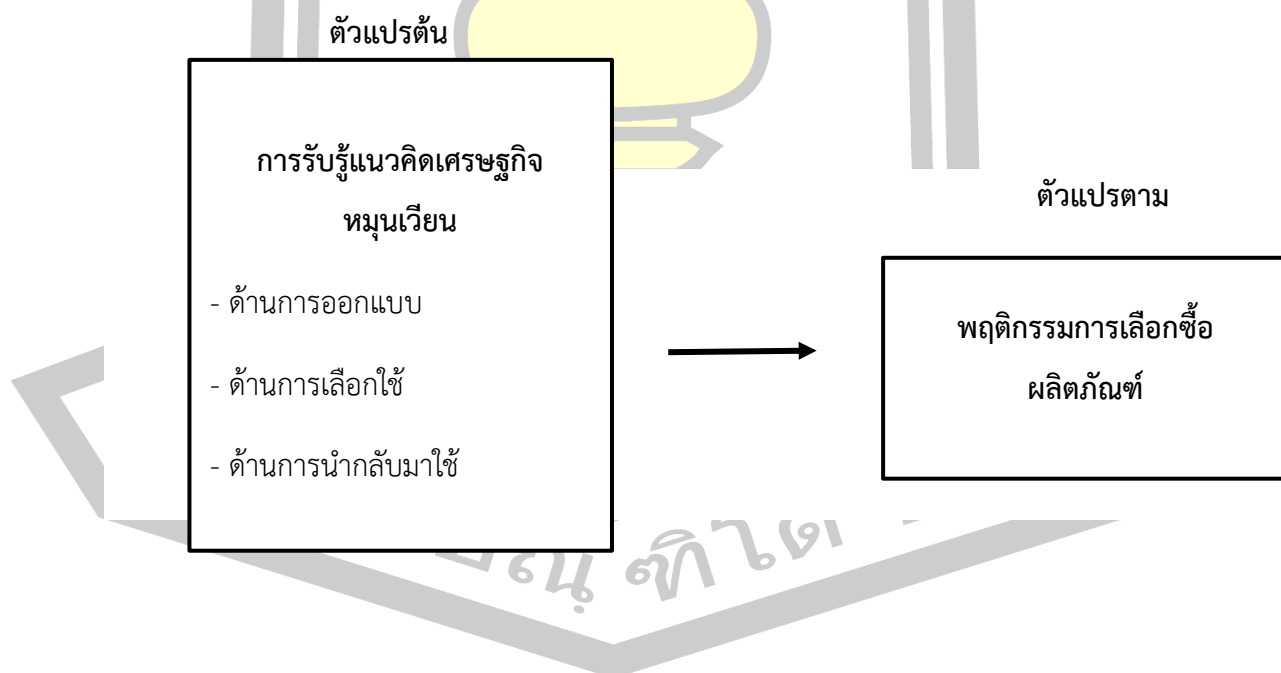
ลำดับ ที่	ด้านการร่วมลดปริมาณขยะ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ท่านนำถุงพลาสติกหิ้วที่ยังมีสภาพดีนำกลับมา ใช้ใหม่	4.61	.682	ระดับมากที่สุด
2	ท่านนำขวดน้ำ ขวดน้ำปลาที่ใช้หมดแล้วมาล้าง ทำความสะอาดแล้วนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น	4.50	.695	ระดับมากที่สุด
3	ท่านแยกเศษกระดาษและเศษโลหะ ขวดแก้ว ขวดพลาสติกเก็บไว้ขาย	4.62	.680	ระดับมากที่สุด
	รวม	4.58	.647	ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 36 พบว่า การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ด้านการร่วมลดปริมาณขยะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.58 (S.D. = .647) โดยข้อคำถามที่มีอันดับสูงสุด คือ ท่านแยกเศษกระดาษและเศษโลหะ ขวดแก้ว ขวดพลาสติกเก็บไว้ขาย อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.62 (S.D. = .680) รองลงมาคือ ท่านนำถุงพลาสติกหิ้วที่ยังมีสภาพดีนำกลับมาใช้ใหม่ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.61 (S.D. = .682) และอันดับสุดท้ายน้อยที่สุด คือ ท่านนำขวดน้ำ ขวดน้ำปลาที่ใช้หมดแล้วมาล้างทำความสะอาดแล้วนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.50 (S.D. = .695) ตามลำดับ

4.6 การวิเคราะห์การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ส่งผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์

สมมติฐานวิจัยข้อที่ 1. การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน

การวิเคราะห์การถดถอยเป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เป็นการศึกษาความสัมพันธ์แบบเส้นตรง การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้นหลายตัวกับตัวแปรตาม 1 ตัว เพื่อศึกษาว่ามีตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่ร่วมกันทำนาย พยากรณ์ หรืออธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้

ตารางที่ 37 สถิติ F-test ของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม

ANOVA^a

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	51.288	3	17.096	75.250	.000 ^b
Residual	93.147	410	.227		
Total	144.435	413			

a. Dependent Variable : พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์

b. Predictors: (Constant) ด้านการนำกลับมาใช้,ด้านการออกแบบ,ด้านการเลือกใช้วัสดุ

จากตารางที่ 37 แสดงให้เห็นว่าการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการทดสอบว่าตัวแปรต้นในแต่ละสมการสามารถร่วมกันทำนาย (พยากรณ์) โดยใช้สถิติ F-test ซึ่งจะพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ ดังนี้ Sig.<0.05 แสดงว่าตัวแปรต้นสามารถทำนายหรือพยากรณ์ตัวแปรตามพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 17.096 ดังนั้นการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตามตามแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรมด้วยการวิเคราะห์สถิติ F-test พบว่าตัวแปรต้นกับตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความแปรปรวนทางสถิติ 75.250 จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่าการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน

ตารางที่ 38 การแปรผันของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ด้วยสัมประสิทธิ์พหุคูณ

Model Summary

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
.596 ^a	.355	.350	.476

a. Predictors (Constant) ด้านการนำกลับมาใช้,ด้านการออกแบบ,ด้านการเลือกใช้วัสดุ

จากตารางที่ 38 การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามตามกรอบแนวคิดงานวิจัยด้วยค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ Multiple Correlation แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของตัวแปรต้นมาพยากรณ์ตัวแปรตามด้านพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คิดเป็นร้อยละ 47.60 และแปรต้นการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนสามารถอธิบายความแปรปรวนหรือมีอำนาจการพยากรณ์ได้ร้อยละ 35.00

ตารางที่ 39 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม

Coefficients^a

ตัวแปร	Unstandardized	standardized	t	Sig.
	Coefficient	Coefficient		
	B	Beta		
ด้านการออกแบบ	.225	.177	2.694	.007
ด้านการเลือกใช้วัสดุ	-.714	-.654	-8.297	.000
ด้านการนำกลับมาใช้	.892	.915	10.331	.000

N = 414; *p<.05, R2 = .355, Adjusted R2 = .350

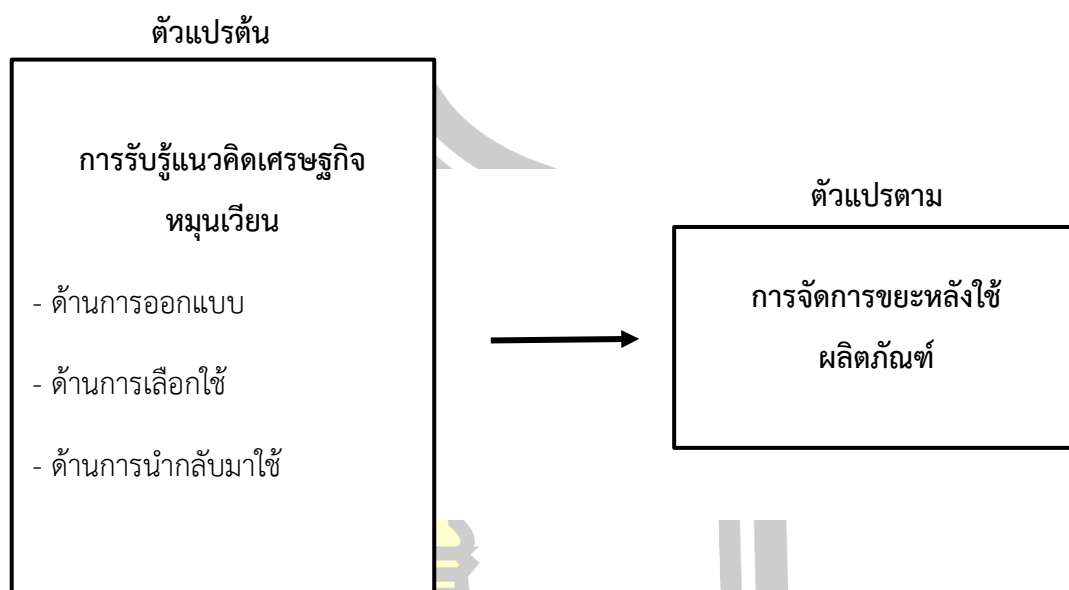
a. Dependent Variable : พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์

จากตารางที่ 39 พบว่า การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ตัวแปรต้นสามารถพยากรณ์ความสำเร็จด้วยสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณ ทั้ง 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านการออกแบบ (Sig = .007) ด้านการเลือกใช้วัสดุ (Sig = .000) ด้านการนำกลับมาใช้ (Sig = .000) โดยระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง 3 มิติดังกล่าวทั้งหมดสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญโดยตัวแปรต้นที่มีอำนาจการทำนายพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ดีที่สุดคือปัจจัยด้านด้านการนำกลับมาใช้ โดยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .915 รองลงมา คือมิติด้านด้านการออกแบบ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .177

4.7 การวิเคราะห์การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ส่งผลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

สมมติฐานวิจัยข้อที่ 2. การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

การวิเคราะห์การถดถอยเป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เป็นการศึกษาความสัมพันธ์แบบเส้นตรง การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้นหลายตัวกับตัวแปรตาม 1 ตัว เพื่อศึกษาว่ามีตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่ร่วมกันทำนาย พยากรณ์ หรืออธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้

ตารางที่ 40 สถิติ F-test ของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม

ANOVA^a

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	36.332	3	12.111	91.453	.000 ^b
Residual	54.294	410	.132		
Total	90.625	410			

a. Dependent Variable : การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

b. Predictors: (Constant) ด้านการนำกลับมาใช้,ด้านการออกแบบด้านการเลือกใช้วัสดุ

จากตารางที่ 40 แสดงให้เห็นว่าการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการทดสอบว่าตัวแปรต้นในแต่ละสมการสามารถร่วมกันทำนาย (พยากรณ์) โดยใช้สถิติ F-test ซึ่งจะพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ ดังนี้ Sig.<0.05 แสดงว่าตัวแปรต้นสามารถทำนายหรือพยากรณ์ตัวแปรตามการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 12.111 ดังนั้นการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตามตามแนวคิด ด้วยการใช้การวิเคราะห์สถิติ F-test พบว่าตัวแปรต้นกับตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความแปรปรวนทางสถิติ 91.453 จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

ตารางที่ 41 การแปรผันของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ด้วยสัมประสิทธิ์พหุคูณ

Model Summary			
R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
.633 ^a	.401	.397	.363

a. Predictors (Constant)ด้านการนำกลับมาใช้,ด้านการออกแบบด้านการเลือกใช้วัสดุ

จากตารางที่ 41 การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามตามกรอบแนวคิดงานวิจัย มุมมองการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ Multiple Correlation แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นเกิดความความคลาดเคลื่อนของการใช้ตัวแปรต้นมาพยากรณ์ตัวแปรตามคิดเป็นร้อยละ 36.30 และแปรต้นการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนสามารถอธิบายความแปรปรวนหรือมีอำนาจการพยากรณ์ได้ร้อยละ 39.70

ตารางที่ 42 การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ส่งผลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

Coefficients^a

ตัวแปร	Unstandardized Coefficient	standardized Coefficient	t	Sig.
	B	Beta		
ด้านการออกแบบ	.151	.150	2.371	.018
ด้านการเลือกใช้วัสดุ	-.384	-.445	-5.854	-.000
ด้านการนำกลับมาใช้	.658	.853	9.986	.000

N = 414; *p<.05, R2 = .410, Adjusted R2 = .397

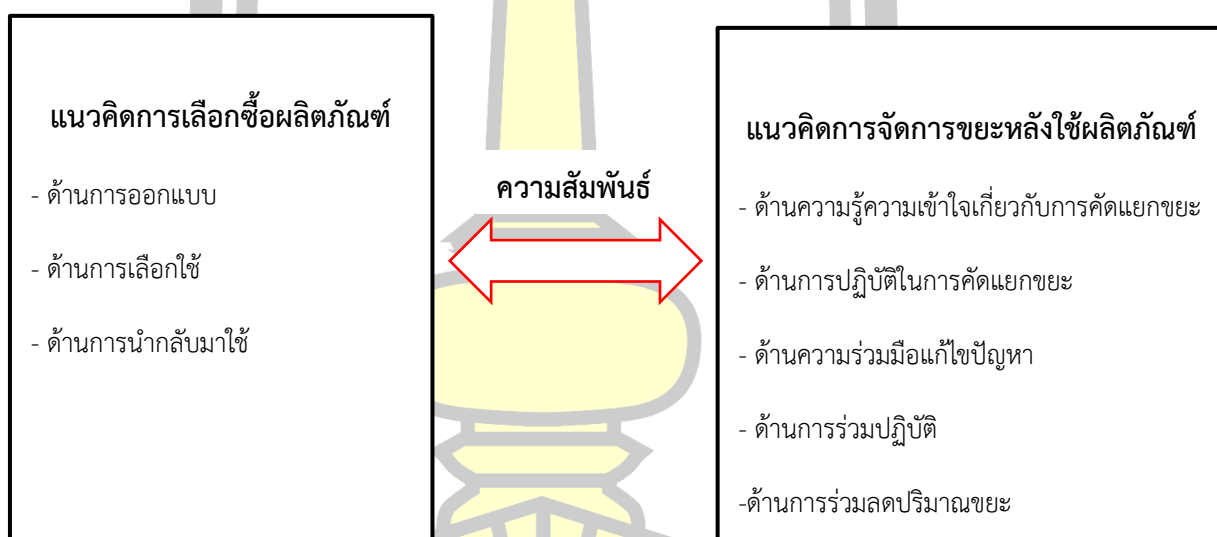
a. Dependent Variable : การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

จากตารางที่ 42 พบว่า การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรต้นกับตัวแปรตามตัวแปรต้นสามารถพยากรณ์ความสำเร็จด้วยสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณ ทั้ง 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านการออกแบบ (Sig = .018) ด้านการเลือกใช้วัสดุ (Sig = -.000) ด้านการนำกลับมาใช้ (Sig = .000) โดยระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง 3 มิติดังกล่าวทั้งหมดสามารถพยากรณ์การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญโดยตัวแปรต้นที่มีอำนาจการทำนายการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ที่ดีที่สุดคือปัจจัยด้านด้านการนำกลับมาใช้ โดยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .853 รองลงมา คือมิติด้านด้านการออกแบบ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .150

4.8 ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ของการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

สมมติฐานวิจัยข้อที่ 3. พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

ค่า r	ระดับของความสัมพันธ์
0.81 – 1.00	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
0.61 – 0.80	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
0.41 – 0.60	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
0.21 – 0.40	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
0.00 – 0.20	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

พหุ ประถมศึกษา ชีวะ

ตารางที่ 43 ระดับความสัมพันธ์ของการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์		ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ	ด้านปฏิบัติในการคัดแยกขยะ	ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา	ด้านการร่วมปฏิบัติ	ด้านการร่วมลดปริมาณขยะ
การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์						
ด้านการตัดสินใจซื้อ B1	Pearson Correlation	.158**	.350**	.764**	.777**	.473**
	Sig. (2-tailed)	.242	.000	.000	.000	.000
	N	414	414	414	414	414
ด้านการใช้ B2	Pearson Correlation	.191**	.412**	.799**	.794**	.492**
	Sig. (2-tailed)	.063	.000	.000	.000	.000
	N	414	414	414	414	414
ด้านการประเมินหลังการบริโภค B3	Pearson Correlation	.430**	.643**	.424**	.489**	.796**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000
	N	414	414	414	414	414

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 43 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรต้นกลุ่มการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ โดยรวมมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามกลุ่มการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ในเชิงบวกระดับต่ำมากถึงสูง และสามารถอธิบายได้ดังนี้

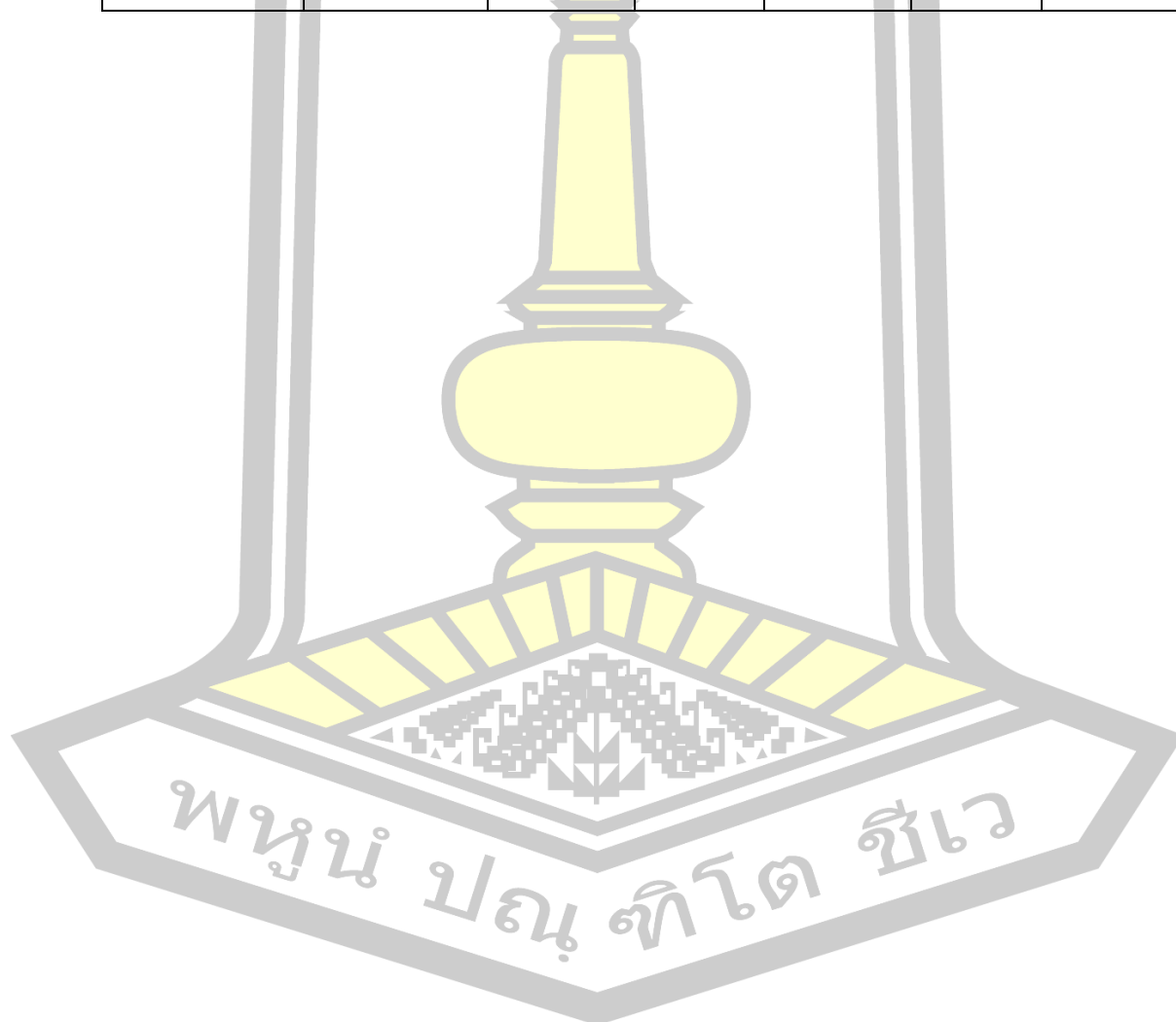
ตัวแปรต้นด้านการตัดสินใจซื้อ โดยรวมมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ระดับต่ำมากถึงสูง โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ ตัวแปรต้นด้านการตัดสินใจซื้อ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับสูงกับตัวแปรตามด้านการร่วมปฏิบัติด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .777 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 รองลงมาคือด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับสูง ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .764 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ด้านการร่วมลดปริมาณขยะ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับปานกลางด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .473 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ด้านปฏิบัติในการคัดแยกขยะ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับต่ำด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .350 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับต่ำมากด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .058 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตัวแปรต้นด้านการใช้ โดยรวมมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ในเชิงบวกระดับต่ำมากถึงสูง โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ ตัวแปรต้นด้านการใช้ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับสูงกับ ตัวแปรตาม ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหาด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .799 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 รองลงมาคือ ด้านการร่วมปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับสูง ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .794 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ด้านการร่วมลดปริมาณขยะ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับปานกลางด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .492 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ด้านปฏิบัติในการคัดแยกขยะ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับปานกลางด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .412 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับต่ำมากด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .191 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตัวแปรต้นด้านการประเมินหลังการบริโภค โดยรวมมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ในเชิงบวกระดับปานกลางถึงสูง โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ ตัวแปรต้นด้านการประเมินหลังการบริโภค มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับสูงกับ ตัวแปรตามด้านการร่วมลดปริมาณขยะ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .796 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 รองลงมาคือ ด้านปฏิบัติในการคัดแยกขยะ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับสูง ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .643 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ด้านการร่วมปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับปานกลางด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .489 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับปานกลางด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .430 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับปานกลาง กับด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหาด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .424 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังตารางที่ 4.35 ตารางที่ 44 ระดับความสัมพันธ์ของการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

พหุ ประสิทธิภาพ

การจัดการขยะหลังใช้ ผลิตภัณฑ์		ด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ คัดแยกขยะ	ด้านปฏิบัติ ในการคัด แยกขยะ	ด้านความ ร่วมมือแก้ไข ปัญหา	ด้านการ ร่วมปฏิบัติ	ด้านการร่วม ลดปริมาณ ขยะ
การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์						
ด้านการตัดสินใจซื้อ	Pearson Correlation	ต่ำมาก	ต่ำ	สูง	สูง	ปานกลาง
ด้านการใช้	Pearson Correlation	ต่ำมาก	ปานกลาง	สูง	สูง	ปานกลาง
ด้านการประเมินหลัง การบริโภค	Pearson Correlation	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน : กรณีศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด” มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาของการศึกษา สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 5.1 สรุปผลการศึกษา
- 5.2 อภิปรายผลการศึกษา
- 5.3 ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ระดับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน และระดับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน
2. เพื่อสำรวจแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชนและการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน
3. เพื่อสำรวจพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

สมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 5.1 ตารางแสดงผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
1. การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน	ยอมรับ
2. การรับรู้นโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน	ยอมรับ
3. พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน	ยอมรับ

5.1. สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน : กรณีศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ดสรุปผลจากการศึกษาดังต่อไปนี้

5.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 70.5 รองลงมาคือเพศชาย จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อมูลอายุ สูงสุดคือ ช่วงอายุอยู่ที่ 21-30 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และลำดับสุดท้าย คือช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อมูลการศึกษา สูงสุดระดับปริญญา (ปวส.)จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.๓ รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ปวช.) จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3 และลำดับสุดท้าย คือ ประถมศึกษา จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5 จำนวนและพบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อมูลรายได้ สูงสุดคือ น้อยกว่า 15,000 บาท จำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 69 รองลงมาคือ 20,001-30,000 บาท จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 และ ลำดับสุดท้าย คือ 40,001-50,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.1 ตามลำดับ

5.1.2 แบบสอบถามพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมและการจัดการผลิตภัณฑ์หลังการใช้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามข้อที่ 1. สูงสุดเป็นใช้แก้วจากทางร้าน จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมาคือ นำแก้วส่วนตัวมาเอง จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47 ข้อที่ 2. สูงสุดเป็นนำแก้วพลาสติกหลังการใช้งานไปใช้ประโยชน์ จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 72.8 รองลงมาคือ ทิ้งแก้วพลาสติกหลังการใช้งาน จำนวน 109 คิดเป็นร้อยละ 27.3 ข้อที่ 3. สูงสุดเป็นไม่ใช้หลอด จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 ใช้หลอด จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 ข้อที่ 4. สูงสุดเป็นนำบรรจุภัณฑ์ส่วนตัวมาเอง จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51 รองลงมาคือ ใช้บรรจุภัณฑ์จากทางร้าน จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49 ข้อที่ 5. สูงสุดเป็นนำถุงมาเอง จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 73 รองลงมาคือ ขอลูกจากร้าน จำนวน 108 คิดเป็นร้อยละ 27 ข้อที่ 6. สูงสุดเป็นใช้ถุงผ้า จำนวน 287 คน คิดเป็นร้อยละ 71.8 รองลงมาคือ ถุงพลาสติกจำนวน 113 คิดเป็นร้อยละ 28.2 ข้อที่ 7. สูงสุดเป็นสินค้าแบบใช้ซ้ำได้ จำนวน 305 คน คิดเป็นร้อยละ 76.3 รองลงมาคือสินค้าแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง จำนวน 95 คิดเป็นร้อยละ 23.8 ข้อที่ 8. สูงสุดเป็นแยกกระดาษออกเพื่อรีไซเคิล จำนวน 309 คน คิดเป็นร้อยละ 77.3 รองลงมาคือ ทั้งรวมกับขยะทั่วไป จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ

ละ 22.8 ข้อที่ 9. สูงสุดเป็นแยกขาดและกระป๋องออกเพื่อรีไซเคิล จำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 79.3 รองลงมาคือ ทั้งรวมกับขยะทั่วไป จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8

5.1.3 จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ 3 ด้านของการรับรู้นโยบายแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน พบว่า ระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.41 (S.D. = .501) โดยด้านที่มีอันดับสูงสุด คือ ด้านการเลือกใช้วัสดุ อยู่ในระดับรับรู้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.54 (S.D. = .514) มาก รองลงมา คือ ด้านการนำกลับมาใช้ อยู่ในระดับรับรู้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.41 (S.D. = .607) และอันดับสุดท้ายน้อยที่สุด คือ ด้านการออกแบบ อยู่ในระดับรับรู้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.27 (S.D. = .465) ตามลำดับ

5.1.4 จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน จากการวิเคราะห์ 4 ด้านของการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ระดับความคิดเห็นการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.04 (S.D. = .591) โดยด้านที่มีอันดับสูงสุด คือ ด้านการประเมินหลังการบริโภค อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.61 (S.D. = .623) รองลงมา คือ ด้านการใช้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.81 (S.D. = .732) และอันดับสุดท้ายน้อยที่สุด คือ ด้านการตัดสินใจซื้อ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.70 (S.D. = .698) ตามลำดับ

5.1.5 จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน จากการวิเคราะห์ 5 ด้านของการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ พบว่า ระดับความคิดเห็นการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.23 (S.D. = .468) โดยด้านที่มีอันดับสูงสุด คือ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 (S.D. = .599) รองลงมา คือ ด้านปฏิบัติในการคัดแยกขยะ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 (S.D. = .465) และอันดับสุดท้ายน้อยที่สุด คือ ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.01 (S.D. = .995) ตามลำดับ

5.1.6 จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อสำรวจแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน จากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณ การวิเคราะห์การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ส่งผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ตัวแปรต้นสามารถพยากรณ์ความสำเร็จด้วยสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณ ทั้ง 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านการออกแบบ (Sig = .007) ด้านการเลือกใช้วัสดุ (Sig = .000) ด้านการนำกลับมาใช้ (Sig = .000) โดย

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง 3 มิติดังกล่าวทั้งหมดสามารถพยากรณ์พฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญโดยตัวแปรต้นที่มีอำนาจการทำนายพฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ดีที่สุดคือปัจจัยด้านด้านการนำกลับมาใช้ โดยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .915 รองลงมา คือมิติด้านด้านการออกแบบ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .177

5.1.7 จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน จากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณการวิเคราะห์การรับรู้นโยบายแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ส่งผลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ตัวแปรต้นสามารถพยากรณ์ความสำเร็จด้วยสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณ ทั้ง 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านการออกแบบ (Sig = .018) ด้านการเลือกใช้วัสดุ (Sig = -.000) ด้านการนำกลับมาใช้ (Sig = .000) โดยระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง 3 มิติดังกล่าวทั้งหมดสามารถพยากรณ์การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญโดยตัวแปรต้นที่มีอำนาจการทำนายการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ที่ดีที่สุดคือปัจจัยด้านด้านการนำกลับมาใช้ โดยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .853 รองลงมา คือมิติด้านด้านการออกแบบ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .150

5.1.8 จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อสำรวจพฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ จากวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อและการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ตัวแปรต้นกลุ่มการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ โดยรวมมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามกลุ่มการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ในเชิงบวกระดับต่ำมากถึงสูง

ตัวแปรต้นด้านการตัดสินใจซื้อ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับสูงกับตัวแปรตามด้านการร่วมปฏิบัติด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .777 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตัวแปรต้นด้านการใช้ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับสูงกับ ตัวแปรตาม ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .799 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตัวแปรต้นด้านการประเมินหลังการบริโภค มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับสูงกับ ตัวแปรตามด้านการร่วมลดปริมาณขยะ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .796 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน : กรณีศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด ใช้เครื่องมือในการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณโดยมีจุดมุ่งหมายคือศึกษาอิทธิพล และการหาความสัมพันธ์

H1 การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน

จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยใช้สัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า การรับรู้นโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ และตัวแปรทั้งหมดสามารถทำนายพฤติกรรมการเลือกซื้อได้ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรภรณ์ ขายม และคณะ (2567) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์แฟชั่นหมุนเวียนของกลุ่ม Generation Y ในกรุงเทพฯ โดยพบว่าความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้นโยบายรัฐ และทัศนคติต่อผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อ นอกจากนี้ งานวิจัยของ ดรุณี มุแกม (2564) พบว่าความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนของผู้บริโภคในจังหวัดภูเก็ต ขณะที่ ปารมี พัฒนกุล และคณะ (2559) ระบุว่าความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม งานวิจัยของ สุดารัตน์ กันตะบุตร (2554) สนับสนุนแนวคิดว่าผู้บริโภคที่ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของ ไฉยณันท์ นิสสัยสุข (2559) และ กนกอร นิลวรรณจะณกุล (2556) พบว่าความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอในการกระตุ้นพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งชี้ให้เห็นว่าปัจจัยด้านอารมณ์ ความชอบ หรือความคุ้นเคยอาจมีบทบาทสำคัญกว่า ผลการศึกษานี้ยังเชื่อมโยงกับงานวิจัยระดับนานาชาติ เช่น Ramadhanti et al. (2024) ที่พบว่าความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์หมุนเวียน, Carranza et al. (2023) ที่ระบุว่าทัศนคติต่อความหุรหราชของสินค้าสีเขียวมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ, และ Gaur et al. (2021) ที่พบว่านโยบายรัฐบาลมีผลต่อทัศนคติของผู้บริโภคต่อเศรษฐกิจหมุนเวียน นอกจากนี้ Shrum et al. (1995) ระบุว่า ผู้บริโภคที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมมักเป็นผู้นำทางความคิดและให้ความสำคัญกับข้อมูลจากโฆษณาในการตัดสินใจซื้อ

H2 การรับรู้ นโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน

จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณการวิเคราะห์การรับรู้ นโยบายแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งผลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ตัวแปรทั้งหมดสามารถพยากรณ์การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิรา มุลวัต และคณะ (2665) ที่ศึกษาปัจจัยด้านทัศนคติที่ส่งผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่าทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมีความสำคัญ เนื่องจากความเข้าใจว่าการจัดการขยะที่เหมาะสมควรเริ่มต้นจากต้นทาง ผลการศึกษาวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาต อภิบาลกุลดำรง (2566) ซึ่งวิเคราะห์ระบบการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเข้าใจและสามารถจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ งานวิจัยของ ธาริดา เสนาวงษ์ และคณะ (2564) ยังชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ นโยบายด้านขยะพลาสติกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะของผู้ค้าในตลาด โดยระดับการรับรู้ที่ต่ำอาจนำไปสู่การใช้บรรจุภัณฑ์ที่ไม่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการส่งเสริมความเข้าใจและการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ งานวิจัยของ ผกา มาศ รินรักษา (2559) พบว่าความรู้และทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับการลดขยะ การใช้ซ้ำ และการคัดแยก รวมถึงสนับสนุนการนำขยะอินทรีย์ไปใช้ประโยชน์ เช่น การหมักปุ๋ย เพื่อลดการเผาขยะซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษายังเชื่อมโยงกับงานของ จรรยา ปานพรม (2554) ที่พบว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะ หากการสื่อสารด้านขยะไม่ชัดเจน อาจส่งผลให้เกิดความเข้าใจผิดและลดการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ ในระดับสากล งานวิจัยของ Hadad Elroi และ Grzymala Zbigniew et al. (2023) พบว่าการบริหารจัดการขยะภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิตในวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังส่งเสริมการใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถแยกประเภทได้ และกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการคัดแยกขยะอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ งานของ Marzena Smol et al. (2020) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนในระบบจัดการขยะเทศบาลของโปแลนด์ พบว่าแม้ประเทศจะมีปริมาณขยะต่อหัวต่ำ แต่ยังคงเผชิญปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานและพฤติกรรมของประชาชน งานวิจัยนี้ได้นำเสนอแนวทาง ReSOLVE Framework 6 ประการ ได้แก่ (1) การสร้างทรัพยากรทดแทน (Regenerate) (2) การแบ่งปันทรัพยากร (Share) (3) การเพิ่มประสิทธิภาพ (Optimise) (4) การหมุนเวียนทรัพยากร (Loop) (5) การใช้ทรัพยากรเสมือน (Virtualise) และ (6)

การเปลี่ยนวัสดุใหม่ (Exchange) ซึ่งแนวทางเหล่านี้สามารถประยุกต์ใช้ในประเทศอื่นที่ต้องการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนเช่นกัน

H3 พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน

จากวิเคราะห์เชิงปริมาณค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเลือกซื้อและการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ตัวแปรต้นกลุ่มการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ โดยรวมมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามกลุ่มการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ มีความเชื่อมโยงกับแนวทางการจัดการขยะของผู้บริโภค งานวิจัยของ ณัฐพล ชุนประสาน และคณะ (2566) พบว่าพฤติกรรมการซื้ออาหารส่งผลโดยตรงต่อการเกิดขยะอาหาร และค่านิยมด้านวัตถุดิบอิทธิพลต่อพฤติกรรมดังกล่าว โดยพฤติกรรมการรีไซเคิลมีบทบาทสำคัญในการนำแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมาใช้ ในขณะที่เดียวกัน งานวิจัยของ ณัชชัยศักดิ์ จุณณะปิยะ (2566) ซึ่งให้เห็นว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์ตามหลัก 4R (Reduce, Reuse, Recycle, Repair) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อของผู้บริโภคที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม โดยผู้บริโภคมักเลือกผลิตภัณฑ์ที่ลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ส่งผลให้ลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นหลังการใช้งาน นอกจากนี้ การมีฉลากสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนยังช่วยให้ผู้บริโภคเข้าใจแนวทางการจัดการขยะมากขึ้น กนกอร วิเศษโฆหาร (2564) ศึกษาพบว่าการรับรู้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมของบรรจุภัณฑ์กระดาษมีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ผู้ที่ตระหนักถึงข้อดีของบรรจุภัณฑ์กระดาษ เช่น ความสามารถในการย่อยสลายได้ทางชีวภาพ มีแนวโน้มเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ในทำนองเดียวกัน งานของ ชลธิชา หงส์โพธิพันธ์ (2562) พบว่าความเคยชินของผู้บริโภคและการขาดทางเลือกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทำให้การลดการใช้แก้วพลาสติกยังไม่ประสบความสำเร็จ งานวิจัยของ กนิษฐา รัตนสิน (2561) พบว่าการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของพลาสติกผ่านช่องทางต่างๆ ช่วยเพิ่มการรับรู้ของประชาชนและส่งเสริมพฤติกรรมการคัดแยกขยะพลาสติกและการใช้ผลิตภัณฑ์ทดแทน เช่น ถ้วยผ้าหรือแก้วน้ำแบบใช้ซ้ำได้ ในขณะที่ จริญญา ศรีจรูญ (2559) พบว่าผู้บริโภคที่เคยซื้อหรือใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมมีความตระหนักสูง และการส่งเสริมโดยภาครัฐ เช่น การลดภาษีนำเข้าวัตถุดิบสำหรับบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม อาจช่วยกระตุ้นการใช้ผลิตภัณฑ์เหล่านี้มากขึ้น ในระดับสากล Roland Geyer et al. (2017) วิเคราะห์ว่าตั้งแต่ปี 2015 มีขยะพลาสติกสะสมถึง 6.3 พันล้านตัน โดยมีเพียง 9% ที่ถูกนำมารีไซเคิล หากแนวโน้มการผลิตและการจัดการขยะพลาสติกยังคงดำเนินต่อไป คาดว่าจะมีขยะพลาสติกสะสมถึง 12 พันล้านตันภายในปี 2050 Elham Rahbar et al. (2011) ศึกษาพบว่าฉลากและตราสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผลิตภัณฑ์และส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อของผู้บริโภค ขณะที่ Nai-Jen Chang et al. (2010) พบว่าคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีบทบาทสำคัญต่อความพึง

พอใจและความเชื่อมั่นของลูกค้า สุดท้าย Jedlicka (2001) พบว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับบรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ และมองว่ากลยุทธ์ด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างการยอมรับและค่านิยมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

จากการวิเคราะห์ระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ด้านการเลือกใช้วัสดุมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด จึงควรมีการส่งเสริมความรู้และการศึกษาเกี่ยวกับวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น การอบรม หรือแคมเปญสื่อสารที่เข้าใจง่าย เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคตระหนักถึงผลกระทบของการเลือกใช้วัสดุที่ยั่งยืน

ส่วนในด้านการออกแบบที่มีความคิดในค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ควรพัฒนาเครื่องมือหรือแนวทางในการออกแบบที่สามารถช่วยนักออกแบบในการเลือกวัสดุและกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ซอฟต์แวร์ที่ช่วยคำนวณผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการออกแบบต่างๆ หรือการเลือกวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ง่าย

การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์

จากการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ด้านการประเมินหลังการบริโภคมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ควรนำข้อมูลจากการประเมินหลังการบริโภคมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในอนาคต เพื่อให้ผู้ผลิตสามารถปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ รวมถึงลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนหลังการบริโภค การส่งเสริมการประเมินหลังการบริโภคไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้บริโภคมีส่วนร่วมในการปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ แต่ยังเป็นการสนับสนุนการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืนในระยะยาว

ส่วนในด้านการตัดสินใจซื้อที่มีความคิดเห็นในค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผลิตภัณฑ์ควรได้รับการปรับปรุงให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้น โดยเฉพาะในแง่ของคุณภาพและความสะดวกสบายในการใช้งาน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้บริโภคเห็นความคุ้มค่าของการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ดังกล่าว เพราะราคาสินค้าเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคมีการตัดสินใจซื้อสินค้า

การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

จากการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด การส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในการคัดแยกขยะจะช่วยให้การจัดการขยะหลังการใช้ผลิตภัณฑ์มีประสิทธิภาพมากขึ้น และลดปริมาณขยะที่ถูกทิ้งในที่ที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมน้อยลง

ส่วนในด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหามีความคิดเห็นในค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ควรมีการ ออกแบบโครงการหรือกิจกรรมที่สามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ที่จับต้องได้ เช่น โครงการรีไซเคิลขยะใน ระดับชุมชน หรือการส่งเสริมการใช้วัสดุที่สามารถหมุนเวียนใช้ได้ เพื่อลดการผลิตขยะที่ยากต่อการ จัดการ

ข้อเสนอแนะจากทฤษฎี

จากผลการศึกษาการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลกับพฤติกรรมการเลือกซื้อ ผลิตภัณฑ์ และการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลกับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ พบว่า ตัวแปรที่มีอำนาจการทำนายดีที่สุดคือปัจจัยด้านการนำกลับมาใช้ โดยอ้างอิงจากแนวคิดทฤษฎี ของ ชูชัย สมितिไกร (2561) ที่ให้ความหมายการตัดสินใจซื้อหมายถึงพฤติกรรมและกระบวนการคิด ของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการ ซึ่งรวมถึงการรับรู้ความต้องการ ค้นหาข้อมูล ประเมินทางเลือก และตัดสินใจซื้อขั้นตอนการซื้อเกี่ยวข้องกับ การได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ ต้องการ ผู้บริโภคใช้ผลิตภัณฑ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้หรือรับบริการจากรูจกขั้นตอนสุดท้าย การ กำจัดสิ่งตกค้างเกี่ยวข้องกับวิธีที่ผู้บริโภคจัดการกับผลิตภัณฑ์ที่เหลือ ซึ่งอาจรวมถึงการดำเนินการ เช่น การทิ้ง การใส่ซ้ำ หรือการรีไซเคิล ที่เป็นดังความหมายของ พัทธนันท์ รักพงษ์ไทย (2560) ที่ได้ให้ ความหมายไว้ว่าการนำเอาของเสียที่ผ่านการใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ โดยต้องผ่านกระบวนการที่ทำให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ เมื่อดำเนินการจัดการขยะด้วยวิธีการรีไซเคิล จะเกิด ประโยชน์หลายประการ เช่น ลดปริมาณขยะจากการบริโภคในครัวเรือน

สรุปได้ว่า แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อ ผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านการนำกลับมาใช้ (Recycling)

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินนโยบาย โดยสนับสนุนภาคธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชน รวมถึงตรวจสอบมาตรฐานการรับมือด้านสิ่งแวดล้อม มีการ ประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ พร้อมวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของนโยบายระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ควรออกกฎหมายและนโยบายที่ชัดเจนเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน เช่น การ ตั้งเป้าหมายลดของเสีย สนับสนุนการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ และกำหนดให้มีการ แยกขยะก่อนทิ้ง

2. ภาคเอกชนควรรีเริ่มการบริหารจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และร่วมมือกับภาครัฐใน การพัฒนารูปแบบธุรกิจที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยเพิ่มความรับผิดชอบในทุกขั้นตอน ของการผลิต เช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีอายุการใช้งานที่ยาวนาน ลดการใช้สารอันตรายที่ไม่ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ติดตามผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำไปรีไซเคิลได้ ให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับการ จัดการขยะอย่างเหมาะสม พัฒนากระบวนการผลิตโดยเลือกใช้วัสดุที่รีไซเคิลหรือย่อยสลายได้ สร้าง

บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ควรรับคืนผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้ว เพื่อนำกลับมาใช้ซ้ำหรือรีไซเคิล พร้อมทั้งร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น และประชาชนในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์แบบหมุนเวียน

3. ภาคประชาชนควรมีหน้าที่รับผิดชอบในการลดของเสียจากผลิตภัณฑ์ โดยให้ความร่วมมือกับรัฐในการส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์ให้นานที่สุด ใช้สินค้าที่นำกลับมาใช้ใหม่หรือรีไซเคิล คัดแยกและรวบรวมทรัพยากรเพื่อรีไซเคิล และส่งคืนผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วให้แก่ผู้ประกอบการเพื่อจัดการอย่างเหมาะสม ควรตระหนักถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง สนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้คนรอบข้างปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) ซึ่งมีข้อจำกัดบางประการ เช่น ไม่สามารถวิเคราะห์สมการหลาย ๆ สมการพร้อมกันได้ครั้งเดียว ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดได้อย่างครอบคลุม วิธีการวิเคราะห์นี้เน้นเพียงการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเท่านั้น โดยไม่ได้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้น วิธีการวิเคราะห์นี้ไม่สามารถระบุได้ว่าตัวแปรใดมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรตาม หรือตัวแปรสาเหตุใดมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรอื่น การใช้สถิติขั้นสูง เช่น การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) หรือการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) จะช่วยให้การวิจัยสามารถตอบโจทย์วัตถุประสงค์ได้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณใช้วิธีการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามควรทำแบบเชิงคุณภาพร่วมเพื่อให้ได้ผลการวิจัยในหลากหลายมิติ เช่น การสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม สัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจ

3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียนเพราะเป็นแนวคิดใหม่ที่ครอบคลุมเกี่ยวกับนโยบายภาครัฐ แนวคิดพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อม การออกแบบผลิตภัณฑ์ การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ และการจัดการขยะอย่างถูกต้อง

4. ควรศึกษามิติที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายและนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับท้องถิ่น เพื่อเปรียบเทียบกับระดับประเทศว่ากฎหมายและนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่วนกลางออกสามารถดำเนินการและเกิดผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ในระดับท้องถิ่น

5. ศึกษาเฉพาะกลุ่ม เช่น ชุมชนที่มีการจัดการขยะที่ประสบความสำเร็จหรือกลุ่มที่ยังคงประสบปัญหา

บรรณานุกรม

- Aulina, L., & Yulianti, E. (2017, November). The effects of green brand positioning, green brand knowledge, and attitude towards green brand on green products purchase intention. In International Conference on Business and Management Research
- Carranza, R., Zollo, L., Diaz, E., & Faraoni, M. (2023). Solving the luxury fashion and sustainable development “oxymoron”: A cross-cultural analysis of green luxury consumption enablers and disablers. *Business Strategy and the Environment*
- Chang, N. J., & Fong, C. M. (2010). Green product quality, green corporate image, green customer satisfaction, and green customer loyalty. *African Journal of Business Management*, 4(13), 2836-2844.
- Effendi, I., Ginting, P., Lubis, A. N., & Fachruddin, K. A. (2015). Analysis of consumer behavior of organic food in North Sumatra Province, Indonesia. *Journal of Business and Management*
- Elroj, H., Zbigniew, G., Agnieszka, W., & Szewczyk. (2023, November 6). Enhancing waste resource efficiency: Circular economy for sustainability and energy conversion. Retrieved May 7, 2024, from <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fenvs.2023.1303792/full>
- Gaur, J., Pandey, I., & Hungund, S. (2021). Adoption of circular economy: Data-driven strategies based on empirical evidence from Indian consumers. *Journal of Strategic Marketing*
- Geyer, R., Jambeck, J. R., & Law, K. L. (2017). Production, use, and fate of all plastics ever made. Retrieved, from <https://ourworldindata.org/plastic-pollution>

Institute for European Environmental Policy. (2016). Limits to the circular economy.

สืบค้นจาก <https://ieep.eu/news/limits-to-the-circular-economy>

Jedlicka, W. L. (2001). Positive consumer perception–Leveraging green: Opportunities for renewable, non-wood packaging as part of a sustainable consumer market (Master's thesis, University of St. Thomas, MN). United States.

Jedlicka, W. L. (2001). Positive consumer perception–Leveraging green: Opportunities for renewable, non-wood packaging as part of a sustainable consumer market (Master's thesis, University of St. Thomas, MN, United States).

Kalmykova, Y., Sadagopan, M., & Rosado, L. (2018). Circular economy: From review of theories and practices to development of implementation tools. *Resources, Conservation and Recycling*, 135, 190-201.

Lefton, L., & Brannon, L. (2008). *Psychology*. New York: Pearson Education.

Li, Y., Siddik, A. B., Masukujjaman, M., & Wei, X. (2021). Bridging green gaps: The buying intention of energy efficient home appliances and moderation of green self-identity. *Applied Sciences*

Likert, R. (1961). *New patterns of management*. McGraw-Hill.

McDowall, W., Geng, Y., Huang, B., Barteková, E., Bleischwitz, R., Türkeli, S., ... & Doménech, T. (2017). Circular economy policies in China and Europe. *Journal of Industrial Ecology*, 21(3), 651-661.

Rahbar, E., & Wahid, N. A. (2011). Investigation of green marketing tools' effect on consumers' purchase behavior. *Business Strategy Series*, 12(2), 73-83.

Ramadhanti, F., Suryandaru, R., & Amelia, N. (2024). Green purchase behavior in circular packaging: The case of young consumers in Indonesia. *Cleaner and Responsible Consumption*, 14, 100208.

<https://doi.org/10.1016/j.clrc.2024.100208>

Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (2000). *Customer behavior: Psychology aspects*. New Jersey: Prentice-Hall.

Shrum, L. J., McCarty, J. A., & Lowrey, T. M. (1995). Buyer characteristics of the green consumer and their implications for advertising strategy. *Journal of Advertising*, 24(2), 71-82.

Smol, M., Duda, J., Czaplicka-Kotas, A., & Szotdrowska, D. (2020, June). Transformation towards circular economy (CE) in municipal waste management system: Model solutions for Poland. Retrieved May 7, 2024, from https://www.researchgate.net/publication/341907163_Transformation_towards_Circular_Economy_CE_in_Municipal_Waste_Management_System_Model_Solutions_for_Poland

Taufique, K. M. R., Siwar, C., Chamhuri, N., & Sarah, F. H. (2016). Integrating general environmental knowledge and eco-label knowledge in understanding ecologically conscious consumer behavior. *Procedia Economics and Finance*

Wang, B., Li, J., Sun, A., Wang, Y., & Wu, D. (2019). Residents' green purchasing intentions in a developing-country context: Integrating PLS-SEM and MGA methods. *Sustainability*

Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Harper and Row.

Zhang, K., Guo, H., Yao, G., Li, C., Zhang, Y., & Wang, W. (2018). Modeling acceptance of electric vehicle sharing based on theory of planned behavior. *Sustainability*

เกษ เสียงลือชา. (2563). การจัดการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้นจาก http://km.moi.go.th/Cops/CoPs_11/6.cop250263/11.pdf

เอนก นาคะบุตร. (2561). กรณีศึกษาที่ 3 คามิคัดสี่ ต้นแบบเมืองปลอดขยะของญี่ปุ่น. สถาบันพัฒนาประชาสังคม. สืบค้นจาก

<https://www.csdi.or.th/2019/02/%E0%B8%95%E0%B9%89%E0%B8%99%E0%B9%81%E0%B8%9A%E0%B8%9A%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B>

8%88%E0%B8%B1%E0%B8%94%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%81%E0%B8%A7%E0%B8%94/

ใจชนก ภาคออต. (2555). การรับรู้และการมีส่วนร่วมของบุคลากรสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในการพัฒนาคุณภาพสถาบันสู่ความเป็นเลิศ ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ไฉยพันธ์ นิสสัยสุข. (2559). ค่านิยม ทักษะคนคิด และพฤติกรรม การซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม.

กนกอร นิลวรรณ, & ปวีณา คำพุกกะ. (2013). ความรู้และทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2(3), 65-83.

กนกอร วิเศษโวหาร. (2564). ศึกษาเรื่องการรับรู้คุณค่าบรรจุภัณฑ์กระดาษต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารบรรจุภัณฑ์กระดาษของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร.

กนิษฐา รัตนสิน. (2561). การลดการใช้พลาสติกของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา. บทความวิจัย สาขาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

กมลวัฒน์ ยะสารวรรณ. (2547). การรับรู้กฎระเบียบของพนักงานท่าเรือแหลมฉบัง (วิทยานิพนธ์ร.ม. นโยบายสาธารณะ) ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2561). คู่มือปฏิบัติการ 3 ใช้ (3R) เพื่อจัดการขยะชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ฮีธ จำกัด.

กรมควบคุมมลพิษ. (2565). แผนปฏิบัติการจัดการขยะของประเทศฉบับที่ 2 พ.ศ. 2565-2570. สืบค้นจาก <https://www.pcd.go.th/publication/28745/>

กรมควบคุมมลพิษ. (2566). แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 พ.ศ. 2566 – 2570. สืบค้นจาก <https://www.pcd.go.th/publication/28484/>

กรมควบคุมมลพิษ. (2567). ข้อมูลสถิติขยะร้อยละ. สืบค้นจาก

https://thaimsw.pcd.go.th/report_country.php

กระทรวงสาธารณสุข. (2567). จำนวนประชากรจิ้งจอกแต่ละอำเภอ. สืบค้นจาก

3doctor.hss.moph.go.th

กัญญาพัชร อยู่สนอง, และคณะ. (2565). แนวทางการจัดการขยะภายใต้แนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ของเกาะล้านเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน. ใน (หลักสูตรประกาศนียบัตรไทย กับประชาคมอาเซียนในเศรษฐกิจการเมืองโลก รุ่นที่ 11). กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

กัญญา สุวรรณแสง. (2544). จิตวิทยาทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรวิทยา.

กัญญา สุวรรณแสง. (2552). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: บำรุงสาส์น.

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2562). ECO CHALLENGE: CIRCULAR ECONOMY A NEW SUSTAINABILITY OPTIMISM.

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2562). ECO CHALLENGE: CIRCULAR ECONOMY A NEW SUSTAINABILITY OPTIMISM.

คณาธิป ไกยชน. (2567). การบริหารจัดการขยะตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) วิจัยปริทัศน์ ฉบับที่ 47. กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

จรรยา ปานพรม. (2554). การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน : เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

จรรยา ศรีจรูญ. (2559). การรับรู้การเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการเซาธ์อีสท์บางกอก (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 2(2), กรกฎาคม - ธันวาคม 2559.

จังหวัดร้อยเอ็ด. (2567). ประกาศจังหวัดร้อยเอ็ด รอ๐๐๒๓.๖/ว๒๘๒๗: เรื่อง การบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด”.

ชไมกานต์ ดวงแก้ว. (2563). การรับรู้และแนวทางการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการจัดการขยะพลาสติกภายใต้บริบทของเทศบาลนครนนทบุรี (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ชนากานต์ อุณาพรหม. (2565). พฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในตำบลโพรงาม อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี. วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ, 32(2), กรกฎาคม – ธันวาคม 2565.

ชลธิชา หงส์โพธิพันธ์, แก้วขวัญ ตั้งติพงษ์กุล, & อาจารย์ที่ปรึกษา. (2019). ทศนคติและพฤติกรรมการลดใช้แก้วพลาสติกของประชาชนในกรุงเทพมหานคร (No. 174957). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ชูชัย สมितिไกร. (2553). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชูชัย สมितिไกร. (2561). พฤติกรรมผู้บริโภค (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณ ชัยศักดิ์ จุณณปิยะ. (2023). การออกแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้ารักษ์โลกประเภท Upcycle. วารสารดีไซน์เคโค, 4(1), 55-62.

ณัฐพล ชุนประสาน, & ปริณภา จิตราภรณ์. (2566). พฤติกรรมของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการเกิดขยะอาหารในพื้นที่กรุงเทพมหานคร. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ดร.ณิ มูเก็ม. (2564). อิทธิพลแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนของผู้บริโภคจังหวัดภูเก็ต. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, ฉบับพิเศษ ครบรอบ 15 ปี มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, ธันวาคม 2564.

ดำหรี กำปั่นวงษ์. (2561). การจัดการขยะเหลือศูนย์โดยการมีส่วนร่วมของพหุภาคี เขตเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

ดำหรี กำปั่นวงษ์. (2561). การจัดการขยะเหลือศูนย์โดยการมีส่วนร่วมของพหุภาคี เขตเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์).

ธาริดา เสนาวงษ์, นริสา อินทร์สอน, พงษ์เพชร ใบงาม, สง่าทับทิมหิน, & ปวีณา ลิมปิติปรากฏ. (2021). การรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกและพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของผู้ค้าในตลาดเจริญศรี อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9: วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม, 15(37), 210-223.

นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2535). การรับรู้จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นิโบล ตริเสนห์จิต. (2553). แรงจูงใจและทัศนคติด้านผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อถุงผ้าในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการตลาด, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บรรยงค์ โตจินดา. (2543). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

บุษรา ก่อใจ, กำชัย จงจักรพันธ์, & อาจารย์ที่ปรึกษา. (2565). มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมรูปแบบเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (รายงานหมายเลข 306110). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปรีชา วิทโคโต. (2532). พฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ปารมี พัฒนาคุณ, & วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.

ผกามาศ รินรักษา. (2559). ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในเขตตำบลหนองเหียง อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

พัชรนันท์ รักพงษ์ไทย. (2560). มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือน
ประเภทพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขากฎหมาย
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะนิติศาสตร์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พีร์ พวงมะลิ. (2560). ทักษะคิดและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยคอมลอย.
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต: กรุงเทพฯ.

ภัทรพร ยาร์บะระ และคณะ. (2561). เศรษฐกิจหมุนเวียน: โอกาสใหม่ของธุรกิจเพื่อความยั่งยืน.
สืบค้นจาก http://www.salforest.com/blog/circular_economy

ภารดี เทพคายน. (2564). การศึกษาระดับการรับรู้และความเข้าใจของบุคลากรสนับสนุนสถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ต่อนโยบายความเป็นเลิศด้านการปฏิบัติงานและพฤติกรรมที่
สอดคล้องกับนโยบายความเป็นเลิศด้านการปฏิบัติงาน: สำนักงานอธิการบดี สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

รติมา คชนันท์. (2562). เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy). กรุงเทพมหานคร: สำนัก
วิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

รัฐบาลไทย. (15 มีนาคม 2567). พ่อเมืองร้อยเอ็ด ประกาศความสำเร็จจัดตั้งธนาคารขยะ. สืบค้นจาก
<https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/80365>

ราชกิจจานุเบกษา. (2561, 13 ตุลาคม). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580), เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก,
น. 1–61.

ราชกิจจานุเบกษา. (2565, 1 พฤศจิกายน). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.
2566–2570), เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง, น. 1–143.

ลักขณา สรวิวัฒน์. (2549). จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วนิดา เสริมเหล่า และ ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ (2564). ถอดบทเรียนความสำเร็จจากการจัดการขยะ
ของประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ และไต้หวัน. Journal of Modern Learning
Development, 6(1), 234-249.

วรางคณา ศรีนิล. (2555). มาตรการทางนโยบายเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก: ประสบการณ์ของต่างประเทศกับการประยุกต์ใช้ในประเทศ. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม, 8(1).

วิชราภรณ์ ขายม, & สุภาวดี ฮงคนาค. (2567). ผู้บริโภคในเศรษฐกิจหมุนเวียน: ทักษะคิดต่อผลิตภัณฑ์และปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์แฟชั่นหมุนเวียนของกลุ่ม Generation Y (Millennials) ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารรัชต์ภาคย์, 18(58). TCI กลุ่มที่ 1 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปี 2564-2567.

วิภาต อภิบาลกุลดารง. (2566). การพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีด้วยระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 8(2), 86–98.

วุฒิ สุขเจริญ. (2557). พฤติกรรมผู้บริโภค: Consumer Behavior. กรุงเทพฯ: จี.พี.ไซเบอร์พริ้นท์.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). ทฤษฎีการประเมิน (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2551). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2562). เศรษฐกิจหมุนเวียนที่ทุกคนควรรู้. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

ส่วนขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2552). คู่มือสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร. กรุงเทพมหานคร: กรมควบคุมมลพิษ.

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2564). แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564–2570. สืบค้นจาก <https://www.bcg.in.th/news/draft-action-plan-2021-2027-202202/>

สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด. (2567). บริบทพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด. สืบค้นจาก www.roiet.go.th

สำนักงานที่ปรึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์.

(2557). นโยบายระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน. ใน รายงานผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลนโยบาย มาตรการในสหภาพยุโรป ประกอบข้อเสนอแนะนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ นวัตกรรมของประเทศไทย

สุจิตรา มุลวัต, เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา, & วชิรินทร์ สุทธิศัย. (2565). ปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการ กำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Modern Learning Development*, 8(6), 86-102.

สุดารัตน์ กันตะบุตร. (2554). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมของ ผู้บริโภคในจังหวัดนครราชสีมา. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2533). การสื่อสารกับสังคม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หัสติน แก้ววิชิต. (2559). พฤติกรรมมนุษย์เพื่อการพัฒนาตน. สำนักวิชาศึกษาทั่วไป, มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรธานี.

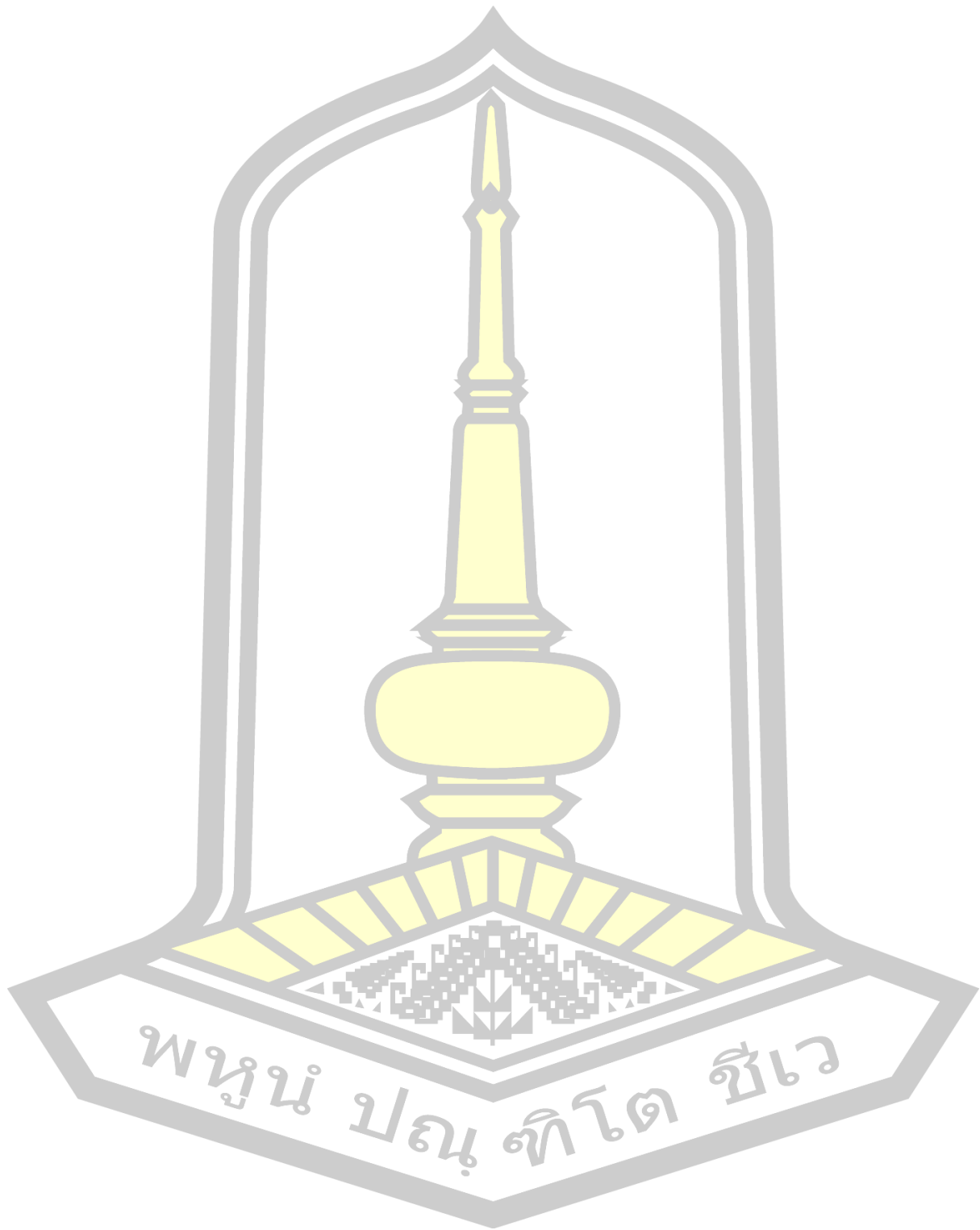
อดุลย์ จำตุรงค์กุล. (2549). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อนรรฆพร ลายวิเศษกุล. (2565). เยอรมนีประเทศที่รีไซเคิลขยะมากที่สุดในโลก. สืบค้นจาก <https://urbancreature.co/germany-worlds-best-recycler/>

อรทัย พงศ์รักธรรม และคณะ. (2562). TBCSD Sustainable Development. นนทบุรี: องค์กร ธุรกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.

อุบลวรรณ ภาวนานันท์ และคณะผู้เขียน. (2554). จิตวิทยาทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 7). สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บรรณานุกรม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	พงษ์ธนากร จันทสมบัติ
วันเกิด	11 มกราคม 2543
สถานที่เกิด	จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ธุรกิจส่วนตัว
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	-
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี รัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ทุนวิจัย	-
ผลงานวิจัย	-

พูนัน ปณฺ ทิโต ชีเว